

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ'

σύνοψις:

σελις

- 1-21. *Ἐκθέσεις τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1921.*
23. *Ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν.*
25-26. *Φιλαδέλφεις, ἀνασκαφή περὶ τὸ Λυσικράτειον.*
27-29. *Καστριώτου, τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους.*
30-31. *Λεονάρδου, Ἀμφιαροεῖου οἰκαφαί.*
32-34. *Κεραμοπούλλου, ἀνασκαφή ἀνακτόρου Κάδμου.*
35-36. *Ἀρβανιτοπούλλου, ἀνασκαφαὶ Παγαῶν.*
37-38. *Ῥωμαίου, ἀνασκαφή Ἀλυζίας.*
39-41. *Καββαδία, ἀνασκαφή Ἐπιδαύρου.*
4-44. *Φιλαδέλφεις, » Νικοπόλεως.*
45-52. *Ἐξαγγελίδου, » Ναγοῦ Χίου.*
53-62. *Σωτηρίου, » ἐν παλαιᾷ Ἐφέσῳ.*
63-74. *Οἰκονόμου, » Κλαζομενῶν.*

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ'

σύνοψις:

- σελίς
- 1-21. "Εκθέσεις τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1921.
23. 'Εκθέσεις περὶ τῶν ἀνοικαφῶν.
- 25-26. Φιλαδελφείως, ἀνασκαφὴ περὶ τὸ Λυσικράτειον.
- 27-29. Καστριώτου, τὸ 'Ῥδεῖον τοῦ Περικλέους.
- 30-31. Λεονάρδου, Ἀμφιαγείου σκαφαί.
- 32-34. Κεραμοπούλλου, ἀνασκαφὴ ἀνακτόρου Κάδμου.
- 35-36. Ἀρβαντοπούλλου, ἀνασκαφαὶ Παγασῶν.
- 37-38. Ῥωμαίου, ἀνασκαφὴ Ἀλυζίας.
- 39-41. Καρβαδία, ἀνασκαφὴ Ἐπιδαύρου.
- 42-44. Φιλαδελφείως, » Νικοπόλεως.
- 45-52. Εὐαγγελίδου, » Ναγοῦ Χίου.
- 53-62. Σωτηρίου, » ἐν παλαιᾷ Ἐφέσῳ.
- 63-74. Οἰκονόμου, » Κλαζομενῶν.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

53116 / 1717

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΣΥΜΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Β' Αντιπρόεδρος

Δ.Π. Παππούλιας, (καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου).

Γραμματεὺς

Ίάκ. Χ. Δραγάτης

Σύμβουλοι

Μιχ. Ἀ. Γούδας

Νικ. Ἐξαρχόπουλος

Π. Καρολίδης

Νικ. Κυπαρίσσης

Βασ. Λεονάρδος

Ἴω. Εὐ. Μεσολωρᾶς

Χρ. Ἡρ. Μητσόπουλος

Γεώρ. Μπαλτατζῆς

Σπυρ. Παγανέλης

Κων. Ἡλ. Πολυγένης

Ἄνδ. Σκιᾶς

Βαλ. Ν. Στάης

Ἄλ. Θεμ. Φιλαδελφεὺς

Ἄντ. Χ. Χατζῆς

ΕΠΙΤΙΜΙΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δ. Τσιβανόπουλος. Ἀθήναι. Ὀδὸς Χαλκοκονδύλη 24.

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

Ἡ Α. Υ. ὁ πριγκιψ Διάδοχος Βερνάρδος von Sachsen
Meiningen. — Breslau.

Ἡ Α. Υ. ὁ πριγκιψ Φρειδερίκος Κάρολος τοῦ Hessen.
Frankfurt a. Main. (Schloss Rumperheim).

Ἡ Α. Υ. ὁ πριγκιψ Roland Bonaparte. — Paris. 10
Avenue d'Iéna.

Ἡ Α. Β. Υ. ὁ πριγκιψ Διάδοχος Κάρολος τῆς Ῥουμανίας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

E. Babelon — Paris. 30 Rue de Verneuil.

J. Beloch. — Roma. Via Pompeo Magno 5.

Ἑλ. Βενιζέλος. — Λυκαβηττοῦ 4.

James Gordon Bennett. — New York.

Erich Bethe. — Leipzig. Davidstrasse 1.

F. W. von Bissing. — München. Georgenstrasse 10.

G. Bonni. — Roma. Via Genova 30.

Max Bonnet. — Montpellier. Villa aux Roses (Pierre
Rouge).

R. C. Bosanquet. — Liverpool. — Bedford Street 40.

- Alfred Brueckner. Berlin. Friedenau. Sponholzstr. 11.
 M. Ronald Burrows—London. King's College.
 Chamonard J.—Paris. 3, square du Croisic XVe.
 G. Clémenceau, ancien Président du Conseil.—Paris.
 Rue Franklin 6.
 Giuseppe Ang. Colini.—Roma. Via Farini 17, int. 7.
 Max. Collignon.—Paris. Boulevard St Germain 88.
 Domenico Comparetti.—Firenze. Via La Marmora 20.
 Alfred Croiset.—Paris. Rue Cassette 13, VIe.
 Ludwig Curtius.—Erlangen. Burgbergstrasse 45.
 Δαγκλῆς Παναγιώτης.—᾽Οδὸς Κανάρη 6.
 R. M. Dawkins.—Plas Dulas, Llandulas N. Wales.
 Charles Diehl.—Paris, VIIIe. Square du Roule 4.
 Hermann Diels.—Berlin W. 50, Nürnbergerstrasse 65.
 Ὁ Παν. Ἐπίσκοπος Ζακύνθου κ. Διονύσιος.
 Wilhelm Dörpfeld.—Berlin. Friedenau. Niedstrasse 22.
 Δούσμανης Βίκτωρ.—᾽Υποστράτηγος, ὁδὸς Μενάνδρου 35.
 H. Dragendorff.—Berlin. Lichterfelde. Zehlendorfer-
 strasse 55.
 Eng. Drerup.—München. Kaiserstrasse 2.
 Mgr. Duchesne.—Rome. École Française. Palais Far-
 nèse.
 Fr. von Duhn.—Heidelberg. Neuenheim. Werrgasse 7.
 Joseph Durm.—Karlsruhe. Technische Hochschule.
 Félix Dürrbach.—Toulouse. Rue du Japon 40.
 Adolf Ermann.—Berlin. Dahlem, Peter Lenéstrasse 72.
 Arthur Evans.—Youlbury Berks, near Oxford.
 Joseph Eydoux.—France.
 Ernst Fabricius.—Freiburg i. Br. Göthestrasse 44.
 Paul Foucart.—Paris. Rue Jacob 19.
 Gustave Fougères.—Athènes. École Française.
 Γεώργιος Χρηστάκη Ζωγράφος.—Κανάρη 1.
 Ernst Gardner.—Tadworth (Surrey) Farm Corner.
 Percy Gardner.—Oxford. Canterbury Road 12.

- Ricciotti Garibaldi.—Roma. Via Pontefici 57.
 Ὁ Παναγ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιος.
 Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Γερβάσιος.
 Gherardo Ghirardini.—Bologna. Via dell' Indipen-
 denza 54.
 B. G. Gildersleeve.—Baltimore U. S. A. (Maryland).
 Δημ. Γούναρης.—Γ' Ἰβρίου.
 Botho Graef.—Jena. Erfurterstrasse 64.
 Angelo de Gubernatis.—Roma. Università.
 Federico Halbherr.—Roma. Via Arenula 21.
 M^{ss} Jane Ellen Harrison.—Cambridge. Newnham
 College.
 B. Haussoullier.—Paris. 8 Rue Ste Cécile.
 Rudolph Heberdey.—Graz. Mandell Strasse 26.
 Paul Hermann.—Dresden. Stephaniensstrasse 13.
 Léon Heuzey.—Paris. Auteil. 90 Boulevard Exelmans.
 B. Hodge Hill.—Athens. American School.
 Fr. Hiller von Gaertringen.—Berlin. Westend, Eberes-
 chen-Allee 11.
 Otto Hirschfeld.—Berlin. Charlottenburg Mommsen-
 strasse 6.
 David G. Hogarth.—Oxford. Ashmolean Museum.
 Maurice Holleaux.—Paris. Quai de la Tournelle 27.
 Théophile Homolle.—Paris. Rue de Petits Champs 8.
 Take Jonesco.—Bucarest.
 André Joubin.—Paris.
 Georg Karo.—Athen. Deutsches Archäolog. Institut.
 Bruno Keil.—Leipzig. Universität.
 Frederick George Kenyon.—London. British Museum.
 Wilhelm Klein.—Prag. Deutsche Universität.
 Ὁ Σ. Μητροπολίτης Σάρδεων κ. Κλεόβουλος, Κων/πολις.
 Hubert Knackfuss.—Athen. Deut. Archäolog. Institut.
 Gustav Körte.—Göttingen. Wilhelm Weberstrasse 11.
 Παῦλος Κουντουριώτης.—Νικοδήμου 1,

- Rodolfo A. Lanciani.—Roma. Piazza Sallustio 24.
 Henri Lechat.—Lyon. Quai Gailleton 22.
 Philippe Legrand.—Lyon. 60. Avenue de Noailles.
 Θεόδωρος Λιμπρίτης.—3^η Σεπτεμβρίου 131 Α.
 Emmanuel. Loewy.—Roma. Via del Progresso 23.
 G. A. Mackmillan.—London. St Martin's Street.
 Lucien Magne.—Paris. Rue de l'Oratoire du Louvre 6.
 Rev. J. P. Mahaffy.—Dublin (Ireland), Provost of Trinity College.
 E. Martini.—Leipzig. Universität.
 Horace Marucchi.—Roma. Santa Maria in Via 7 Α.
 G. Mendel.—Paris. Avenue de l'Observatoire 11.
 Ed. Meyer.—Berlin. Lichterfelde W. Mommsenstr. 7/8.
 William Miller.—Roma. 36 Via Palestro.
 Gabriel Millet.—Paris. 34 Rue Hallé XIVe.
 Ἄντωνιος Μιχελιδάκης.—Ἡράκλειον Κρήτης.
 Oscar Montelius.—Stockholm. Museum für Altertümer.
 Jean de Mot.—Bruxelles. Rue Gérard 214.
 Eduard Naville.—Genève. Université.
 Φωκίων Νέγρης.—Τρικώρων 3.
 Charles Nizet.—Paris. 7 Avenue de Bréteuil.
 Théodore Ouspensky.—Constantinople. Rue Imam 8.
 Ettore Pais.—Roma. Via di Ripetta 102.
 S. D. Papadimitriou.—Odessa. Université.
 R. Paribeni.—Roma. Via dei Prefetti 22.
 Joseph Partsch.—Leipzig. Universität.
 Giovanni Patroni.—Pavia, Università.
 Giuseppe Pellegrini.—Padua. Via Massimo 9.
 Paul Perdrizet.—Nancy. Avenue de la Garrenne 4.
 Luigi A. Pernier.—Atene. R. Scuola Arch. Italiana.
 Giulio de Petra.—Napoli-Pallonette. Via S. Chiara 32.
 Ernst Pfuhl.—Basel. Schönbeinstrasse 42
 Alfred Philippson.—Bonn. Königstrasse 1.
 Luigi Pigorini.—Roma. Via del Collegio Romano 26.

- Edmond Pottier.—Paais-Passy. 72 Rue de la Tour.
 Ant. v. Premersten.—Prag-Smichow, Presslgasse 13.
 Karl Purgold.—Gotha. Reinhardtsbrunnerstr. 43.
 G. Radet.—Bordeaux. 9bis Rue de Cheverus.
 W. M. Ramsay.—41, Braid Avenue, Edimburgh.
 Pember W. Reeves.—London.
 Salomon Reinach.—Boulogne sur Seine. Avenue
 Victor Hugo 16.
 Théodore Reinach.—Paris. 2, Place des Etats-Unis.
 E. Reisch.—Wien XVIII. Karl Ludwigstrasse 28.
 C. Ricci.—Roma. Piazza Venezia 11.
 R. B. Richardson.—Woodstok Bonnecticut.
 W. Ridgeway.—Cambridge. Fen Ditton.
 La Comtesse de Riencourt.—Ἀθήναι.
 Al. Rostowitz.—Bey.—Le Caire.
 Antonio Salinas.—Palermo. Via Emerico Amari 130.
 Bruno Sauer.—Kiel. Lornsenstrasse 30.
 L. Savignoni.—Roma. Via dell'Anima 50.
 Rev. A. H. Sayce.—8, Chalmers Cresen, Edimburgh.
 Gustave Schlumberger.—Paris. 29 Avenue Mon-
 taigne VIIIe.
 Hans Schrader.—Frankfurt a. Main. Schumannstr. 49.
 Ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος Κερκύρας κ. Σεβαστιανός.
 Cecil Smith.—London. South Kensington Museum.
 Antonio Sogliano.—Napoli. Via Avvocata a Piazza
 Dante 25.
 Vittorio Spinazzolla.—Napoli. Museo Nazionale.
 E. von Stern.—Halle a. Saale. Lindenstrasse 63.
 Mrs S. Arthur Strong.—Roma. British School. Palazzo
 Odescalchi 80.
 F. Studniczka.—Leipzig. Leibniz Strasse 11.
 Ludwig von Sybel.—Marburg i. H. Sybelstrasse 1.
 Hermann Thiersch. Freiburg i. Br. Zascherstr. 67
 Albert Trapman,

- Georg. Treu.** — Dresden. — Weisser Hirsch. Heinrich-
strasse 21.
- A. I. B. Wace,** διευθυντῆς τῆς Ἀγγλ. ἀρχ. σχολῆς. Σπυραίου.
- Sir Charles Waldstein.** — Cambridge. Newton Hall.
- Otto Walter.** — Oester. Archäolog. Institut. Athen.
- Carl Watzinger.** — Giessen. Gr. Steinweg 23.
- Th. Wiegand.** — Berlin, Dahlem, Peter Lennéstr. 30.
- Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff. Excellenz.** —
Westend bei Berlin. Eichen — Allee 12.
- Wilhelm Wilberg.** — Oesterreich. Archäolog. Institut.
Athen.
- Adolph Wilhelm.** — Wien IX, Schlickgasse 5.
- A. Willems.** — Bruxelles. Université.
- Paul Wolters.** — München. Tengstrasse 20/1.

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

- * Ἀγγελόπουλος Ἀθάνατος Θρασύβουλος. Ἀγορά. Στοὰ Ἀθανάτων.
- Ἀγγελόπουλος Ἡλίας. Ζωοδόχου Πηγῆς 5Α.
- Ἀδαμαντίου Ἀδαμάντιος. Ἀμαρούσιον
- Ἀθανασάκης Ἰωάννης Ἀκαδημίας 2.
- * Ἀμπελᾶς Τιμολέων. Ἀγ. Κωνσταντίνου 26.
- Ἀντωνόπουλος Κωνσταντίνος. Ἀγίου Κωνσταντίνου 20.
- Ἀποστολάκη Ἄννα. Λεωφόρος Κωνσταντίνου Διαδόχου 5.
- Ἀποστολόπουλος Θεόδωρος. Εὐριπίδου 6.
- Ἀρβανιτόπουλος Ἀπόστολος. Βόλος. — Μουσεῖον.
- * Βάσος Τιμολέων. Βουκουρεστίου 30.
- * Βερναρδάκης Γρηγόριος. Λαμάχου 5.
- Βερναρδάκης Κωνσταντίνος. Ἴπποκράτους 2.
- * Βολονάκης Μιχαήλ. Ζωοδόχου Πηγῆς 80.
- * Βορέας Θεόφιλος. Μαυρομιάλη 8.
- H. Bulle. Würzburg. Konradstr. 1.
- * Γαρδίκας Γεώργιος. Ἀμαρούσιον.
- * Γεννάδιος Ἰωάννης. London. Kensington Palace.
- Γενοβέλης Παναγιώτης. Σοφοκλέους 8.
- Γερογιάννης Κωνσταντίνος. Ἀσκληπιοῦ 7.
- Γεωργιάδης Ἀθανάσιος. Ἰουλιανοῦ 9.
- Girard Paul. Paris. Rue du Cherche-midi 55.
- Γκίζης Βαρθολομαῖος. Χαρ. Τρικούπη 8.
- Γούδας Ἀ. Μιχαήλ. Διοχάρους 3.
- Groh Friderich. Prague. Bohême Vinohrady 411.
- * Δαμβέργης Ἀναστάσιος. Ἀλκιβιάδου 22.
- * Δαμβέργης Νικόλαος. Πλατεῖα δημοκρατερίου.
- Δελακοβίας Νικόλαος. Ὀμήρου 36.
- * Δεληγεώργης Λεωνίδας. Κανάρη 1.
- * Δεληγιάννης Ἐπαμεινώνδας. Πειραιῶς 4 β.
- * Δεμερτζής Ἀλέξανδρος. Νικοδήμου 6.
- * Δέρβος Γεώργιος. Καλλιδρομίου 20.
- * Δημητριάδης Χρῆστος. Ὀμήρου 12.
- Διοσκουρίδης Χαρ. ἄγ. Κωνσταντίνου 31.

* Οἱ δι' ἀστερίσκου σημειούμενοι εἶνε εταῖροι ἰσόβιοι,

- * Dörpfeld Wilhelm. Berlin. Friedenau, Niedstrasse 22 III.
Doucet Jacques. Paris. 19 Rue Spontini.
- * Δραγάτης Χ. Ἰάκωβος. Ὀδὸς Φιλελλήνων 14.
- * Δραγούμης Στέφανος. Λεωφόρος Ἀμαλίας 28.
- * Δουβουνιώτης Γεώργιος. Τζώρτζ 10.
Δουβουνιώτης Κωνσταντῖνος. Σολωμοῦ 54 Α.
Ἐμπεδοκλῆς Γρηγ. Ἐμπορικὴ Τράπεζα.
- * Ἐξαρχόπουλος Νικόλαος. Πατησίων 73.
Εὐαγγελίδης Δημ. Ὑπουργεῖον Παιδείας.
- * Εὐαγγελίδης Μαργαρίτης. Μεθώνης 52.
- * Εὐταξίας Ἀθανάσιος. Σίνα 14.
- * Εὐταξίας Ἰωάννης. Ἀκαδημίας 11.
Fabricius Ernst. Freiburg i. Br. Cöthestrasse 44.
Frickehaus August. Strassburg. Universität.
- * Ζαῖμης Ἀλέξανδρος. Χαρ. Τρικούπη 12.
- * Ζαῖμης Θεόδωρος. Ξενοφώντος 12.
Ζάννος Κλεάνθης. Φιλελλήνων 23.
Ζερβὸς Παν. Ὑπουργεῖον Παιδείας.
Ζησίου Κωνσταντῖνος. Σωτῆρος 6.
- * Ζυγομαλᾶς Ἀντώνιος. Ἀκαδημίας 7 Β.
Ζωγράφος Ἰωάννης. Πανεπιστημίου 12.
Haupt H. Giessen. Kepler Strasse 1.
Ἠλιάδης Μιλτιάδης. Ἀχαρνῶν 63.
- * Ἠλιόπουλος Χρ. Ζαλόγγου 3. (εἶνε ἰσόβιος εταῖρος ἀπὸ τοῦ 1918).
Hiller v. Gaertringen Fr. Berlin. W. Ebereschen-Allee 11.
Θεοδωρακάκης Στυλιανός. Παπαρηγοπούλου 9.
Θεοδωράκης Γεώργιος. Σατωβριάνδου 16.
- * Θεοφανόπουλος Δημήτριος. Σατωβριάνδου 12.
Judeich Walter. Jena Universität, Sedan Strasse 8.
- * Καβαλλιεράτος Ἄννινος Μιλτιάδης. Δερβενίων 6.
Καββαδίας Ἀλέξανδρος. Πατριάρχου Ἰωακείμ 25.
- * Καββαδίας Παναγῆς. Καπλανῶν 9.
- * Καζάζης Νεοκλῆς. Ἀριστοτέλους 16.
- * Καλλικούνης Νικόλαος. Πειραιῶς 8.
Καλλιοντζῆς Εὐάγγελος. Πανεπιστημίου 79 Α.
Καλογερόπουλος Νικόλαος. Λυκαβητοῦ 18.
Καλογερόπουλος Παναγιώτης. Ἀσκληπιοῦ 5.
- * Καπετανάκης Νικόλαος. Μετσόβου 18.
Καραχάλιος Δημ. Σωκράτους 59.
Καραχάλιος Θεμ. Ὑπουργεῖον Παιδείας.
Καρκούλιας Ἡρακλῆς. Εὐρυτίδου 12.
Κάρο Γεώργιος. Φειδίου 1.
- * Καρολίδης Παῦλος. Μαυρομιχάλη 5.

- Κασελίδης Ἰωάν. Θησείου 8.
- * Καστόρχης Δημήτριος. Καλλιδρομίου 6.
- * Καστριώτης Παναγιώτης. Ἀβέρωφ 9.
Κάτσανος Νικ. Ἡλεκτρικὴ Ἐταιρεία.
Καυταντζόγλους Ἰωάννης. Ἀκαδημίας 27.
Κεραμόπουλος Ἀντώνιος. Ζαΐμη 23 Α.
- Kinch Friedr. Copenhagen St. Annaerplads 20.
- * Κλοντηρόπουλος Γεώργιος. Μαυρομυχάλη 16α.
Κολλιναῖτης Ἰ. Σπυρ. Καποδιστριαίου 29.
Κολοκοτσᾶς Εὐάγγελος. Κάνιγγος 5.
- * Κουμανούδης Στε. Πέτρος. Ζαλοκώστα 8.
- * Κουρουγιώτης Κωνσταντῖνος. Ἀναγνωστοπούλου 11.
Κούσουλας Ἰωάννης. Κυκλοβόρου 43 Α.
Κρασιώτης Ἰωάν. Ὀμήρου 5α.
Κρητικὸς Ἀθ. Εὐάγγελος. Σόλωνος 83.
- * Κριεζῆς Ἀντώνιος. Ἀκαδημίας 72.
Κριεζῆς Ἐμμανουήλ. Πλατεῖα Κάνιγγος 4.
Κυπαρίσσης Νικόλαος. Ἰωακείμ Πατριάρχου 44.
- * Κύρης Μιχαήλ. Μεταξᾶ 6.
Κυριαζῆς Σπυρίδων. Φερῶν 18.
- * Κωνσταντινίδης Πάνος. Κάνιγγος 26.
- * Λαμπρόπουλος Ἀλέξανδρος. Ἀσκληπιοῦ 20.
Λεκὸς Γεώργιος. Στουρνάρα 37α.
- * Λεονάρδος Βασίλειος. Προαστείου 59.
- *—Λιβαδάς Μιχαήλ. Μασσαλίας 15.
Λιβαδάς Παντελής. Πανεπιστήμιον.
Λιόλιος Γεώργιος. Σατωβριάνδου 16.
Loewy Emmanuel. Via del progresso 23. Roma.
- * Λυκάκης Ἀλέξανδρος. Θουκυδίδου 10.
- * Λυκοῦδης Ἐμμανουήλ. Ἀσκληπιοῦ 45.
Μαγιάσης Ἰωάννης, Σόλωνος 97.
- * Μακκᾶς Δημήτριος. Δημοκρίτου 10.
- * Μακκᾶς Νικόλαος. Σόλωνος 10.
Μακρῆς Γεράσιμος. Βασιλικὸν Ξενοδοχεῖον.
Μαλτέζος Κωνσταντῖνος. Καποδιστριαίου 29 Β.
- * Μαντζάκος Χρῖστος. Πιπίνου 25.
Μαντζούφας Ἀνδρέας. Ἀσκληπιοῦ 23.
Μαντούδης Μιχ. Φαλήρου 27.
Μανωλίδης Σωκράτης. Προαστείου 76.
Μαρκόπουλος Βασίλειος. — Ἰωάννινα.
Μαρκόπουλος Ἰωάννης. Βουλῆς 9.
Ματάλας Ἀθανάσιος. Πατησίων 81.
Μέλφος Δημήτριος. Μπόταση 12.

- * Μερκούρης Σπύρος. Πανεπιστημίου 61.
- * Μεσολωρᾶς Εὐ. Ἰωάννης. Μαυρομιχάλη 15.
- * Μητσόπουλος Ἡρ. Χρῖστος. Σολωμοῦ 2.
- * Μομφερράτος Ἀντώνιος. Ἀριστοτέλους 9.
- * Μούσης Ἰωάννης. Προαστείου 45.
- Μπαλατζῆς Γεώρ. Ἀχαρνῶν 1.
- Μπάρτ Γουλιέλμος. Μαυρομιχάλη 8.
- Μπαχαρίας Στυλιανός. Σταδίου 31.
- Μπενάκης Ἐμμανουήλ. Κουμπάρη 1.
- Μπότσης Ἰωάννης. Κηφισίας 47.
- Müller Kurt. Goettingen, Plankstrasse 18.
- * Μυστακίδης Βασίλειος. Constantinople (Musée Imp. Ottoman).
- Νεγρεπόντης Μιλτιάδης. Ὁθωνος 14.
- * Νικολαΐδης Ἰωάννης. Πραξιτέλους 33.
- * Νικολαΐδης Λουδοβίκος. Τράπεζα Ἀνατολῆς.
- Noack Ferdinand. Tübingen. (Gartenstrasse 59).
- Ξανθουδίδης Στέφανος. Ἡράκλειον Κρήτης.
- Ξυγγόπουλος Ἀνδρέας. Λιοσίων 15.
- Οικονόμος Γεώργιος. Ἡρακλείτου 24.
- * Οικονόμος Π. Παναγιώτης. Ἡρακλείτου 24.
- Ὁρλάνδος Κ. Ἀναστάσιος. Ὑπουργεῖον Παιδείας.
- * Παγανέλης Σπυρίδων. Σωκράτους 73 Α.
- *—Παγανέλης Στάμος. Σωκράτους 73 Α.
- Παγώνης Ἀλέξ. Καλλιδρομίου 3.
- * Πάλλης Ἀγαμέμνων. Πατησίων 60.
- * Παναγιωτόπουλος Ἀνδρέας. Ἀχαρνῶν 27.
- Παντελίδης Ἐμμανουήλ. Αἰόλου 154.
- Παντερμαλῆς Στυλιανός. Ἀκαδημίας 78.
- Παπαδάκης Νικόλαος. Μουσεῖον. Θῆβαι.
- Παπαδόπουλος Μ. Θωμᾶς. Σκουφᾶ 34.
- Παπαζαχαρίου Ἄγγελος. Μαγνησίας 2.
- * Παπαμιχαλόπουλος Ν. Κωνσταντῖνος. Ἀριστοτέλους 70 Α.
- Παπανδρέου Γεώργιος. Δεινοκράτους 5.
- * Παππούλιας Π. Δημήτριος. Βαλτετσίου 57.
- Παρασκευᾶς Γ. Πειραιεύς. Πλούτωνος καὶ Παλαμηδίου.
- Παράσχο; Γεώργιος. Φαβιέρου 9.
- Πατσουράκος Ἰωάννης. Πειραιεύς. Λεωφόρος Χατζῆ Κυριακοῦ 17.
- Πεζόπουλος Ἐμμ. Πατριάρχου Ἰωακείμ 44.
- Πελεκίδης Εὐστράτιος. Θεσσαλονίκη.
- Πιτίδης Μιχαήλ.
- Πολίτης Ἰωάννης. Ἀλέξ. Σούτσου 2.
- * Πολυγένης Ἡλ. Κωνσταντῖνος. Ἀκαδημίας 52.
- Πουλίτσας Παν. Τσακάλωφ 51.

- Πουρῆς Δημ. Μιλτιάδης. Ὅθωνος 14.
- * Πῶπ Γεώργιος. Σταδίου 6.
 - Ραγκαβῆς Ἀλέξανδρος. Λουκιανῶ 6 α.
 - *—Ράλλης Δ. Γεώργιος. Πανεπιστημίου 43.
 - * Ράλλης Κωνσταντῖνος. Ἀναγνωστοπούλου 19 Α.
 - Ρεδιάδης Δ. Περικλῆς. Σόλωνος 36.
 - Robert Karl. Halle a. Saale. Universität.
 - Ῥούνιος Κων. Πετμεζᾶ 8.
 - Ρούφος Λουκάς. Βουλῆς 47.
 - Ῥωμαῖος Κωνσταντῖνος. Μεσολόγγιον.
 - * Ῥωμάνος Ἄθως. Paris.
 - * Ρώσης Ζῆκος. Ἀμαρουσίον.
 - Σαρσέντης Λυκούργος. Νίκης 18.
 - * Σβορώνος Ν. Ἰωάννης. Δελφῶν 3.
 - Schmidt Eduard. Galleriestrasse 4. München.
 - * Σημαντήρας Κωνσταντῖνος. Ἡρακλείτου 21.
 - * Σμῆς Ἀνδρέας. Βαλτετσίου 7.
 - * Σκουζῆς Ἀλέξανδρος. Ρηγίλλης 12.
 - * Σκουλούδης Στέφανος. Γεωργίου Α΄. 3.
 - * Σκοῦφος Θεόδωρος. Ἀσκληπιῶ 65.
 - * Σοφούλης Θεμιστοκλῆς. Ξενοδοχεῖον Ἀθηνῶν.
 - * Στάης Βαλέριος. Ἐθν. Ἀρχ. Μουσεῖον.
 - * Στάης Ἐμ. Σπύρος. 3ης Σεπτεμβρίου 79.
 - Σταθάτος Ἀντώνιος. Φιλελλήνων 27.
 - Σταμούλης Ἀναστάσιος. Silivrie.
 - Σταυρόπουλος Κ. Ἄγγελος. Καλαμιώτου 22.
 - Steele Daniel. Ὀμήρου 32.
 - * Στεφανόπουλος Ἀνδρέας. Μακεδονίας 6.
 - * Στρέϊτ Γεώργιος. Γεωργίου Σταύρου 1.
 - * †Στρέϊτ Στ. Στέφανος. Γεωργίου Σταύρου 1.
 - Studniczka Franz. Leipzig. Leibnizstrasse 11.
 - * Σφακιανᾶκης Παναγιώτης. Πατησίων 99 Τήνου.
 - * Σωτηριάδης Γεώργιος. Λουκιανῶ 21.
 - Σωτηρίου Γεώργιος Ξενοκράτους 5.
 - *—Ταμπακόπουλος Βασίλειος. Φυλῆς 2.
 - Τετενῆς Ὅθων Γ. Κωνσταντῖνου τοῦ Διαδόχου 4.
 - * Τριανταφυλλάκος Νικόλαος. Κωνσταντῖνου Διαδόχου 2.
 - Τρικούπης Σπυρίδων. Δώρου 6.
 - * Τσάτσος Ἰωάννης. Ὀμήρου 8.
 - * Τσιβανόπουλος Δημοσθένης. Χαλκοκονδύλη 24.
 - * Τσίλλερ Ἐρνέστος. Σόλωνος 2.
 - Τσιπούρας Δημήτριος. Μαραθῶνος 64.
 - * Τσουντας Χρῆστος. Ἀλκιβιάδου 36.

- Τσόχας Ἀ. Γεώργ. Βούλγαρη 2.
- * Τυπάλδος Μπασιάς Ἀθανάσιος. Ὀμήρου 20 Α.
 - Φιλαδελφεὺς Ἀλέξανδρος. Κάνιγγος 18.
 - * Φιλάρετος Γεώργιος. Ὀμήρου 11.
 - * Χαβιαρᾶς Νικήτας. Λέρως.
Χατζῆς Ἀντώνιος. Προαστείου 81.
Wide Sam. Uppsala. Univers. Bibliotheket.
Wiegand Theodor. Berlin. Koenig. Museen.
Zahn Robert. Berlin. K. Museum am Lustgarten.
-

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ

Προϋπολογισμὸς		Είδος ἐσόδων	Προϋπολογισθέντα	Εισπραχθέντα	Εισπραχθέντα	
Κεφ.	Ἀριθ.				Ἐπί πλέον	Ἐπί ἔλαττον
A	1	Ἐτήσια εἰσφορὰ τακτ. ἐταίρων	2000	1655		345
»	2	Μερίσματα καὶ τόκοι	62298	72500	10202	30
»	3	Ἔσοδα ἐξ ἀκινήτων κτημάτων . .	140	140		—
»	4	» ἐκ δημοσιευμάτων	1500	2719	1219	00
»	5	» ἐκ συνδρομῆς τοῦ δημοσίου	48750	48750		—
»	6	» ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων . . .	31875	—		31875
»	7	Περίσσευμα ἔτους 1920	35244	2808		32435
»	8	Διάφοροι πρόσοδοι	200	14998	14798	35
Σύνολον . .			182007	143571	26219	61655

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΩΣ ΑΝΩ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΥΠΟ ΚΕΦ. Α' ΑΡΘΡΟΝ 4,

Ἦτοι « Ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων »

Ἀπὸ ἀντίτιμον πωληθέντων ἀντιτύπων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος
 » » » » τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἑταιρείας
 » » » » τοῦ συγγράμματος Π. Καββαδίου: « Τὸ Ἴε-
 ρὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ ἡ
 θεραπεία τῶν ἀσθενῶν »
 » » » » τοῦ Καταλόγου τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μου-
 σείου ὑπὸ Η. G. Lolling
 » » » » τοῦ συγγράμματος Γ. Π. Οἰκονόμου: « Ἐπι-
 γραφαὶ τῆς Μακεδονίας »

Δραχ.	Λ.
2612	50
60	—
30	—
12	50
4	—
2719	—

Τὸ ὅλον

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1921.

Ὁ Ταμίας
ΔΗΜ. ΛΙΒΑΔΑΣ

Ὁ Λογιστὴς
ΠΑΝΑΓ. Γ. ΣΤΡΙΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1921

Προϋπολογισμοῦ		Εἶδος ἐξόδων	Προϋπολογισθέντα	Συμπληρωματικά πιστώσεις	Σύνολον πιστώσεων	Ἐνταλθεῖσαι πληρωμαί	Διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον
Κεφ.	Ἀρ.						
A	1	Μισθοὶ προσωπικοῦ γραφείων .	14280	—	14280	10903 30	3376 70
»	2	Ἐπιδόματα καὶ συντάξεις	2412	—	2412	2412 —	—
»	3	Διάφοροι δαπάναι	6000	3000	9000	7014 35	1985 65
B	1	Μισθοὶ προσωπικοῦ Βιβλιοθήκης	5160	—	5160	4620	540
»	2	Πλουτισμὸς καὶ συντήρησις τῆς Βιβλιοθήκης	11000	2000	13000	9856 75	3143 25
Γ	1	Ἀνασκαφαὶ καὶ πᾶσα σχετικὴ πρὸς ἀνασκαφὰς δαπάνη	50000	—	50000	35372 45	14627 55
»	2	Ἀγορὰ ἀρχαίων	1000	—	1000	—	1000
Δ	M	Δημοσιεύματα	37000	—	37000	15922	21078
Ε'	M	Εἰδικὴ Σχολὴ τῆς Ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ διαλέξεις	15000	—	15000	689	14311
ΣΤ'	1	Ἐπισκευαὶ καὶ μεταρρυθμίσεις μεγάρου, ἐπίπλωσις γραφείων καὶ ἄλλα σχετικὰ ἐξόδα	25000	25000	50000	41691 15	8308 85
»	2	Τέλη χαρτοσήμου καὶ δικαστικὰ καὶ λοιπὰ ἔκτακτα καὶ ἀπρόοπτα ἐξόδα	3500	3000	6500	5880	620
Z'	M	Ἐξόδα κεκλεισμένων χρήσεων . .	11655 70	—	11655 70	9210 80	2444 90
Σύνολον			182007 70	33000	215007 70	143571 80	71435 90

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΩΣ ΑΝΩ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΥΠΟ ΚΕΦΑΛ. Γ' ΑΡΘΡ. 1 ΚΑΙ ΥΠΟ ΚΕΦΑΛ. Δ'. ΑΡΘΡ. ΜΟΝΟΝ

Ἦτοι: ἀνασκαφαὶ καὶ πᾶσα σχετικὴ πρὸς ἀνασκαφὰς δαπάνη καὶ δημοσιεύματα.

α) Ἀνασκαφαὶ

Δραχ.	Λ.
3670	20
2000	—
5000	—
5000	—
5000	—
4010	55
4000	—
3072	70
1619	—
1000	—
1000	—
35372	45

β) Δημοσιεύματα

Δραχ.	Λ.
4431	85
5409	10
224	20
3360	—
501	—
1910	85
85	—
15922	—

- ΣΗΜ. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω δι' ἀνασκαφὰς χορηγηθέντων ποσῶν ἐπεστράφησαν μὴ δαπανηθέντα τὰ ἐξῆς ποσά:
- Ἐκ τοῦ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς Ἐπιδιάρου Δρ. 1,115,40
 - Ἐκ τοῦ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς Ἀμφιαρείου » 5,50
 - Ἐκ τοῦ διὰ τὰς ἀνασκαφὰς Νικοπόλεως » 28,25
 - Ὀλόκληρα τὰ ποσὰ τῶν ἀνασκαφῶν Κλαζομενῶν καὶ Ἐφέσου, ἀναλαβούσης τὴν δαπάνην τῶν ἀνασκαφῶν τούτων τῆς Ὑπάτης Ἀρμοστικῆς Σμύρνης » 2,000,—
- Τὸ ὅλον Δρ. 3,149,15

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.

Κύριε Πρόεδρε.

Οἱ ὑπογεγραμμένοι ἀποτελοῦντες τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπείαν τῆς ἑταιρείας διὰ τὸ ἔτος 1921 προσκληθέντες διὰ τοῦ ἀπὸ 28ης Δεκεμβρίου π. ἔτους ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 544 ἐγγράφου τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου, ἐπελήφθημεν τῆς ἐξελέγξεως τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1921 οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῆς ἑταιρείας, ἐκ τῶν ταμιακῶν καὶ λογιστικῶν βιβλίων τῆς ὁποίας ἐξάγονται τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα.

α') Χρηματικόν.

Ταμείον

1. Χρέωσις.

Ἐπίλοιπον μετρητῶν εὑρεθὲν ἐν τῷ Ταμείῳ τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1920 Δρ.	Δρ.	6,292,30
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ.	»	140,763,15
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ κληροθετίας εἰς τὸ ἄρτιον εἴκοσιν ἐννέα ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου Ἀμύνης τοῦ ἔτους 1907.	»	11,602,50
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ καταθέσεις ἐν ὄψει παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ.	»	86,068,10
Τὸ ὅλον	»	<u>244,726,05</u>

2. Πισίωσις.

Πληρωθέντα εἰς ἔξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ . . Δρ.	143,571.80
Κατατεθέντα ἐν ὄψει παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ. . . »	96,468,65
Ἐπίλοιπον μετρητῶν εὑρεθὲν ἐν τῷ Ταμείῳ τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου π. ἔτους κατὰ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπείας	» 4,685,60
Τὸ ὅλον	<u>244,726,05</u>

β') "Εσοδα και ἔξοδα.

α'. "Εσοδα.

Εἰσπραχθέντα

Ἀπὸ ἐτησίας εἰσφορᾶς τακτικῶν ἐταίρων Δρ.	1,655 00
» μερίσματα και τόκους »	72,500,80
» ἐνοίκια ἀκινήτων »	140,00
» δημοσιεύματα »	2,719,00
» συνδρομὰς τοῦ Δημοσίου »	48,750,00
» περίσσευμα χρήσεως 1920 »	2,808,65
» διαφόρους προσόδους »	14,998,35
Τὸ ὅλον »	<u>143,571,80</u>

β'. "Εξοδα.

Πληρωθέντα

Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν γραφείων Δρ.	10 903,30
» ἐπιδόματα και συντάξεις »	2,412,00
» διαφόρους δαπάνας »	7,014,35
» μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Βιβλιοθήκης »	4,620,00
» πλουτισμὸν και συντήρησιν τῆς Βιβλιοθήκης. »	9,856,75
» ἀνασκαφὰς και πᾶσαν σχετικὴν πρὸς ἀνασκαφὰς δαπάνην »	35,372,45
» δημοσιεύματα »	15,922,00
» διαλέξεις. »	689,00
» ἐπισκευὰς και μεταρρυθμίσεων τοῦ μεγάρου, ἐπί- πλωσιν τῶν γραφείων και ἄλλα σχετικά ἔξοδα. »	41,691,15
» τέλη χαρτοσήμου και δικαστικά και λοιπὰ ἔκτακτα και ἀπρόοπτα ἔξοδα »	5,880,00
» ἔξοδα κεκλεισμένων χρήσεων. »	9,210,80
Τὸ ὅλον Δρ.	<u>143 571,80</u>

Γ' Γενικὸς Ἰσολογισμὸς.

α) "Ενεργητικόν.

Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς εταιρείας τῇ 31 Δεκεμβρίου 1921

ἀνήρχετο εἰς Δρ.	<u>953,240,60</u>
ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς:	
1) Ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ »	4,685,60
2) » κατάστημα τῆς εταιρείας »	259,863,80
3) » 70 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς »	157,190,25
Εἰς μεταφορὰν Δρ.	<u>421,739,65</u>

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ. 421,739,65
4)	ἀπὸ 1697 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δαν. Ἐνοποιήσ. 1898	» 171,795,75
5)	» 405 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Παγίου Δανείου 1889.	» 88,154,25
6)	» 141 » Ἐθνικοῦ Δαν. Ἀμόνης 1907.	» 5,650,75
7)	» 30 » Ἐθνικοῦ Πατριωτικοῦ Δανείου	» 25,00
8)	» 1 ἀπόδειξιν δραχ. 140 καὶ 1 ὀριστικὸν τί- τλον Δανείου Κεφαλαιώσεως	» 640 00
9)	» 110 ὁμολογ. Ἐθν. Δαν. 1914 τῶν 500,000,000.	» 48,110,65
10)	» 75 » Ἐθνικοῦ Δανείου Σιδηροδρό- μων Πειραιῶς-Λαρίσης-Συ- νόρων.	» 20,193,75
11)	» 204 » Ἐθνικοῦ Δανείου 1918 τῶν 75,000,00.	» 18,460,20
12)	» 500 » Ἐθνικοῦ Δανείου 1920 τῶν 300,000,000	» 97,100,00
13)	» καταθέσεις ἐν ὄψει παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπέζῃ	» 56,370,45
14)	» καταθέσεις ἐν ὄψει παρὰ τῆ Λαϊκῆ Τραπέζῃ	» 5,220,65
15)	» προκαταβολὰς	» 1,932,—
16)	» ἀκίνητα κτήματα	» 17,847,50
	Τὸ ὅλον	Δρ. <u>953,240 60</u>

β'. Παθητικόν.

Τὸ παθητικὸν τῆς ἐταιρείας τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου 1921	
ἀνήρχετο εἰς	Δρ. 953,240,60
ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸ κεφάλαιον	» <u>953,240,60</u>

Δ' Περιουσία τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας.

Ἡ περιουσία τῆς Ἐταιρείας τῆ 31ῃ Δεκεμβρίου 1921	
ἀνήρχετο εἰς δραχμάς	<u>953,240 60</u>

ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς:

1) Ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ	Δρ. 4,685,60
2) » κατάστημα τῆς ἐταιρείας	» 259,863,80
3) » 70 μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.	» 157,190,25
4) » 1697 ὁμολογίας Ἐθν. Δανείου ἐνοποιήσ. 1898	» 171,795,75
5) Ἀπὸ 405 ὁμολογίας Ἐθν. Παγίου Δανείου 1889	» 88,154,25
Εἰς μεταφορὰν	Δρ. <u>681,689,65</u>

F *Ἔκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας ΠΑΕ 1921*

		Ἐκ μεταφορᾶς Δρ.	681,689,65
6)	Ἀπὸ 141 ὁμολογ. Ἐθν. Δανείου Ἀμύνης 1907. . .	»	5,650,75
7)	» 30 » Πατριωτικοῦ Δανείου »	»	25,00
8)	» 1 ἀπέδειξιν δραχμῶν 140 καὶ ἓνα ὀριστι- κὸν τίτλον Ἐθν. Δαν. Κεφαλαιώσεως. »	»	640,00
9)	» 110 ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου 1914 τῶν 500,000,000 »	»	48,110,65
10)	» 75 » Ἐθνικοῦ Δανείου Σιδηροδρόμων Πειραιῶς-Λαρίσης-Συνόρων. . . »	»	20,193,75
11)	» 204 » Ἐθν. Δαν. ἔτους 1918 τῶν 75,000,000 »	»	18,460 20
12)	» 500 » Ἐθν. Δαν. 1914 τῶν 300,000,000 »	»	97,100,00
13)	» καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ »	»	56,370,45
14)	» καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν παρὰ τῇ Λαϊ- κῇ Τραπεζῇ »	»	5,220,65
15)	» προκαταβολάς »	»	1,932,00
16)	» ἀκίνητα κτήματα »	»	17,847,50
		Τὸ ὅλον Δρ.	<u>953,240,60</u>

Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω περιουσίας καὶ τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης αὐ-
τῆς ἡ Ἐταιρεία κέκτηται καὶ διάφορα δημοσιεύματα, ἤτοι: «Ἀρχαιολο-
γικὴν Ἐφημερίδα», «Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας» κ.λ.π.,
καταγεγραμμένα λεπτομερῶς ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, τηρουμένῳ ἐν τῷ
γραφεῖῳ τῆς ἑταιρείας. Κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος ἐκ πωλήσεως ἐκ τῶν
δημοσιευμάτων τούτων εἰσπραχθῆσαν δραχμαὶ 2719. αἰτίνας ἀνε-
γράφησαν εἰς τὰ τακτικὰ ἔσοδα ὑπὸ Κεφάλαιον Α', ἄρθρον 4.

Ἐκ τοῦ γενομένου ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως τῶν τῆς Ἐταιρείας κατὰ
τὸ λήξαν ἔτος ἐξάγεται, ὅτι αὕτη εἶναι κατὰ πάντα ἀκριβής, τηρουμέ-
νων ἀνελλιπῶς τῶν βιβλίων τοῦ τε Λογιστηρίου καὶ τοῦ Ταμείου. Διὰ
τοῦτο κατὰ καθῆκον προτείνομεν, ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐγκρίνη τὴν ἐν
λόγῳ διαχείρισιν τοῦ λήξαντος ἔτους 1921 ὡς γενομένην ὀρθῶς καὶ
κανονικῶς, ἐπικυρώσῃ τὸν Ἰσολογισμὸν καὶ Ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους
τούτου καὶ ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμ-
βούλιον, συνάμα δὲ καὶ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆ; πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους
τῆς ἑταιρείας διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῃ Ἰανουαρίου 1922.

Ἡ Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπεία
Π. Π. Οἰκονόμος
Κ. Δοβορυνιώτης
Θ. Βορέας

ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1921

Τακτικὴ Συνέλευσις

Τῇ 17 Ἰανουαρίου 1921, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρα 10 ¹/₂ π. μ. συνήλθον οἱ ἑταῖροι εἰς τακτικὴν συνέλευσιν, ἵνα ἐκλέξωσι τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν πενταμελῆ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπείαν διὰ τὸ ἔτος 1921 καὶ ἀκούσωσι τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας καὶ τὴν λογοδοσίαν τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1920.

Παρήσον ἑταῖροι τεσσαράκοντα τέσσαρες. Γενομένης φανερᾶς ψηφοφορίας ἐξελέγησαν: Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὁ κ. Θεόφιλος Βορέας. Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Ἀθ. Γεωργιάδης, Α΄ γραμματεὺς ὁ κ. Κ. Δυοβουνιώτης, Β΄ γραμματεὺς ὁ κ. Μιλ. Δημοσ. Πουρῆς

*) γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας περὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως κατὰ τὸ 1920· ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἀπεδέξατο τὴν διαχείρισιν τοῦ 1920. Ἐἶτα διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ἐξελέγησαν μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς καὶ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπείας διὰ τὸ ἔτος 1921 οἱ κ. κ. Π. Π. Οἰκονόμος, Κ. Δυοβουνιώτης, Θεόφιλος Βορέας, Χρῆστος Τσουντας καὶ Ἀθ. Τυπάλδος Μπασιάς.

Μετά μικρὰν διακοπὴν προσήλθεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, πρόεδρος τῆς ἐταιρείας ἡ Α. Β. Υ. ὁ πρῆξιψ Νικόλαος ἀντιπρόεδρος αὐτῆς. Ἐἶτα ὁ γραμματεὺς τῆς ἐταιρείας κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτης ἀνέγνωσε τὴν περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς ἐταιρείας ἔκθεσιν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1920.

"Εκτακτος συνέλευσις.

Τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου 1921, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ ὥρα 6ῃ μ.μ. συνήλθον οἱ ἑταῖροι εἰς ἑκτακτον συνέλευσιν ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἑταιρείας κατὰ τὸ 31 ἄρ. τοῦ ὄργανισμοῦ, ἵνα ἀποφασίσωσι περὶ προτάσεων τοῦ Συμβουλίου πρὸς παράτασιν τῆς ὑπὸ τῆς 29ης 9βρίου 1920 χορηγηθείσης τῷ Συμβουλίῳ προθεσμίας πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἑταιρείας καὶ περὶ προσθηκῶν καὶ μεταβολῶν εἰς τὸν ὄργανισμὸν αὐτῆς. Κατὰ τὴν συνεδρίαν προήδρευσεν ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου κ. Δημ. Π. Παππούλιας καὶ ἐγγραμμάτευσεν ὁ γραμματεὺς κ. Ἰάκ. Χ. Δραγάτσης. Παρήσαν ἑταῖροι 37. Μετὰ εἰσήγησιν τοῦ ἀντιπροέδρου κ. Δ.Π. Παππούλια, γενομένης συζητήσεως ἐγένετο δεκτόν:

α') Τὸ ἐδάφιον 1 τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 31 τροποεῖται ὡς ἑξῆς: Οἱ ἑταῖροι συνέρχονται τῇ προσκλήσει τοῦ ἀντιπροέδρου εἰς τακτικὰς μὲν συνελεύσεις μὴ τῶν Κυριακῶν τοῦ Ἰανουαρίου, ἀνὰ τριετίαν δὲ καὶ τῇ ἀμέσως ἐπομένῃ Κυριακῇ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἐπομένῳ ἄρθρῳ σκοπούς.

β') Νὰ προσεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 7 ἡ διάταξις: Διαρκοῦντος ἑκάστου ἔτους προστίθενται ἐν τῷ καταλόγῳ οἱ καταβαλόντες τὴν καθυστερουμένην εἰσφορὰν τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἔτι δὲ καὶ οἱ νῦν τὸ πρῶτον ἐκλεγόμενοι ἑταῖροι, ἀλλ' οὗτοι μετὰ τὴν πάροδον δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν.

γ') Ἡ ἐν τῇ τρίτῃ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 17 λέξις *τριμηνίας* ἀντικαθίσταται διὰ τῆς λέξεως *ἑξαμηνίας*.

δ') Αἱ ἐν τῇ § 2 τοῦ 31 λέξεις *πρὸ ἑβδομάδος* ἀντικαθίστανται διὰ τῶν λέξεων *πρὸ πέντε ἡμερῶν*.

ε') Ἡ πέμπτη πρότασις ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν § 2 τοῦ ἄρθρου 33 ψηφίζεται τροποποιημένη μετὰ πρότασιν τοῦ κ. Στάμου Παγανέλη ὡς ἑξῆς: Δικαίωμα ψήφου ἐν ταῖς συνελεύσεσιν ἔχουσιν οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 ἐν τῷ ἐκλογικῷ καταλόγῳ τοῦ οἰκείου ἔτους ἐγγεγραμμένοι.

στ') Εἰς τὸ τέλος τῆς § 1 τοῦ ἄρθρου 34 προστίθεται ἡ ἀκόλουθος διάταξις: Ἐὰν μέλος τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας ἐκλίπῃ ἢ παραιτηθῇ τὰ λοιπὰ μέλη αὐτῆς ἐκλέγουσιν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐκλογικῷ καταλόγῳ τοῦ οἰκείου ἔτους τακτικῶν ἑταίρων τὸν ἀντικαταστάτην τοῦ ἐκλιπόντος ἢ παραιτηθέντος.

ζ') Είς τόν ὄργανισμόν προστίθενται αἱ ἀκόλουθοι μεταβατικαὶ διατάξεις :

1.) Ἄρθρον 48: Συνιστᾶται ἐπιτροπεΐα πρὸς διοικητικὸν καὶ οἰκονομικὸν ἔλεγχον τῶν ἀπὸ τῆς 14ης 7βρίου 1917 μέχρι τῆς 29ης 9βρίου 1920 πεπραγμένων, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἐν τῷ προγενεστέρῳ χρόνῳ, ἐφ' ὅσον ἤθελε κριθῆ τοῦτο σκόπιμον. Ἡ ἐπιτροπεΐα ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει τῆς 29ης 9βρίου 1920 ἐκλεχθέντων μελῶν, ἅτινα ἀπέτελεσαν καὶ τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπεΐαν τοῦ 1920. Παραιτουμένου τινὸς τούτων τὸ Συμβούλιον ἐκλέγει ἀντικαταστάτην ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐκλογικῷ καταλόγῳ τοῦ 1921 τακτικῶν ἐταίρων. Ἡ ἐπιτροπεΐα ἐκλέγει πρόεδρον καὶ εἰσηγητήν. δικαιούται δὲ νὰ προσλαμβάνῃ καὶ βοηθητικὰ πρόσωπα κατάλληλα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ ἐπιτροπεΐα θέλει ὑποβάλλει ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐταιρείας, ὅπερ θέλει ἀνακοινώσει τοῦτο εἰς τὴν Συνέλευσιν

2.) Ἄρθρον 49: Τὸ ἐν τῇ Συνελεύσει τῆς 5ης 10βρίου 1920 ἐκλεχθὲν Συμβούλιον θέλει διοικήσει τὰ τῆς ἐταιρείας καὶ κατὰ τὴν ἀρξαιμένην τριετίαν 1921-1923.

3.) Ἄρθρον. 50 Μέχρις ἀναθεωρήσεως τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἐταιρείας δύναται τὸ Συμβούλιον νὰ προσλάβῃ διευθυντὴν τοῦ γραφείου ἐπὶ μισθῷ μὴ δυναμένῳ νὰ ὑπερβαίῃ τὰς 600 δραγμὰς κατὰ μῆνα.

Ὁμοίως δεκτὴ γίνεται καὶ ἡ πρότασις τοῦ Συμβουλίου ὅπως τὸ σχέδιον τοῦ νέου ὄργανισμοῦ προσαχθῆ εἰς τὴν Συνέλευσιν οὐχὶ ἐντὸς τριῶν μηνῶν, ἀλλ' ὅταν περατωθῆ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου

Ἐναντιωθέντα τὰ πρακτικὰ ταῦτα ἐγκρίνονται καὶ ὑπογράφονται

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1921.

*Συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου
Ιαν. Χ. Δραγάση καὶ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει
τῶν ἑταίρων τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου 1922.*

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας, ἀπηλλαγμένον ἐφέτος παντὸς δεσμοῦ πρὸς τὴν ξένην αὐτῷ ἐργασίαν τοῦ ἐγγύς παρελθόντος, καταβαλὼν ἤδη ἀπὸ τοῦ προηγηθέντος ἔτους ἀσφαλεῖς καὶ στερεὰς τῆς βάσεις τῆς δράσεως αὐτοῦ, ἀτενίζον δὲ εὐθὺ ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ ἐνδόξου τούτου σωματείου, ὅπερ ὅσον παλαιούται ἐπὶ τοσοῦτον ἀνηθῶ καὶ ἀκμάζει γιγχντούμενον καὶ πυργούμενον εἰς ἔργα καὶ ἐργασθὲν ἀνεκδότως πρὸς συνεχισμὸν τοῦ τιμίου αὐτοῦ παρελθόντος, προβαίνει σήμερον τὸ πρῶτον ἐν πλήρει αὐτενεργείᾳ νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἑαυτοῦ πολυμερεστῆτος ἐργασίας καὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1921.

Καὶ ἐν πρώτοις, πρὸ πάσης ἄλλης ἀνακοινώσεως, κατὰ καθήκον ἱερὸν, οἶονεὶ μνημόστυνον τελοῦν ὑπὲρ τῶν ἀπελθόντων τοῦ βίου ἑταίρων τὸ ἔτος τοῦτο, ἀναγράφει ἰδιαίτερος τὰ ὀνόματα τῶν μεταλλαξάντων τὸν βίον καὶ ἐπιτιμίων καὶ τακτικῶν ἑταίρων. Μετ' ἀληθοῦς θλίψεως ἐν τοῖς πρώτοις ἀναγράφει τὸν θάνατον τοῦ ἐπιτιμίου ἀντιπροέδρου Δημ. Τσιβανοπούλου, τοῦ ἐπὶ μακρὸν ἐντι-

μότατα προστάντος τῆς ἑταιρείας, διαπρεπεστάτην δὲ καὶ ἐν τῇ δικαστικῇ ἱεραρχίᾳ καταλαβόντος θέσιν.

Ἐπιτίμιος ἑταῖρος ὁ Jules Nicole, διαπρεπῆς ἑλλη-
νιστῆς καὶ ἐπιτίμιος διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ
ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀπέθανεν ἐν Γενεύῃ. Καὶ ὁ
Andrè de Ridder, ὑποδιευθυντῆς τοῦ Μουσείου τοῦ
Λούβρου, ἀρχαῖον μέλος τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς ἀρχαιο-
λογικῆς Σχολῆς. Ὁ Sam Wide τοῦ Πανεπιστημίου
τῆς Οὐψάλης, τακτικὸς ἑταῖρος καὶ ἐξ ἄλλων ἐνταῦθα
ἐργασίων γνωστὸς καὶ ἐκ τῶν παρὰ τὰς Ἀφίδνας ἐν
Ἄττικῇ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἐν Καλαυρίᾳ ἀνα-
σκαφῶν. Ὁ Δημ. Ράλλης, ὁ τοσάκις ἰθύνων τὰς τύχας
τοῦ Κράτους σθεναρὸς πολιτευτῆς, ἐκ τῶν θερμοτάτων
θιασωτῶν τοῦ ἀρχαίου βίου. Ὁ Νικ. Δημητρακόπουλος,
διαπρεπέστατος νομομαθῆς καὶ φιλόπατρις πολιτευτῆς, ὄν
προώρως ἀτυχῆσαντα καὶ θανόντα ἐθρήνησεν ἡ Πατρίς.
Ὁ Νικ. Πολίτης, ὁ διαπρεπῆς τοῦ Πανεπιστημίου Καθη-
γητῆς, ὁ τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἰδίᾳ τῆς λαο-
γραφίας ἐργασθεὶς, ἐπὶ σειρὰν δὲ ἐτῶν μετασχὼν τοῦ
Συμβουλίου τῆς ἑταιρείας καὶ ἀρκετὰ ὑπὲρ αὐτῆς κατα-
βαλὼν. Ὁ Ἰω. Χατζηδάκης, ἐν τῶν σεμνωμάτων τοῦ
Πανεπιστημίου καὶ εὐρυτάτης ἐν τοῖς Μαθηματικοῖς
φήμης. Ὁ Κ. Γιαννοῦτσος ἐν τοῖς ἐξέχουσι τῶν φιλο-
λόγων, Γυμνασιαρχῶν ἄριστος. Ὁ Δ. Ἀντωνιάδης τῶν
προεχόντων τῆς Θέμιδος λειτουργῶν, διατελέσας ἱκανὰ
ἔτη σύμβουλος τῆς ἑταιρείας καὶ πολλὰ πολλαχῶς ὠφε-
λήσας αὐτήν. Ὁ Ἰω. Κουμανούδης, υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου
Ἄτλαντος τῆς ἑταιρείας Στεφ. Κουμανούδη, ἀνώτατος
οἰκονομικὸς ὑπάλληλος. Ὁ Δ. Οἰκ. Καλαποθάκης, ἐξέ-
χουσαν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ καταλαβὼν θέσιν. Ὁ Γ.
Τραπάντζαλης, ἀπὸ μικροῦ ἐνισχύσας τὴν ἑταιρείαν καὶ

ὁ Δ. Βούκρας ἔντιμος τοῦ Κερδῶφου θεράπων καὶ τῶν ἐνθερμοτέρων τῆς ἀρχαιότητος φίλων.

Παρὰ τὴν θλιβεράν ὅμως ταύτην ἀραίωσιν τῶν τάξεων τῶν ἐταίρων τὸ συμβούλιον εἶνε εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ ἀναγγείλῃ ὑμῖν ἄλλην, εὐφρόσυνον ταύτην ὄψιν, τῆς ἐνισχύσεως τῶν τάξεων τούτων διὰ νέων δυνάμεων. Ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις ἐταίροις καταλέγεται ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, τιμητικώτατα ἀποδεξάμενος τὴν ἐκλογὴν ἢ Α. Β. Ὑψηλότης ὁ Διάδοχος τοῦ Ῥουμανικοῦ Θρόνου Βασιλόπαις Κάρολος, προσενεχθέντος καταλλήλως ὑπὸ τοῦ Προεδρείου τοῦ οἰκείου διπλώματος, καθ' ἣν στιγμήν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν εὐτυχῶν διπλῶν δεσμῶν τῶν συναφθέντων μεταξύ τῶν δύο Βασιλικῶν οἰκῶν προσεφέρετο πρὸς τὴν σεπτὴν Αὐτοῦ σύνευνον, τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα τὴν πριγκίπισσαν Ἐλένην, ὁμοίωμα χαλκοῦν πάγκαλον τῆς ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως πανόπλου Παλλάδος, συμβολικώτατα ὑπομιμνήσκον ἐν τῇ νέᾳ Αὐτῆς πατρίδι τὸν ἱερὸν βράχον, παρ' ὃν εἶδε τὸ φῶς καὶ ἐξετράφη ἐν τῇ πόλει τῆς Θεᾶς τῆς Σοφίας ἢ κατ' ἐξοχὴν Ἀτθίς, ἢ προσφιλεστάτη Ἑλληνίς Βασιλόπαις.

Ἐν τῇ χορείᾳ τῶν τακτικῶν ἰσοβίων ἐταίρων καταριθμεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου σεμνοτάτη δικαστικὴ κορυφή, ὁ πρὸ μικροῦ ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας εἰσαγγελεὺς τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου, τοῦ Ἀρείου πάγου, κ. Ματθαῖος Χατζῆκος καὶ ὁ ἐν Λέρῳ διαπρεπῆς γυμνασιάρχης κ. Νικήτας Χαβιαρᾶς, ὁ παρακολουθῶν μετ' ἀφοσιώσεως τὸ ἔργον τῆς ἐταιρείας καὶ ἀρκετοὺς παπύρους προσενεγκῶν, ὥστε νὰ καταρτισθῇ ἡ πρώτη ἀρχὴ παπυρολογικῆς συλλογῆς ἐν τῇ ἐταιρείᾳ. Πλὴν τούτων ἐξελέγησαν καὶ εἴκοσιν ὀκτώ νεοὶ τακτικοὶ ἐταῖροι ὑποβαλόντες αἰτήσεις πρὸς τοῦτο.

Τὰ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐταιρείας βλέπετε ἐν τῷ ἀνά χειῖρας ὑμῶν πίνακι, ἐν ᾧ σημειοῦται, ὅτι τὰ μὲν ἔσοδα τοῦ ἔτους τούτου ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 140,763,15, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δραχμὰς 143,571,80, ὑπερβάντα τὰ ἔξοδα κατὰ 2,802,65, ληφθεῖσας ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ 1920, ἀνερχομένου εἰς δρ. 35,244,20, ὅπερ εἶχεν ἀναγραφῇ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς χρήσεως τοῦ 1921, ἵνα δαπανηθῇ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο. Διάφορον ὅμως θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα καὶ σημαντικὸν περίσσευμα θὰ ἀπέδιδεν ἢ παρελθοῦσα χρήσις, ἐὰν ἤθελον καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ δημοσίου αἱ καθυστερούμεναι συνδρομαὶ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐταιρείαν, ἀνερχόμεναι εἰς 31,875

Κυριώτατον τῶν ἔργων τῆς ἐταιρείας καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπῆρξε τὸ τῶν ἀνασκαφῶν καὶ πᾶν τὸ σχετικὸν πρὸς μελέτην καὶ ἔρευναν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαιοτήτων. Τοῦ ἔργου τούτου τὰ πορίσματα θὰ ἀκούσητε ἤδη, ἐξηγημένα ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἐκτελεσάντων τὰς ἀνασκαφὰς ἐφόρων.

Πρώτη τῶν ἐργασιῶν ὑπῆρξε μικρὰ ἀνασκαφὴ γενομένη περὶ τὸ Λυσικράτειον διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ἀ. Θ. Φιλαδέλφους. Ἐκεῖ ἐκαθαρίσθη τὸ πρὸς Β. τοῦ μνημείου ἀπὸ ἐτῶν γνωστὸν κτίσμα, θεμελίωσις ἴσως ὁμοίου χορηγικοῦ μνημείου ἢ μικροῦ ναοῦ. Εἶτα ἀνεσκάφη τὸ πρὸς Ν. τοῦ Λυσικρατείου, ἔνθα ἐφάνησαν δύο νέαι βύσεις χορηγικῶν μνημείων, ἐξ ὧν καὶ ἡ ὁδὸς Τριπόδων ὠνομάσθη, ἐφάνη δὲ ὅτι διήρχετο ἀκριβῶς πρὸς Ἀ. τοῦ Λυσικρατείου, ἥς ἐσώθησαν ἴχνη τοῦ λιθοστρώτου εἰς βάθος 3 μέτρων. Ἡ ἔρευνα εἰς διάφορα περίξ σημεῖα πρὸς δεῖξιν τὴν κατευθύνσεως τῆς ὁδοῦ καὶ πρὸς ἄλλα ἐγγύς κτίσματα, ὅπως εἶνε ὁ πολυγωνικὸς τοῖχος ὁ ἀπὸ μακροτάτου φαινόμενος καὶ

καθαρισθείς ἤδη, γνωστὸς δ' ὡς ἀποτελῶν μέρος τοῦ περιβόλου τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, πρὸς Ν. αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐπίσης ἀπὸ μακροῦ φαινομένη Ν. Δ γωνία τετραγωνικοῦ κτίσματος μεγάλου, ἡ εἰσχωροῦσα εἰς τὸ κοῖλον τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου καὶ βεβαιωθεῖσα, ὅτι εἶνε γωνία τοῦ ὠδείου τοῦ Περικλέους, ἀσφαλίζουσα δὲ τὴν ὑπαρξίν τοῦ περιφήμου τούτου οἰκοδομήματος ἐκεῖ. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ Λυσικρατείου ἀνεφάνησαν ἐπάλληλοι ὄχητοι καὶ ὕδραγωγεῖα Ῥωμαϊκῶν καὶ Μεσαιωνικῶν χρόνων ὡς καὶ πολλοὶ χριστιανικοὶ τάφοι καὶ δύο θολωταὶ ὀστοθῆκαι. Κατὰ τὴν ἔρευναν ταύτην ἀνευρέθησαν δύο ἐπιγραφαί, μία δηλ. ἀναγραφή ψηφίσματος καὶ ἑτέρα ἀναγραφή ἀρχόντων, ἐν ἧ ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον Νικόστρατος ἄρχων κατὰ τὸ 80 περίπου π.Χ. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην δραχμαὶ 3,670,20.

Δευτέρα σχετιζομένη καὶ γειτνιαζούσα πρὸς τὴν προηγουμένην ἐργασία εἶνε ἡ παρὰ τὸ Διονυσιακὸν θέατρον γενομένη διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Π. Καστριώτου πρὸς πλήρη ἔρευναν τοῦ βεβαιωθέντος πλέον Ὠδείου τοῦ Περικλέους. Τὰ κατὰ τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶνε γνωστὰ ἐκ τῶν προηγουμένων ἐτῶν. Ἦδη ἀπεκαλύφθη τὸ ἥμισυ πελωρίας αἰθούσης τετραγώνου, ἧς αἱ πλευραὶ σώζονται εἰς ὕψος 3 μέτρων, λίθου Πειραϊκοῦ, μετὰ ὀρθομαρμαρώσεως. Ὁμοίως ἐφάνησαν τὰ θεμέλια τοῦ Προτύλου τοῦ πρὸς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον. Ἐβεβαιώθησαν δ' οἱ λόγοι τοῦ Πλουτάρχου λέγοντος, ὅτι ἦτο πολυέδρον «τῆ δ' ἐρέφει μόνον περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον» καὶ ἠσφαλίσθη τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λεγόμενον, ὅτι ἦτο πολυστυλον ἐκ τῶν εὐρεθεισῶν βάσεων τῶν μαρμαρίνων αὐτοῦ κιόνων, 36 πού τὸν ἀριθμὸν ὑπολογιζομένων, τῆ ὑποδείξει τοῦ κ. Dörpfeld, ὁ ὁποῖος ἔστρεψε τὴν προσοχὴν καὶ

πρὸς τὴν γωνιώδη ἐντομὴν εἰς τὸ κοῖλον τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου διαβλέπων ἐκεῖ τὴν Ν.Δ γωνίαν τοῦ Ὠδείου. Τῶν κιώνων τούτων εἶνε καὶ ὁ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ τῷ 1862 ἀνευρεθεὶς ἐνεπίγραφος εἰς βασιλέα Ἀριοβαρζάνην, ἐφ' οὗ ὁ ἀνδριάς αὐτοῦ, οὗ ἡ δαφνοστεφῆς κεφαλὴ ἀνευρέθη ἐν τῷ Ὠδείῳ, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῆς ὁμοιότητος πρὸς τὴν ἐπὶ νομισμάτων εἰκόνα τοῦ βασιλέως τούτου. Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δραχμαὶ 2,000.

Τρίτη ἐργασία ἐγένετο ἐν Ὠρωπῷ κατὰ τὸ Ἀμφιάρειον διὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἐπιγραφικοῦ Μουσείου κ Β. Λεονάρδου. Ἐφέτος ἐπανελήθη ἡ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ἐκεῖ χειμάρρου ἔρευνα, ἀπεκαλύφθησαν δὲ ἀρκετὰ νέα μέρη. Ἐρευνήθησαν τὰ κατὰ τὴν ἐξ Ἀ. πομπικὴν ὁδόν, πάνυ εὐρεῖαν τὸ πρῶτον, ἐπικαμπτομένην δὲ πρὸς Β. καὶ διήκουσαν πρὸς Ἀ. τῶν ἄλλων χώρων καὶ τῆς κρήνης, ἄγουσαν δὲ διὰ γεφύρας πρὸς τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναόν, πρὸς Ν. δὲ στενουμένην καὶ ἄγουσαν εἰς τὴν πρὸς τὴν κρήνην ὁδόν. Πρὸς νότον ταύτης ἀποκαλύπτονται καὶ ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους οἰκοδομήματα. Δοκιμαστικὴ ἐργασία ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ χειμάρρου πρὸς Β. τοῦ ναοῦ, ἀπεκαλύφθησαν δὲ καὶ ἐκεῖ κτίσματά τινα, ἐν οἷς εὐρέθη καὶ πηλίνος ἀχροκέραμος μετ' ἀνθεμίου καὶ Βοιωτικῆς ἀσπίδος τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος. Εὐρήματα ἄλλα παρουσιάσθησαν μῆτρα πηλίνη δαίμονος μακροπώγωνος, σατυρικοῦ προσώπου, ὁμοία λύχνου, πλίνθος πηλίνη μετ' ἐπιγραφῆς ἐν σφραγίδι: Ἀμφιαράου, τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος, ἀποτμήματα ἐπιγραφῶν μετ' ἀναγραφῶν ἱερῶν ἀγγελίων, ψυκτῆρος, κρατῆρος, θυμιατηρίου, κάδων, χυτρῶν. Νομίσματα εὐρέθησαν 78 Ὠρωπίων, Βοιωτῶν, Ἀθηναίων, Μεγα-

ρέων, Θασίων, κ.λ.π. Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δραχ. 4,994,50.

Τετάρτη ἀνασκαφὴ εἶνε τῶν Θηβῶν διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Κεραμοπούλου ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Κάδμου, ἐπαναληφθεῖσα ἐφέτος πρὸς Β. τοῦ ἤδη ἀνεσκαμμένου μέρους. Ἐκεῖ ἀπεκαλύφθη δλόκληρον τὸ δωμάτιον, ἔνθα οἱ πέντε ἐτερόστομοι ἀμφορεῖς, ἐκαθαρίσθη τὸ ἀμέσως πρὸς Δ. δωμάτιον, ἔνθα ὄστρακα ἴσως 30 ἐτεροστόμων ἀμφορέων καὶ εἰς ἀκέραιος, περαιτέρω ἐφάνη μικρὸς χώρος τετραγώνος ἄνευ ἴχνους ἀγγείου τινός, ἄθικτος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πυρκαϊᾶς, ἔχων δοκοὺς κεκαυμένας ἐπὶ τοῦ στρώματος τῆς κεραμίτιδος γῆς. Πέραν τούτου ἡ συνέχεια τοῦ στενοῦ διαδρόμου μετὰ συντετριμμένων ἀγγείων ἐτεροστόμων, ὑψιπόδων κυλίκων καὶ πινακίων ἀπλωτῶν. Πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τετραγώνου χώρου κάμπτεται πρὸς Ἀ. ὁ διάδρομος καὶ ἐκεῖ εὐρέθησαν 80 ἐτερόστομοι ἀμφορεῖς, ὧν δύο ἀκέραιοι μετὰ ἐπιγραφῶν γραφῆς ἀδιαγνώστου, ἀλλὰ συγγενοῦς πρὸ τὰς Κρητικὰς. Τοιαῦτα ἀγγεῖα συντετριμμένα καὶ ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐφθαρμένα εἶνε πολλὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἀνακτόρου, προϊόντα τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ, κοινὰ δὲ καὶ πρὸς ἐμπορίαν πιθανώτατα προωρισμένα. Τὸ ἀξιολογώτατον τῶν εὐρημάτων τῆς ἀνασκαφῆς, ὅπερ καὶ μόνον ἔρκει νὰ δείξῃ τὴν σοβαρότητα αὐτῆς, τὸ κινήσαν τόσον τὸ διαφέρον τοῦ ἀρχαιολογοῦντος κόσμου καὶ μετὰ τόσης χαρᾶς γενόμενον δεκτὸν *urbi et orbi* ταύτην τὴν στιγμὴν, εἶνε τὰ ἐνεπίγραφα ἀγγεῖα.

Ὅπως διὰ τοῦ πολλοῦ Ewans εἰς τὴν Κρήτην αἰῶνες ὄλοι πρότερον εἰς τὸ σκότος τοῦ μύθου κυλιόμενοι περιεβλήθησαν τὸ φῶς τοῦ ἱστορικοῦ κύρους καὶ δύναται τις νὰ προσκλίνηται πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Μίνως σήμερον καὶ νὰ ἀναστρέφηται ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῖς βασιλικοῖς, οὕτω

διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Θηβῶν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν θέσιν νὰ βεβαιῶμεν ὡς ἱστορικὸν γεγονός ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μικροὶ μαθηταὶ εἰς τὴν κατ' ἐρωταπόκρισιν συντεταγμένην μικρὰν ἑλληνικὴν ἱστορίαν ἠναγκαζόμεθα νὰ ἀπαντῶμεν ἐρωτώμενοι τίς ἔφερε πρῶτος καὶ πόθεν τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν βεβαίως νὰ προείπη τις εἰς τί θὰ ἀγάγη ἢ ἐρμηνεῖα τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, πάντως ὅμως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ παράδοσις ἢ συνδέουσα τὸ ὄνομα τῶν Θηβῶν καὶ τοῦ Κάδμου πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὸν εἰσαχθέννα ὑπ' αὐτοῦ ἀλφάβητον δὲν εἶνε ἐντελῶς μῦθος, ὡς οὐδ' ἡ ἄλλη ἢ λέγουσα περὶ τοῦ ὄρου τῆς Ἀρμονίας, ἀφ' οὗ τόσαι χιλιάδες ψηφίδων ἐξ ὄρου ἀνευρέθησαν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ. Ἡ δ' ἐν τῷ ἀνακτόρῳ παρουσία ἀποθηκῶν πλήρων βιομηχανικῶν προϊόντων ἐργαστηρίου ἰδιοκτῆτου τοῦ βασιλέως ἐν αὐτῷ δηλοῖ, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐφρόντιζε νὰ αὐξάνῃ τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ δι' ἐπιχειρήσεων βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν, ἢ δὲ γειτνίασις τῶν ἀποθηκῶν πρὸς τὸ μέγαρον καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἐκεῖ διαδρόμου, ὁ ὁποῖος ἦγεν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὸν γυναικῶνα δηλοῖ, ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀνεμιγνύετο εἰς τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων τούτων.

Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δραχ. 4,010,55.

Πέμπτη κατὰ σειρὰν ἔπεται ἡ ἐργασία ἢ γενομένη ἐν Παγασαῖς διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ἀπ. Ἀρβανιτοπούλου μετὰ ὑπερτριετῆ διακοπῆν. Ἐκεῖ ἐξητήθη ἡ ἀνεύρεσις τοῦ πλουσίου νεκροταφείου τῆς Δημητριάδος καὶ τοῦ τάφου τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, τοῦ ἀναφερομένου ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου. Διὰ τοῦτο ἐξερευνήθη τὸ παρά τὰ «Καλύβια Ἀλυκῶν» ἀνακαλυφθὲν μέγα νεκροταφεῖον. Μικροῦ ὅμως λόγου ἄξια

προήλθον εὐρήματα ἐκ τῶν ἐκεῖ τάφων γ' καὶ ἐντεῦθεν π.Χ. αἰῶνος, ἄγλυφα κάτοπτρα χαλκᾶ, πήλινα ἀγαλμάτια καὶ ἀγγεῖα κοινά, πλὴν ἐνὸς εἰκονίζοντος θεράπαιναν μετὰ κατόπτρου καὶ τινα χρυσώματα πτωχά. Ἐξηκριβώθη ὁμως, ὅτι πλησίον ὑπάρχει μέγας ἐπιμῆκης τύμβος, ἐν ᾧ οὐδὲλως ἀπίθανον νὰ εἶνε ὁ τάφος τοῦ βασιλέως. Τὸ ἔργον ἐδῶ ἔμεινεν ἡμιτελές. Νομίζει δὲ ὁ κ. ἔφορος ὅτι ἀνεῦρε τὰ ἴχνη τοῦ ἐκεῖ που εἰκαζομένου ναοῦ τῆς Πασικράτας ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ τύμβου τοῦ κατεχομένου ὑπὸ Βυζαντιακοῦ κτίσματος καὶ μεγάλων Χριστιανικῶν τάφων. Κατὰ τὰς ἐρεῦνας ταύτας ἀνευρέθησαν πολλὰ βάρθρα καὶ στῆλαι ἐπιτύμβιοι μετ' ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν ἀξίων λόγου. Τέλος ἐβεβαιώθη, ὅτι ἕτερος μέγας πύργος ἐνέχει πολυαριθμούς ἐγχρώμους στήλας. Ἡ ἐξερεύνησις τούτου ἀφῆθη εἰς τὸ προσεχές μέλλον. Ἐπανήθησαν διὰ τὰς ἐρεῦνας ταύτας δραχ. 5.000.

Ἐκτη ἔρευνα ἀρχαιολογικὴ εἶνε ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Καββαδία ἐκτελεσθεῖσα. Ἐκεῖ ἐπερατώθη ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ἐτέρου τῶν συνεχομένων, ὡς φαίνεται, μεγάλων οἰκοδομημάτων τῶν παρὰ τὴν δεξαμενὴν τοῦ Ἀντωνίνου. Ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἐδάφη τούτων, ἐσχεδιάσθησαν τὰ ψηφιδωτὰ καὶ ἐπεχώσθησαν, ἵνα μὴ καταστραφῶσιν. Εἶτα ἀπεκαλύφθη τὸ ὄλον οἰκοδόμημα ἐξ 9 διαμερισμάτων, ὧν 4 πολυτελῶς διεσκευασμένα πρὸς λῆψιν θερμῶν καὶ ψυχρῶν λουτρῶν. Τὸ ἔδαφος τῶν αἰθουσῶν ἐκαλύπτετο διὰ μαρμαρίνων πλακῶν καὶ οἱ πυθμένες τῶν λεκανῶν, οἱ τοῖχοι καὶ τὰ τοιχώματα τῶν δεξαμενῶν εἶχον ὀρθομαρμάρωσιν. Τὰ ὑπόκαυστα ἐδέχοντο διὰ σωλῆνων θερμὸν ἀέρα ἀνερχόμενον εἰς τὰς αἰθούσας διὰ σωλῆνων ἐν τοῖς τοίχοις, κατὰ σύστημα τῶν

Ῥωμαίων εἰσαχθὲν ἐν ταῖς θέρμαις. Ἐν ἄλλῃ αἰθούσῃ διωχετεύετο τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς δεξαμενῆς τῶν Ἀντωνίνων διὰ μολυβδίνων σωλήνων, ὧν ἐσώθησαν δύο μεγάλα τεμάχια. Εὐρήματα εἶχομεν ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς καὶ δύο τεμάχια πηλίνων κεράμων μετ' ἐπιγραφῆς: Ἀσκληπιῶ. Ἄλλη κεραμὶς φέρει ἐπιγραφὴν ΑΝ....Ο. Ἰσως Ἀντωνίνου. Τὰ σημαντικώτατα τῶν εὐρημάτων εἶνε τὰ ψηφιδωτά. Τὸ ἕτερον τούτων ὁμοιάζει πρὸς τὰ ἀποκαλυφθέντα ἐν βασιλικοσχήμεν κτίσματι περὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην. Ἐν τῷ ἐτέρῳ οἰκοδομήματι ἐφάνη διὰ τῆς ἀνασκαφῆς, ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὸν στυλοβάτην μεγάλοι λίθοι φέρουσιν ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς, ἐξ ὧν συνάγεται, ὅτι προέρχονται ἐκ δύο μεγάλων οἰκογενειακῶν μνημείων ἐν τῷ Ἱερῷ, συγκειμένων ἐξ ἀγαλμάτων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τούτων, ἰδρυθέντων ὑπὸ συγγενῶν αὐτῶν. Ἐγγύς τοῦ στυλοβάτου τούτου ἔκειτο τὸ βᾶθρον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀντωνίνου, τὸ ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς *ἱεράς τῶν Ἐπιδαυρίων πόλεως*. Ἐνεκα τῶν ἀναφανέντων νῦν ὑποκαύστων, ἠρευνήθη καὶ ἡ Ν Ἀ. πλευρὰ τοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ, ἔνθα εἶχε φανῆ ἀπὸ τοῦ 1908 οἰκοδόμημα λουτρῶνος. Καὶ τοῦτο εἶχεν ὅμοια ὑπόκαυστα, ἐξ οὗ συνάγεται, ὅτι ἐν τοῖς μ. Χ. χρόνοις ἠσκειτο ἐκεῖ συστηματικὴ ὑδροθεραπεία, εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο οἱ ἀσθενεῖς. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δραχ. 3,884,60.

Ἐβδόμη ἀνασκαφὴ εἶναι ἡ γενομένη ἐν Ἀλυζίᾳ τῆς Ἀκαρνανίας διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Κ. Ῥωμαίου. Ἡ ἔρευνα περιεστράφη περὶ τὸ ἱεῶν τὸ κατὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἡρακλέους. Παρὰ τὰς δυσχερείας τὰς παρουσιαζομένας ἐκεῖ ὡς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαφῶν, ἠρευνήθη ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν νοτιὰ πλευρὰ τοῦ μνημείου. Εἶχε δειχθῆ ἤδη, ὅτι ὁ γνωστὸς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους

σωρός μαρμάρων δὲν ἀνήκεν εἰς τὸν ἱερόν τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλ' εἰς ἐπιτάφιον μνημεῖον τοῦ 2ου μ. Χ. αἰῶνος κτισθὲν διὰ μαρμάρων τοῦ ἀρχαίου Ἡρακλείου. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς τροποποιεῖται ἡ πρότερον γενομένη τοῦ ἔτους τούτου ἀναπαράστασις οὐσιωδῶς, καθ' ἣν τὸ Μαυσωλεῖον τοῦτο ἦτο ἐν μικρογραφίᾳ παρόμοιον πρὸς τὸ ἐν Ἀλικαρνασσῶ τοιοῦτον ἢ μᾶλλον πρὸς τὸ ἐν Ἐάνθῳ τῆς Λυκίας, τὸ λεγόμενον τῶν Νηρηίδων. Ἡδὴ ἀντὶ τοῦ ὑποτεθέντος ναύσκου ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τετραγώνου βάρθρου ἐδείχθη, ὅτι ὑπῆρχε μόνον ἀπλοῦν στηθαῖον, κοσμούμενον κατὰ τὰς γωνίας δι' ὀρθοστατῶν διέδρων. Ὑπὸ τὴν Ν.Δ. γωνίαν εὐρέθη ἐφέτος τὸ καλλίτερον διατηρηθὲν ἀκρωτήριον. Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπάρχει παράστασις ἀετοῦ κρατοῦντος διὰ τοῦ ῥάμφους στέφανον, οὕτω δὲ δι' ἀετοῦ καὶ στεφάνου θὰ συμπληρωθῇ καὶ τὸ κενὸν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀποκειμένου ἐκ προηγουμένης σκαφῆς τεμαχίου. Τὸ ὄλον κτίσμα ὁμοιάζει πρὸς μέγαν τετράγωνον βωμὸν μετὰ 4 κάτω βαθμίδων καὶ Ἰωνικοῦ ἄνω θριγκοῦ, ἐφ' οὗ τὸ μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων στηθαῖον. Κοσμήματα τούτου ἐπιφανῆ ἦσαν κάτω μὲν γρύπες, ἄνω δὲ οἱ ἀετοὶ ἐν φυτικοῖς συμπλέγμασι τῆς κορωνίδος. Ἐγγὺς ἀνευρέθη καὶ βωμὸς μαρμάρινος στρογγύλος κοσμούμενος διὰ παγκάρπων καὶ βουκρανίων ἀναγλύπτων. Τὸ σημαντικόν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου εἶνε ὁπῆ κυλινδρική διαμέτρου 0,09, διήκουσα ἐκ τῶν ἄνω μέχρι τῆς βάσεως τοῦ βωμοῦ, ἐμφαίνουσα δὲ τὴν διὰ ταύτης διαρροὴν τῶν νεκρικῶν χοῶν.

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην ὄρχ. 3,072,70.

Ὅγδόην ἀνασκαφὴν ἐνήργησεν ἡ ἐταιρεία ἐν Νικόπολει τῆς Ἠπείρου διὰ τοῦ κ. Ἀ. Θ. Φιλαδελφῆως μετὰ τὴν ἐπὶ διετίαν διακοπὴν αὐτῶν. Καὶ πρῶτον ἀπεκαλύ-

φθῆ ἢ πρὸς Α καὶ Δ. πλευρᾶ, ἐν μέρει δὲ καὶ ἢ πρὸς Β. τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀρεως καὶ Ποσειδῶνος ἐπὶ τοῦ ὄρους Μιχαλίτσι. Ἀνευρέθησαν πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, ἀποτμήματα γλυπτῶν καὶ τινες ὀγκόλιθοι τῆς μεγάλης Λατινικῆς ἐπιγραφῆς. Μετὰ τοῦτο ἠρευνήθη ἕτερος χῶρος, ἐνθα ἐφάνησαν δύο εὐμεγέθεις οἰκοδομαὶ μετὰ ψηφιδωτῶν, δεικνύουσαι, ὅτι εἶνε χριστιανικαὶ τῶν πρώτων μ.Χ. αἰώνων καὶ συγχρονοὶ πρὸς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Δουμετίου, ὁμοιάζουσαι δὲ πολὺ πρὸς ταύτην καὶ εἰς τὰ εὐρήματα καὶ εἰς τὰ ψηφιδωτά, ὡσεὶ ἦσαν ἔργα τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου. Μέχρι πέρατος τῶν ἀνασκαφῶν, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ κ. ἐφόρου, δὲν διεκρίθη ἂν ἦσαν ναοὶ Χριστιανικοί, διότι δὲν ἀνευρέθη τὸ ἱερόν ἢ ἡ μεγάλη ἀψίς, ἐν ἣ τοῦτο περιλαμβάνεται. Ἴσως ἦσαν βαπτιστήρια, ἀνευρεθεισῶν ἐν ἀμφοτέροις μαρμαρίων λαρνάκων καὶ κολυμβηθρῶν. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ἡ Νικόπολις ὑπῆρξε πυρὴν Χριστιανισμοῦ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον παρουσίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐντὸς τοῦ μεγάλου ψηφιδωτοῦ μήκους 12 μ. \times 6,30, ἀνευρέθη πληθὺς πλακούντων ὑελώδους μάζης, ἕτεροι δὲ τοιοῦτοι τεθραυσμένοι εἰς μικρὰ τεμάχια εὑρέθησαν εἰς μεγάλους σωρούς, ἐχρησίμευον δ' ἴσως πρὸς κατασκευὴν τῶν ψηφιδωτῶν. Πλὴν τῶν ἐρευνῶν τούτων ὁ κ. ἔφορος ἐτακτοποίησε τὸ ἐν Πρεβέζῃ μικρὸν Μουσεῖον, μετενεγκὼν τὰς μεγάλας λάρνακας τῆς Νικοπόλεως καὶ τὰ ἄλλα εὐρήματα καὶ λέοντα μαρμάρινον ὀκλάζοντα, ὡς τὸν τῆς Χαίρωνείας, κατάρθρωσε δὲ διὰ πολλοῦ κόπου καὶ προσπαθειῶν νὰ κατασκευασθῇ τέλος καὶ τοπογραφικὸς χάρτης τῆς Νικοπόλεως, ἔργον δηλ. σπουδαιότατον διὰ τὴν μελέτην καὶ συμπλήρωσιν τῆς μεγάλης καὶ πολυτίμου ἐν Νικοπόλει ἐργασίας.— Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην δραχ. 3,971,75.

'Ενάτην ἀνασκαφὴν ἐξετέλεσεν ἡ ἐταιρεία ἐν Χίῳ εἰς τὴν θέσιν Ναγὸν διὰ τοῦ Ἐφόρου κ. Εὐαγγελίδου. Ἀφορμὴν εἰς τὴν ταύτην παρέσχεν ἡ πρὸ πολλοῦ ἀνεύρεσις ἐκεῖ ἱερᾶς ἐπιγραφῆς καὶ τεμαχίων ἀγάλματος. Δυστυχῶς ἡ ἐπελθοῦσα ἐκεῖ καταστροφή μικρὰ λείψανα τοῦ ζητουμένου ἱεροῦ κατέλιπεν. Ἀνευρέθη μέρος κρηπιδώματος ἀρχαίου κτιρίου, περαιτέρω ἄλλο τμήμα τοίχου ἀπὸ Ἀ. πρὸς Δ. παραλλήλως δὲ καὶ εἰς ἀπόστασιν 7 μέτρων ἕτερα τοιαῦτα ἐντὸς τοῦ ὕδατος τὸ πλεῖστον τοῦ παραρρέοντος χειμάρρου. Ἡ ἐσκαφὴ τοῦ ὄλου δὲν κατωρθώθη ἕνεκα τοῦ καλλιεργημένου τοῦ χώρου. Ἐκ τῆς ἐντεταμένης καλλιεργείας ἐπῆλθεν ἡ καταστροφή καὶ οὕτως οὐδὲ τεμάχιον ἀρχιτεκτονικοῦ τινος μέλους ἐφάνη, πλὴν ἀσημάντων μαρμαρίνων ἀποτμημάτων μετ' ἀστραγάλου. Ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην δραχμαὶ 1,619,00.

Καὶ ἤδη στρέφομεν τὴν λόγον χαρᾶς ἀνάπλεω διὰ τὰ εὐτυχῆ πορίσματα ἐκεῖ, ἔνθα ἐστράφη τοῦ Ἔθνους ὄλου ἡ προσοχὴ καὶ ἔνθα ἐπεβάλλετο εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐταιρείας νὰ ἐμφανισθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς στρατευομένης πατρίδος, χιουρούσης ἐν μέσῳ λειψάνων παντοίων τῆς παλαιᾶς τοῦ Μακεδόνοσ στρατηλάτου ὁδοῦ, ἐκπροσωπομένης δὲ ὑπὸ τῶν συνεχιζόντων τὸ ἔργον τὸ προγονικὸν μαχητῶν μας, ἐπαναφερόντων διὰ τῆς ἀλλεπαλλήλων νικῶν τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν ἐκεῖ, ὁπόθεν ἔκπαλαι ἐξωρμήθη, παρὰ τὰ ἀνά πᾶν βῆμα συναντώμενα ἀρχαῖα ἐρείπια καὶ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ συντρίμματα, ἐπεβάλλετο, λέγω, τῇ ἐταιρείᾳ νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς ἀνάδειξιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τοῦ γνωριμωτάτου τῆς θαλερᾶς Ἰωνίας ἐδάφους. Ἐκεῖ ἐξαπέστειλε δύο τῶν πολλῶν σθεναρῶν αὐτῆς ἐργατῶν, τὸν μὲν εἰς Ἐφeson,

ἵνα ἀπὸ Θεοῦ καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος ἄρξηται, τὸν δὲ εἰς τὴν περιώνυμον τοῦ Ἀναξαγόρα πατρίδα, τὰς ἀρχαίας Κλαζομενάς, ἔνθα ἤδη ἔξεστιν ἀγάλλεσθαι ἐπὶ τῇ ἀφθονίᾳ καὶ σημασίᾳ τῶν εὐρημάτων. Εὐτύχημα ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἐταιρείας παρηκολούθησε μετὰ τοῦ διαφέροντος, ὅπερ ἀδιαλείπτως δεικνύει, μὴ λησμονήσας παρὰ τὸν βροτολοιγὸν Ἄρην καὶ τῆς Παρθένου τὴν λατρείαν ἢ Α. Β. Ὑ. ὁ πρῆξιψ Νικόλαος, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς τῆς ἐταιρείας, τῆς ἐκεῖ ἐργασίας τοῦ ὁποίου τῆς προσωπικῆς ἀποτελέσματα ὑπῆρξεν ἢ ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου αὐτῆς διὰ τῆς παροχῆς δαπάνης 20,000 διὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἐφέσου καὶ τῶν Κλαζομενῶν παρὰ τῆς προθυμοτάτην παρασχούσης τὴν ὑποστήριξιν Ὑπάτης Ἀρμοστείας τῆς Σμύρνης. Πρὸς τὴν Α. Β. Ὑψηλότητα καὶ τὸν Ὑπατον Ἀρμοστήν, τὸν καὶ μείζονα ὕλικὴν ἐνίσχυσιν ὑποσχόμενον καὶ παρασκευάζοντα εἰς τὸ μέλλον, τὸ Συμβούλιον καὶ δημοσίᾳ ἀποτείνει τὰς θερμότερας τῶν εὐχαριστιῶν.

Καὶ πρῶτον περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Ἐφέσου, ἣτις παρέσχε μεγίστην ὄντως συμβολὴν εἰς τὴν περὶ τῆς Βυζαντιακῆς τέχνης γνῶσιν. Αὕτη ἐξετελέσθη διὰ τοῦ ἐφόρου τῶν Βυζαντιακῶν ἀρχαιοτήτων κ. Γ. Σωτηρίου, ὁ ὁποῖος ἠρεύνησε τὰ εῤεῖπια τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τοῦ κατὰ τὸν 6' αἰῶνα ἰδρυθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε καὶ μέγα προσκύνημα τῶν χρόνων ἐκείνων, ὁ τάφος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Τὸν ναὸν κατέστρεψαν οἱ Σελδσοῦκοι Τοῦρκοι κατὰ τὸν ἰδ' αἰῶνα κτίσαντες ἐκ τοῦ ὕλικου αὐτοῦ τῷ 1375 μέγα τέμενος τοῦ ἐγγόνου τοῦ Ἀιδίν Ἰσᾶ. Τὰ εῤεῖπια τοῦ ναοῦ καταλαμβάνουσιν ὅλον τὸ πλάτος τοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἐφέσου Βυζαντιακοῦ Κάστρου, 132 μέτρων. Τὰ ἀποκαλυφθέντα

μέρη τοῦ ναοῦ εἰς βάθος ὃ που μέτρων, τὰ λοιπὰ εὐρήματα πάντα, ψηφιδωτὰ κλπ., δηλοῦσι σαφῶς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐφέτος ἀπεκαλύφθη μόνον τὸ ἱερὸν βῆμα, ὠρίσθησαν δὲ καὶ αἱ διαστάσεις τοῦ ναοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπερβαίνει εἰς μῆκος τὴν ἁγίαν Σοφίαν τῆς Κων/πόλεως, ἀνέρχεται δηλ. τὸ μῆκος τούτου εἰς 120 μέτρα περίπου ἀπέναντι 93 ἐκείνης. Τὸ πλάτος ἦτο 60 μέτρων. Ὁ ναός, ἔχων καὶ ἐξωθεν τὸ σταυροειδὲς σχῆμα, ἐστεγάζετο ὑπὸ ὃ τρούλλων. Ἡ μεγάλη ἀψὶς τοῦ ναοῦ, διαμέτρου 12,20, ἀπέναντι 10,08 τῆς ἁγίας Σοφίας, διασώζει πλουσίαν ὀρθομαρμάρωσιν μετὰ γλυφῶν, ἐν μέσῳ δὲ τὸ σύνθρονον, οὗ σώζονται αἱ βάσεις τοῦ Ἐπισκοπικοῦ θρόνου. Πρὸ τῆς ἀψίδος ἀνεφάνη ὁ τετράεδρος κιονίσκος τῆς ἁγίας τραπέζης συγκρατούμενος διὰ σιδηρῶν γόμφων ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους τοῦ ναοῦ. Ἐκατέρωθεν τῆς ἀψίδος ὑπάρχουσι πεσσοὶ μαρμαρίνοι, ἴσως ἐκ τῶν μαρμαρίνων βαθμίδων τοῦ ἐγγύς Ἀρτεμισίου, ἀπὸ τούτων δὲ σχηματίζονται μεγαλοπρεπεῖς κιονοστοιχίαι πρὸς Δ. μέχρις ἐτέρων ἐκ τιτανολίθου κολοσσιαίων πεσσῶν περιμέτρου 16 μ. Ἐπὶ τῶν κορμῶν τῶν κίωνων ὑπάρχουσιν ἐπιγραφαὶ καὶ δεήσεις πρὸς τὸν «ἠγαπημένον θεολόγον». Ἀνευρέθησαν καὶ κιονόκρανα μετὰ ἐλίκων Ἰωνικῶν κυβοειδοῦς σώματος καὶ λίαν ταπεινῶν φύλλων ἀκάνθου ἑκατέρωθεν ἐγκολπίου. Εἰς ἀπόστασιν 9 μ. καὶ 0,50 ἀπὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης καὶ ἐν μέσῳ που τῷ ναῷ, ἔνθα παλαιότερον ὁ ἄμβων, ὑπάρχει κτίσμα ἐν εἴδει Μαυσωλείου ἢ ναϊδρίου, ἀποκεκλεισμένου ἀπὸ τοῦ λοιποῦ μέρους τοῦ ναοῦ διὰ τῶν πεσσῶν, τῶν τοίχων τῆς ἀψίδος καὶ τῶν κιονοστοιχιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ὑψηλὰ θωράκια. Τὸ κτίσμα τοῦτο, εἰς ὕψος 1,1/2 μέτρου διασωθέν, ἔχει διπλοῦς τοίχους μετ'

ὀρθομαρμαρώσεως και τοιχογραφιῶν, ὧν ἴχνη ἐντὸς 3 κογχῶν, σχηματιζομένων εἰς τὸ πάχος τοῦ δευτέρου τοίχου, μαρμαρόστρωτον διάδρομον, εἰς ὃν ὀδηγοῦσι πυλίδες ἐκατέρωθεν τοῦ μέσου κτίσματος και ψηφιδωτῶν δάπεδον ἐν τῷ κέντρῳ, παρὰ τὸ ὅποσον ἀνεφάνη εἰς βάθος 1,20 ἢ ἀρχὴ κρύπτῃς. Τὸ κτίσμα τοῦτο ἀρέθη νὰ ἐξετασθῆ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, διὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους μεγάλους ὄγκους. Ὁ ἀνασκάψας νομίζει, ὅτι δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ εὔρεθῶμεν πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ τάφου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὑψουμένου ἐν εἶδει Μαυσωλείου ἐν μέσῳ τοῦ μεγάλου ναοῦ.

Ἐνδεκάτην και τελευταίαν τῶν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρείας, δευτέραν δὲ τῶν ἐν Ἰωνίᾳ, μετὰ λαμπρῶν ἀποτελεσμάτων ἔχομεν τὴν ἐν Κλαζομεναῖς διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Γ. Π. Οἰκονόμου. Ἡ ἐργασία ἐγένετο ἐν ἀρχῇ εἰς θέσιν «Μοναστηράκια», μεταξὺ Σκάλας Βουρλῶν και Βουρλῶν, ἔνθα κατὰ κοινήν ἐκδοχὴν ἢ παλαιὰ τῶν Κλαζομενῶν πόλις. Ὁ τόπος ὅλος ἐκεῖ εἶνε κατεσπαρμένος δι' ὀστράκων ἀγγείων ἀρχαιοτάτων χρόνων και τεμαχίων πηλίνων σαρκοφάγων, γνωστῶν ἤδη ἀπὸ ἐτῶν και ἀποτελουσῶν χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ τμήματος τούτου τῆς Ἐρυθραίας ἀπὸ τῶν Βουρλῶν ἢ Βρυούλων ἄχρι τῆς θαλάσσης τοῦ Σμυρναϊκοῦ κόλπου. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας εἰς βάθος 0,50-0,80 ἀνεφάνη ἀθρόα σειρά πηλίνων σαρκοφάγων και ὀστράκων ἀγγείων. Ἐκεῖ ἀπεκαλύφθη μέγα μέρος τοῦ Νεκροταφείου μετὰ 40 περίπου σαρκοφάγων πηλίνων, κεκοσμημένων, οὐχὶ νεωτέρων τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ β^{ου} π. Χ. αἰῶνος. Αὗται, 2 μέτρων αἰ πλεῖσται, εἶνε ἀτάκτως τεθειμένα, τὸ πλεῖστον δ' ἐπάλληλοι, τῶν στρωμάτων ἐξιχνουμένων ἐνιαχοῦ εἰς ἕξ, ἴσως δὲ ἦσαν και περισσότερα.

Τὰ εὐρήματα εἶνε πάσης προσοχῆς ἄξια. Τῶν σαρκοφάγων τὰ στόμια κεκοσμημένα ἐν ποικιλίᾳ διὰ κυματοειδῶν γραμμῶν, τριγῶνων, μαιάνδρων, ἀνθέων καὶ καλύκων λωτοῦ, τέλος διὰ συμπλεγμάτων Σφιγγῶν, λεόντων, βοῶν. Κτερίσματα δὲν εὐρέθησαν ἐντὸς τῶν τάφων. Ἐκαστος τάφος εἶχεν ἀνὰ ἓνα σκελετὸν, πλὴν ἐνὸς ἔχοντος δύο, καλύμματα δ' εἶχον πωρίνους λίθους. Καὶ τὰ σχήματα τῶν σαρκοφάγων ἔχουσι μεγάλην ποικιλίαν. Ἡ ὄψις τοῦ νεκροταφείου ἀλλοία ἢ ὅτι θὰ ἀνέμενε τις ἐκ τῶν γνωστῶν Κλαζομενίων σαρκοφάγων. Ἡ δὲ σύστασις τῆς νεκροπόλεως εἰκονίζει τὴν συγκρότησιν τῆς κοινωνίας τῶν ζώντων μετὰ τῆς ποικίλης περιουσιακῆς διαβαθμίσεως. Εὐρέθησαν δὲ καὶ καὶ σκαπτοὶ τάφοι ἢ λακκοειδεῖς πενιχρότεροι μετ' ἀμφορέως ἀπλοῦ. Τινὲς τῶν ἀμφορέων εἶχον τὸν πυθμένα διάτρητον, νέον τεκμήριον τοῦτο παναρχαίας συνηθείας, ἣν περιέγραψεν ἤδη ὁ ἀνασκάψας ἐν πολυτίμῳ μελέτῃ αὐτοῦ, Τρία δὲ παραδείγματα παρουσιάσθησαν ταφῆς ἐντὸς μεγάλων πίθων, ὧν εἷς περιεῖχε 4 κρανία καὶ ἡ συχομιδὴ τῶν ὀστράκων ἀγγελίων ἀρκετὰ σημαντικὴ καὶ ἀρκετὰ τὰ εἶδη τῶν ἀγγελίων, ἡ δὲ διακοσμησις αὐτῶν κατὰ πρόχειρον ἐξέτασιν ἔδειξεν ὀκτὼ τρόπους. Ὡς πρὸς τὰ θέματα τῆς διακοσμήσεως ταῦτα ἔρχονται εἰς ἐπικύρωσιν καὶ συμπλήρωσιν δὲ τῶν τῆς Σάμου, Ῥόδου, Ναυκράτιος, Δάφνης, Χίου καὶ ἄλλων καὶ ἐνισχύουσι τὴν γνώμην περὶ τῶν Κλαζομενῶν ὡς κέντρου κεραμικοῦ εὐρυτάτης ἐπιδράσεως.

Ἐπιτυχεστάτη ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου ἔρευνα. Ἐκεῖ ἀπεκαλύφθη ὠραία πλακόστρωτος ὁδὸς μετὰ λαξευτῶν ρείθρων καὶ παροδίων οἰκιῶν Ἐφάνη δὲ πού καὶ διχασμὸς τῆς ὁδοῦ, ὅπερ θὰ βοηθήσῃ πολὺ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐρεῦνης. Πλάτος εἶχεν οὐχὶ πλεόν

τῶν 4 μέτρων, ὁμοιάζει δὲ πρὸς τὴν ὁδοποιίαν τῆς Πριήνης. Τὰ ὄστρακα τῶν Ἑλληνιστικῶν ἀγγείων καὶ τὰ νομίσματα δεικνύουσι τοὺς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον χρόνους, ἐπιβεβαιῶσι δὲ καὶ λαμπρὸν ψηφιδωτὸν ἐν τινι τῶν οἰκιῶν, εἰκονίζον ἐν στεφάνῳ τὴν Ἀμφιτρίτην ἐπὶ ἵπποκάμπου μετὰ σκήπτρου. Τὸ ὄλον ἐν τετραγώνῳ λαμπρῶς διακοσμημένῳ, περὶ ὃ ζώνη γρυπῶν καὶ ἀνθεμίων καὶ ἑτέρα μετὰ σπειροειδοῦς μαιάνδρου. Πρὸς τὴν θύραν παράστασις τῆς Ψυχῆς ἀμυνομένης κατὰ τοῦ διὰ δόρατος πειρωμένου νὰ κεντήσῃ αὐτὴν Ἔρωτος. Καὶ ἐν ἄλλῃ οἰκίᾳ ἀνευρέθη ψηφιδωτὸν μετὰ γεωμετρικῆς διακοσμῆσεως. Μετὰ τὴν σημαντικωτάτην ταύτην ἀποκάλυψιν ἐγένετο ἔρευνα ἐπὶ τῆς πρὸς Ἀ. ἀκτῆς τῆς νήσου. Ἐκεῖ ἀπεκαλύφθη μέγα οἰκοδόμημα πολυτελέστατα κατεσκευασμένον. ἔχει καὶ τοῦτο ψηφιδωτὸν ἔδαφος κατὰ τὸ πλεῖστον γεωμετρικῆς διακοσμῆσεως, φθαρὲν ὅμως ἐν πολλοῖς ὑπὸ τῆς διαβρώσεως τῆς θαλάσσης. Ἡ κεντρικὴ αὐτοῦ διακόσμησις παισιοῦται κατὰ τὰς μακρὰς πλευρὰς ὑπὸ κισσοῦ, κατὰ δὲ τὴν στενὴν πλευρὰν ἔχει μείζονα περιπλοκάδα κισσοῦ καὶ δύο ταῶς ἀντιμετώπους παρά κρατῆρα. Τὸ ὄλον εἶνε ἕξοχον εἰς κανονικότητα καὶ ἀρμονίαν καὶ ἀπαλότητα χρωμάτων. Τὸ οἰκοδόμημα φαίνεται, ὅτι ἀνήκεν εἰς εὐπορον Κλαζομένιον τῶν χρόνων τῆς Ῥωμαιοκρατουμένης Ἑλλάδος.

Καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Β. Ἀ. λόφου τῆς νησίδος ἔρευνα δὲν ὑπῆρξεν ἄγονος. Ἐκεῖ ἐφάνη οὐχὶ μεγάλων διαστάσεων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μικρᾶς σημασίας κτίσμα. Τοῦτο ἐκ πάντων τῶν περὶ τὸ σημεῖον, εἰς ὃ κεῖται, καὶ ἐκ τῶν λειψάνων αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἦτο ἱερόν τι. Κατὰ τὴν Β. κλιτὸν τοῦ λόφου ἐφάνησαν διάφορα διαμερίσματα μικροτέρου κτίσματος. Ἐκεῖ ἐσχηματίζετο Ἀκρόπολις περὶ ὅπου καὶ ἐξέχουσα. Μία τῶν ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν

ἀναφέρει ἱερὸν Ἀθηνᾶς, ἴσως δὲ τοῦτο ἦτο τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου κτίσμα.

Ταῦτα τὰ περὶ τῶν ἀνασκαφικῶν ἐργασιῶν τῆς ἐταιρείας. Πρὸς διάδοσιν δὲ τῶν ἀρχαιολογικῶν γνώσεων καὶ παρὰ τοῖς μὴ εἰδικοῖς καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ διαφέροντος ὑπὲρ τῆς Ἀρχαιολογίας κατήρτισεν ἡ ἐταιρεία καὶ διαλέξεις ἀρχαιολογικὰς ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν τακτῇ ἡμέρᾳ ἐν εἶδει περιηγήσεων ἀνά τοὺς κυριωτέρους ἀρχαιολογικοὺς τόπους, ὧν ἐγένοντο ἤδη ἕξ, θὰ συνεχισθῇ δὲ καὶ ἡ κατὰ Πέμπτην διδασκαλία αὕτη μέχρι Μαΐου κατὰ τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα. Τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς ἐταιρείας κριτήριον ἀρίδην ἢ συρροὴ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου τοσοῦτου, ὥστε νὰ ἀρχίζῃ νὰ γίνηται σκέψις περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει νὰ διορθωθῇ ἡ ἀνεπάρκεια τῆς αἰθούσης ταύτης.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι δὲν πρέπει νὰ παραλίπωμεν καὶ τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἐγένοντο καὶ δωρεαί πρὸς τὴν Ἐταιρείαν. Οὕτως, ἐκτὸς χρηματικῶν τοιοῦτων ἀρκετὰ ἐνδεικτικῶν τοῦ ζήλου τῶν προσενηκόντων, ἡ χήρα τοῦ ἀειμνήστου ἐπιτιμίου Ἀντιπροέδρου κ. Ἐλένη Δ. Τζιβανοπούλου προσήνεγκε τὸ ὠραιότατον γραφεῖον τοῦ συζύγου αὐτῆς μετὰ τῆς ἑδρας αὐτοῦ, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς γραφεῖον τοῦ ἐκάστοτε ἀντιπροέδρου τῆς ἐταιρείας. Ἐπὶ τούτου ἐπετέθη ἡ κατάλληλος ἀναμνηστικὴ πλάξ. Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐταιρείας προσήνεγκε πολυτιμότερον ἔργον ἡ Α. Β. Ὑ. ὁ πρῆγχιψ Νικόλαος τὸ τοῦ Th. Wiegand, ὁμοίως ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Δ. Π. Παππούλιας σειρὰν 23 τόμων ἐκ τῆς ἑαυτοῦ βιβλιοθήκης, ὁ κ. Ν. Ἀντωνιάδης, ἀδελφὸς τοῦ ἀποθανόντος Δ. Ἀντωνιάδου, σειρὰν μεγάλην βιβλίων, ἐν οἷς πολλὰ δυσεύρετα, ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπ' ὄνοματι καὶ εἰς μνή-

μην αὐτοῦ. Καί ὁ ἐν Würzburg τῆς Βαυαρίας καθηγητῆς κ. Drerup προσήνεγκεν ἱκανὸν ἀριθμὸν τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καί ὁ κ. Περ. Βιζουκίδης, διαπρεπῆς νομικὸς, τὰ ἐξόχως περισπούδαστα ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα ἔργα. Πλὴν δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Νικήτα Χαδιαρᾶ προσενεχθέντων παπύρων καὶ τινων δι' ἀγορᾶς προσκτηθέντων, μέγας συντελεστῆς εἰς τὴν σύμπηξιν τῆς πρῶτον ἐν Ἑλλάδι καταρτιζομένης παπυρολογικῆς συλλογῆς ὑπὸ πρώτης τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας εἶνε ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐμπορευόμενος κ. Θεόφ. Χοστέβας, εἰς ᾧν ἀνήκει πᾶς ἔπαινος διὰ τὴν πρόθυμον αὐτοῦ συμβολήν.

Καί ἐν τοῖς δημοσιεύμασιν αὐτοῖς δὲν ὑστέρησεν ἡ ἐταιρεία. Ἐντὸς μικροῦ θὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας ὑμῶν τὰ Πρακτικὰ 4 ἐτῶν ἀπὸ 1916-1919 ἐν ἐνὶ τεύχει δημοσιεύμενα, βραδύναντα δὲ διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους καὶ διὰ τὴν βραδεῖαν παράδοσιν αὐτῶν καὶ τὰς ἄλλας τυπογραφικὰς δυσχερείας καὶ ἀνωμαλίας. Εὐθύς δὲ κατόπιν ἐκδοθήσονται τὰ τοῦ 1920 καὶ 1921 εἰς ἴδιον τεύχος ἐκάτερον, ἔτοιμα καθ' ὅλα. Τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος συνεπληρώθη καὶ ὁ 19ος τόμος. Ἐξέδωκε δ' ἡ Ἐταιρεία καὶ τὴν περισπούδαστον διατριβὴν τοῦ κ. Γ. Π. Οἰκονόμου «De profusionun receptaculis sepulcralibus», ἧς ἡ ἐπιχειρηματολογία πλουτίζεται, ὡς ἠκούσατε, καὶ ἐκ τῶν ἐν Κλαζομεναῖς καὶ ἐκ τῶν ἐν Ἀλυζία ἀνασκαφῶν.

Ταῦτα εἶνε τὰ πεπραγμένα τοῦ λήξαντος ἔτους, μαρτυροῦντα περιτράνως, ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν ἰδίᾳ, ζώην, ἀκμὴν, ὄρασιν καὶ εὐρωστίαν καὶ δύναμιν ἀποπνεύσαν πανταχόθεν ἐκ τοῦ ἀναζωογονηθέντος περιβάλλοντος τῆς ἐταιρείας, καταδεικνύοντα δὲ λυσιτελεστάτην τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐργασίας καὶ μεγάλα τὰ ἐπιστημονικὰ πορί-

σματα, ὡς ἠκούσατε, καὶ διδακτικώτατα. Τὸ Συμβούλιον, ἔχον ὑπ' ὄψει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὰ συμφέροντα καὶ τὸν μέγαν προορισμὸν τῆς γεραρᾶς ἐταιρείας, προτεπᾶθησε νὰ φανῆ ἀντάξιον τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἱερᾶς ἐντολῆς καὶ ἐν ἀγαστῇ ὁμολογουμένως ὁμοφροσύνη καὶ ὁμοθύμῳ συμπνοίᾳ καὶ ἐναμίλλῳ δεικνυομένῳ ζήλῳ καὶ ἀγάπῃ πρὸς τὸ πολύτιμον ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἐν σθεναρωτάτῃ ἐν πᾶσι τοῖς ζητήμασι στάσει, ἐχώρησεν ἐπὶ τὰ πρόσωδ' ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἐπιστήμης καὶ ἔχον τὴν πεποίθησιν, ὅτι οὕτως ἐργαζόμενον βαίνει ἀπαρεγκλίτως πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἐταιρείας σκοποῦ, τόσον στενωῶς, τόσον ἀδιασπᾶστως συνδεδεομένου πρὸς τὴν ἰδέαν, πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος, ἀφ' οὗ μάλιστα βλέπει προφανέστατα μεθ' ὅσης εὐμενείας καὶ διαφέροντος ἤρχισε νὰ παρακολουθῆται τὸ ἐθνικώτατον ἔργον αὐτῆς, ἀφ' οὗ προεκάλεσε τὴν ἐνίσχυσιν παντὸς ἀγαπῶντος τὴν προγονικὴν δόξαν, ἀφ' οὗ κατανοεῖ προαγομένην τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ ἐκτίμησιν πάντων τῶν φιλαρχαίων.

27 6 23

**ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ**

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΠΕΡΙ ΤΟ ΛΥΣΙΚΡΑΤΕΙΟΝ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγένετο μικρά τις περὶ τὸ Λυσικρατεῖον μνημεῖον ἀνασκαφή, ἧς ἀντικειμενικὸς σκοπὸς ἦν ἡ ἐξερεύνησις ὀλοκλήρου τοῦ ἐλευθέρου πέριξ τοῦ μνημείου χώρου καὶ ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ Τριπόδων. Καὶ ἐν πρώτοις ἀνέσκαψα περὶ τὸ πρὸς Β. τοῦ Λυσικρατείου μέγα ἐξ ὀγκολίθων τετράπλευρον κτίσμα, ὅπερ εἶνε θεμέλιον ὁμοίου χορηγικοῦ μνημείου ἢ ἴσως καὶ μικροῦ τινος ναοῦ, οἷους ἀναφέρει ἐκεῖ ὁ Πausanias. Διὰ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἐξηκριδύθησαν αἱ διαστάσεις αὐτοῦ καὶ ἡ καθ' ἕκαστα οἰκοδομία τοῦ θεμελίου. Εἶτα ἀνεσκάψαμεν πρὸς τὴν ἀντίθετον πλευρὰν, τὴν μεσημβρινήν, τοῦ Λυσικρατείου μνημείου, ἀπεκαλύψαμεν δ' ἐκεῖ δύο κατὰ σειρὰν καὶ ἐν εὐθυγραμμία πρὸς τὰ δύο ἀνωτέρω μνημεῖα κείμενα θεμέλια ἐξ ὀγκολίθων, ἅτινα θ' ἀνήκον ἀσφαλῶς εἰς παραπλήσια πρὸς τὸ Λυσικρατεῖον χορηγικὰ μνημεῖα, ἐξ ὧν καὶ ἡ περιώνυμος ὁδὸς Τριπόδων ἐπωνομάσθη. Ἐκ τῆς ὅλης διατάξεως τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων μνημείων ἐγένετο φανερόν, ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη διήρχετο ἀκριβῶς πρὸς ἀνατολὰς αὐτῶν, τοῦτο ἄλλως τε ἐδηλοῦτο καὶ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὴν τὴν πλευρὰν ἐπιμεμελημένης ἐξεργασίας τῶν ἀνατολικῶν προσόψεων τῶν εἰρημένων μνημείων.

Ὅντως δὲ ἀνεσκάψαντες εἰς βάθος τριῶν μέτρων περίπου ἀπεκαλύψαμεν λιθόστρωτον ὁδόν, ἣτις δὲν δύναται νὰ ᾖ ἄλλη τις ἢ ἡ περιώνυμος καὶ περικαλλεστάτη τῶν Τριπόδων λεωφόρος, δι' ἧς κατηρθύνοντο ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐκ τῆς Ἀγορᾶς πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦ Διονύσου περίβολον.

Ἰνὰ μάλιστα ἐξακριβώσωμεν ποῦ ἀκριβῶς ἐν αὐτῇ ἀπέληγεν ἡ εἰρημένη ὁδός, ἀνεσκάψαμεν πολλαχοῦ ἐν τῷ ἱερῷ

τούτω περιδόλω και δὲν ἀνεύρομεν μὲν τοῦτο, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἀπεκαλύψαμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τμήμα πολυγωνικοῦ τείχους, ὅπερ θ' ἀπετέλει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μέρος τοῦ Διονυσιακοῦ ἱεροῦ περιδόλου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν γωνίαν τοῦ Ὁρδείου τοῦ Περικλέους, ἀκριβῶς ὁπισθεν τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀναλήμματος τοῦ Θεάτρου τοῦ Διονύσου. Οὕτω δὲ ὅλως ἀπροσδοκῆτως ἐπιστοποιήθη, και δὴ κατὰ τὸν περιφανέστατον τρόπον, ἢ ταυτότης τοῦ περιφήμου τούτου Ὁρδείου, οὗ ἡμεῖς πρῶτοι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὑπεδείξαμεν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς ἡμετέρας ἑταιρείας τὴν ἐκεῖ ὑπαρξιν, συγχρόνως δὲ ἐξηγήθη και ἡ ἀνεξήγητος μέχρι τοῦδε ἐντομή, ἣν σχηματίζει τὸ ἀνάλημμα τοῦ Θεάτρου κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν

Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ Λυσικρατείου ἀνευρέθησαν ἀλλεπάλληλοι ὄχειοι και ὀδραγωγεῖα ῥωμαϊκῶν και μεσαιωνικῶν χρόνων, ὡς και τινα τῆς τουρκοκρατίας, ἐπίσης δὲ και πολλοὶ χριστιανικοὶ τάφοι, ὧν δύο κυλινδροειδεῖς εὐμεγέθεις ὡς ὁστεοθῆκαι χρησιμοποιηθέντες.

ΑΔΕΞ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΤΟ ὉΔΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Ἐφέτος δὲν ἐσκόπουν νὰ συνεχίσω τὰς ἐν τῷ Ὁδείῳ τοῦ Περικλέους ἀνασκαφὰς ἡμῶν, ἅς ἀπὸ τοῦ 1914 ἤρξάμεθα, διότι ὁ χῶρος, ὃν κατελάμβανον αἱ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολ. ἐταιρείας ἐξαγορασθεῖσαι τρεῖς μικραὶ οἰκίαι, ἅς κατεδαφίσαντες ἐξηρευνήσαμεν διὰ σκαφῆς ὀλόκληρον μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, καὶ οὕτω δὲν ἔμεινε πλέον ἐλεύθερος χῶρος πρὸς περαιτέρω ἀνασκαφὴν· ἀνάγκη ἔθεν νὰ ἀπαλλοτριωθῶσι δύο ἕτεραι μικραὶ οἰκίαι πρὸς πλήρη ἀποκάλυψιν καὶ τοῦ ὑπολοίπου ἡμίσεως τοῦ ἀποκαλυφθέντος κτηρίου.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μέχρι τοῦδε ἀνασκαφῆς ἡμῶν ὑπῆρξαν, ὡς γνωστὸν, λίαν ἱκανοποιητικὰ. Ἀπεκαλύφθη τὸ ἥμισυ μέρος τοῦ Ὁδείου, ἧτοι τὸ ἥμιον πελωρίας αἰθούσης καὶ οὐχὶ στοᾶς, ὡς ἐνομιζετο, οἰκοδομήματος τετραγώνου μετὰ τῆς βορειανατολικῆς, γωνίας καθ' ἕλον σχεδὸν τὸ μῆκος τοῦ κτηρίου, 60 περίπου μέτρ. μήκους καὶ μέγα μέρος τῆς Β Δ πλευρᾶς. Αἱ πλευραὶ τῆς αἰθούσης σώζονται εἰς ὕψος 3 μετρων, ἐκτισμέναι διὰ πειραϊκῶν λίθων ἰσοδομικοῦ τρόπου καὶ ἦσαν ἐπενδεδυμέναι ἔσωθεν διὰ μαρμαρίνων πλακῶν, ὧν ἀρκετὸν ἓ μέρος διεσώθη. Ἐνωθεν τοῦ τοίχου τούτου διήρχετο τὸ διάζωμα καὶ ὀπισθεν τούτου ἦσαν αἱ σειραὶ τῶν ἐδωλίων τῶν ἀκροατῶν, ὡς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τῆς Πριήνης καὶ τῷ ἐν Μεγαλοπόλει θεάτρῳ.

Ἀπεκαλύψαμεν ἐπίσης τὰ θεμέλια τῆς ἀνατολικῆς εἰσόδου, προφανῶς τοῦ Προπύλου, δι' οὗ συνεκοινῶναι μετὰ τῆς ὀρχήστρας τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀνδοκίδης, ὅτι διὰ τοῦ Προπύλου τούτου κατῆλθον οἱ συνωμόται εἰς τὴν ὀρχήστρην.

Τὸ Ὠδεῖον συνεχίετο μετὰ τοῦ θεάτρου, εἰσεχώρει μάλιστα ἡ ΒΔ. πλευρά. Οὕτω χάριν αὐτοῦ ἐθυσίασθη κατὰ τὸ Ν'Α ἄκρον αὐτοῦ σπουδαῖον μέρος αὐτοῦ τοῦ θεάτρου, ἦτοι τὸ ἄνω ἡμισυ τριῶν ἐκ τῶν κερκίδων αὐτοῦ.

Οἱ ἐπισκεφθέντες τὰς ἀνασκαφὰς ἡμῶν ἔγκριτοι ἀρχαιολόγοι κ. κ. Καβδαδίας, Ὀρλάνδος Picard, Karo, Knackfuss, Σδορῶνος, Wace, Walter, Δραγάτσης, Λεονάρδος καὶ ἄλλοι συνεφώνησαν μὲ τὴν γνώμην ἡμῶν ὅτι τὸ ἀνακαλυφθὲν οἰκοδόμημα εἶναι ὄντως τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλέους. Ὑπῆρχον ὁμοίως καὶ τινες ἀντιφρονούντος ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, διότι ἐφαντάζοντο αὐτὸ περιφερὲς καὶ οὐχὶ τετράγωνον.

Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι ἦν «πολύεδρον καὶ πολύστυλον, τῆ δ' ἐρέψει περικλινὲς καὶ κάταντες ἐκ μιᾶς κορυφῆς πεποιημένον, εἰκόνα λέγεσθαι γενέσθαι μίμημα τῆς βασιλικῆς σκηνῆς.»

Ἄρα μόνον κατὰ τὴν ὄροφὴν λέγει, ὅτι συνέκλινε κατ' ἀπομίμησιν τῆς σκηνῆς τοῦ Ξέρξου, ἐν ᾗ τὸ λοιπὸν οἰκοδόμημα ἦν τετράγωνον, καὶ τοιοῦτον ἀπεκάλυψαν αἱ ἀνασκαφαί.

Οὕτω διηρημέναι ἦσαν αἱ γνώμαι τῶν ἀρχαιολόγων ὅτε τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ὁ ἄλλοτε διευθυντὴς τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου διαπρεπῆς ἀρχιτέκτων ἀρχαιολόγος καθηγητὴς κ. Dörpfeld, διατρίψας ἐπ' ὀλίγον ἐνταῦθα, ἐπισκεφθεὶς τὰς ἀνασκαφὰς ἡμῶν, συνεφώνησε μὲ τὴν γνώμην ἡμῶν ὅτι ὄντως τὸ ὑφ' ἡμῶν ἀνασκαφὴν καὶ ἀποκαλυφθὲν τετράγωνον οἰκοδόμημα εἶναι αὐτὸ τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλέους. Μοι ὑπέδαλε δὲ καὶ ἔκθεσιν μετὰ σχεδιαγράμματος, ἣν θέλομεν δημοσιεύσει ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι.

Ἡ γνώμη τοῦ Dörpfeld βαρύνει πολὺ καὶ θεωρεῖται ἀθθεντία εἰς τὰ ἀρχαιεκτονικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τῆς ἀρμοδιότητός του ζητήματα. θέτουσα οὕτω τέρμα εἰς τὰς ἀντιρρήσεις τῶν ὀλίγων ἔτι ἀντιφρονούντων.

Τῇ ὑποδείξει τοῦ κ. Dörpfeld σκάψαντες βαθύτερον ἐντὸς τῆς αἰθούσης εὗρομεν τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἴσταντο οἱ ὑποδοστάζοντες τὴν στέγην τοῦ οἰκοδομήματος κίονες, οἵτινες ἦσαν μαρμάρινοι. Εὗρομεν μέχρι τοῦδε τέσσαρας κατὰ χώραν,

ἄλλων δὲ ἐσημειώσαμεν τὰς θέσεις, διότι εἶχον ἀφαιρεθῆ ἤδη ἐν παλαιοῖς χρόνοις.

Ἐπέχουσιν αἱ βάσεις τῶν κίωνων τούτων 6 μέτρα εἰς ἴσην ἀπόστασιν ἅπ' ἀλλήλων καὶ εἰς 6 στοίχους, ἐξ ὧν ὑπολογίζομεν ὅτι θὰ ἦσαν 36 ἐν ὄλῳ.

Τὸ βραχυῶδες τῆς αἰθούσης ἔδαφος εὔρομεν χαμηλότερον καὶ τῆς εὐθυντηρίας τοῦ κτιρίου κατὰ 0, 10 καὶ τοῦτο λόγῳ ἀφαιρέσεως τῶν πλακῶν, δι' ὧν τὸ πάλοι ἢ αἰθουσα ἦν ἐπεστρωμένη, ὡς ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς ὑπεστηρίζαμεν. Αἱ ἀφαιρεθεῖσαι πλάκες τίς οἶδε ἂν μετεδλήθησαν εἰς ἄσθεστον, διότι ἢ εὔρεσις ἐνταῦθα τριῶν ἄσθεστοκαμίνων ἐξηγεῖ τὴν ἐπελθοῦσαν μεγάλην καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν, ἣν ὑπέστη τὸ πολυπαθὲς οἰκοδόμημα. Ἀρκετὰ τεμάχια τῶν πλακῶν τούτων ὡς καὶ κίωνων εὔρομεν ἡμικεκαυμένα ἐν μέσῳ πυκνοῦ στρώματος ἐλαιοπυρήνων, οἵτινες ὡς καύσιμος ὕλη ἐτίθεντο ἐκεῖ, ἣ καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἄλλα μεταγενεστέρων χρόνων οἰκοδομήματα.

Ἐκ τῆς εὔρέσεως τῶν κίωνων τούτων πιστοῦται, ὅτι καὶ ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου κατὰ τὰς ἀνσκαφὰς τοῦ 1862 εὔρεθεις κίων, ὁ φέρων ἀναθηματικὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸν βασιλέα Ἀριοβαρζάνην διὰ τὰς πρὸς τὴν πόλιν προσφερθείσας μεγάλας αὐτοῦ εὐεργεσίας, προέρχεται ἐκ τῶν κίωνων αὐτοῦ τοῦ Ὠδείου, ὡς ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέσαμεν. Ἐπὶ τοῦ κίονος τούτου ἴστατο αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀριοβαρζάνου, οὗ ἡμεῖς εὔρομεν τὴν δαφνοστεφῆ αὐτοῦ κεφαλὴν, ὡς δεικνύει ἡ τελεία ὁμοιότης αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν νομισμάτων εἰκόνα τοῦ βασιλέως τούτου.

Ταῦτα ἔχω νὰ ἐκθέσω διὰ τὰς κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐργασίας ἡμῶν ἐν τῷ Ὠδεῖῳ τοῦ Περικλέους.

Π. ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΑΜΦΙΑΡΕΙΟΥ ΣΚΑΦΑΙ

Ἐφ' ἔτος ἐπανελήφθη ἡ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ χειμάρρου ὄχθης σκαφικὴ ἔρευνα, ἀπεκαλύφθησαν δὲ οἱ χώροι 50 καὶ 51 (ΑΕ 1919 100 εἰκ. 2) καὶ τὸ νοτόθεν τοῦ 26. Ἐν τῷ χώρῳ 77 δυσμόθεν τοῦ θυρώματος ξ ἀπεκαλύφθη βαθύτερον ἕτερον θύρωμα (δικλὴς ἀρχαιότερον), ὅπερ, καθάπερ καὶ τὸ ξ ἀνεψήγετο πρὸς δυσμάς. Ἔτι δὲ ἠρευνήθησαν τὰ κατὰ τὴν ἐξ ἀνατολῶν πομπικὴν ὁδὸν 85· ἡ ὁδὸς αὕτη, πάνυ εὐρεία τὸ πρῶτον φερομένη, ἀνατολόθεν μὲν τοῦ χώρου 87 ἐπεκάμπτετο καθέτως πρὸς βορρᾶν καὶ διήκουσα ἀνατολόθεν τῶν χώρων 87-91 καὶ τῆς κρήνης 62 (ΑΕ 1918 111 κέ) ἤγε διὰ γεφύρας πρὸς τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναόν, νοτόθεν δὲ τοῦ 86.

Νοτόθεν τῆς ὁδοῦ 85 ἀποκαλύπτονται καὶ ἐπὶ τῆς κλειτύος τοῦ ὄρους οἰκοδομήματα· ἔν τινι τούτων δύο τοῖχοι ἔφερον κονίαμα, ὅπερ ἔστιν ὅπου ὅσον ἐπὶ 1 70 ἀπὸ τοῦ δαπέδου σφζόμενον διήρητο εἰς ἐπαλλήλους μετὰ καθέτων ἐντομῶν ζώνας (πρὸ περὶ τοῦ χώρου 48 ἐν Α Ε 1919 101α), ὧν ἡ κάτω, λευκὴ οὔσα, ὕψ. 1 15, ἐπιστέφεται ὑπὸ προέχοντος διαζώματος ὑπομέλανος, ὕψ. 0 20, ὑπὲρ δὲ τὸ διάζωμα τὰ μὲν ἦσαν λευκά, τὰ δὲ ἐρυθρῶ καὶ ὑπομέλανι καὶ κιτρίνῳ ἐπικεχρωσμένα μετ' ἐπαλλήλων καὶ καθέτων ἐντομῶν, ἀπλῶν ἢ καὶ περιτένειαν ἀποτελουσῶν· ἄνω δὲ πρὸς τῇ ὀροφῇ περιέθεε τοὺς τοίχους, ὡς ἐξ ἀποπεπτωκῶτων κλασμάτων εἰκάσαι, εὔτεχον ἐκ κονιάματος γεῖσον. Ἡ τῶν χώρων τούτων σκαφικὴ ἔρευνα δὲν ἐπερατώθη.

Σκαφικὴ διάπειρα ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ χειμάρρου ὄχθης βορρᾶθεν τοῦ ναοῦ, ἀπεκαλύφθησαν δὲ κτίσματα τινα, ἐν οἷς ἠυρέθη καὶ πηλίνη κεραμὶς ἡγεμῶν φέρουσα

ἀνθέμιον καὶ Βοιωτικὴν ἀσπίδα, τῆς πX 3^{ης} ἑκατονταετηρίδος.

Τῶν ἄλλων εὐρημάτων μνημονευθήτω μήτρα πηλίνη σατυρικοῦ προσώπου (δαίμονος μακροπόγωνος), οἷον ἐπὶ πυραύνων ἀπαντᾶ (πρβ. *Conze Jahrbuch* 1890 118 κί, *Winter Jahrbuch* 1897 160 κί, κλπ)· μήτρα πηλίνη λύχνου· πλίνθος πηλίνη φέρουσα σφραγίδα ἐπὶ τὰ λαιὰ ἐντετυπωμένην, τῆς πX 3^{ης} ἑκατονταετηρίδος: Ἀμφιαρέου· ἐπιγραφῶν ἀποτμήματα φέροντα ἀναγραφὰς ἱερῶν ἀγγείων καὶ σκευῶν καὶ ἀναθημάτων, ἐν οἷς καὶ ψυκτήρ, κρατήρ, θυμιατήριον, κάδοι, χύτραι. Νομίσματα δὲ ἠύρέθησαν 78 (ᾠρωπίων, Βοιωτῶν, Ἀθηναίων, Μεγαρέων, Θασίων κλπ), ἃ καὶ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας κετετέθησαν ἐν τῷ νομισματικῷ μουσεῖῳ.

B. ΔΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΟΡΟΥ ΤΟΥ ΚΑΔΜΟΥ
ΕΝ ΘΗΒΑΙΣ

Τὰ πορίσματα τῶν μέχρι τοῦδε ἀνασκαφῶν τοῦ ἐν Θή-
βαις ἀνακτόρου τοῦ Κάδμου ἐδημοσιεύθησαν ἐν *ΑΕ* 1909
σ. 57 ἐξ. *ΠΑΕ* 1911 σ. 143 ἐξ. καὶ 1913 σ. 85 ἐξ.
ΑΔ 1917 (Α. Δ. Κεραμοπούλλου «Θηβαϊκά») σ. 338 ἐξ.
Κατὰ τὸ λήξαν ἀρτίως ἔτος 1921 μετὰ τὴν κατεδά-
φισιν τῆς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἀπαλλοτριωθείσης οἰκίας τοῦ
Θ. Λ. Θωμᾶ ἐπανελήφθη ἡ ἀνασκαφή πρὸς βορρᾶν τοῦ ἤδη
πρότερον ἀνεσκαμμένου μέρους. Ἐὰν δ' ἀριθμήσωμεν τὰ ἀνα-
σκαφέντα διαμερίσματα ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν ὁδὸν Πινδάρου δω-
ματίου, ἔνθα εὐρέθησαν καὶ εἰκονίζονται οἱ πέντε ἑτερόστομοι
ἀμφορεῖς ἐν τῇ εἰκ. 5 *ΑΕ* 1909 σ. 67, ἀπεκαλύφθη-
σαν ἐφέτος τὰ ἐξῆς: 1) ἐκαθαρίσθη ὀλόκληρον τὸ δωμά-
τιον τοῦτο συλλεγέντων ὀστράκων τινῶν καὶ πολλῶν θραυσμά-
των ἀγγείων ἢ ἀγγείου λιθίνου μεγάλου, οὗ εἶχεν εὐρεθῆ
ὁ πυθμὴν *ΑΕ* ἐν ἀ. 102) ὡς καὶ θραύσματα τῆς λιθί-
νης ζυφοφόρου (ἄρα αὐτόθι ἐπίσης) 2) ἐκαθαρίσθη τὸ ἀμέ-
σως πρὸς Δ συνεχόμενον δωμάτιον, ἔνθα συνελέγησαν ὀ-
στρακα ἴσως 30 περίπου ἑτεροστόμων ἀμφορέων καὶ εἰς
ἀκέραιος. 3) Περαιτέρω ἦτο μικρὸς χῶρος τετράγωνος, ὃν
δὲν ἀξίζει νὰ ὀνομάσω δωμάτιον καὶ ὅστις οὐδὲν λείψανον
ἀγγείου ἢ ἄλλου τινὸς σκεύους ἔσφζεν. Ἦτο ὅμως ἄθικτος
ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πυρκαϊᾶς καὶ εἶχε καὶ αὐτὸς δοκοὺς κε-
καυμένας (διεῦθυνσις ἀπὸ Β πρὸς Ν) ἐπὶ τοῦ στρώματος τῆς
κεραμίτιδος γῆς. 4) Ἀριστερὰ τούτου τοῦ χώρου ἀνεσκαφῆ
ἢ συνέχεια τοῦ στενοῦ διαδρόμου κατὰ μῆκος τοῦ δωματίου
τῶν τοιχογραφημάτων καὶ συνελέγησαν συντετριμμένα ἀγ-

γεία έτερόστομα, ύψίποδες κύλικες και πινάκια άπλωτά. Είσοδύσαντες δέ και ύπό τήν ΒΔ γωνίαν τοῦ δαπέδου τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ εὑρέθησαν τὰ τοιχογραφήματα, ἐξηγάγομεν και ἄλλα τινά. Ὁ διάδρομος τερματίζεται ἐνταῦθα εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον τοῦ ἀνακτόρου, οὗ ἔξω εὑρέθη ὁ ἀγγειοπλαστικὸς κλίβανος. Ἄλλὰ 5) πρὸς Β συνεχίζεται παραπλεύρως τοῦ τοίχου ἐκείνου στενότερος και περιέχων ἀγγεῖα έτερόστομα κυρίως, ὧν ὅμως πολλὰ μέρη θὰ λείπωσι διότι τὸ ἥμισυ τοῦ διαδρόμου, τὸ δυτικόν, κατεστράφη ὑπὸ νεωτέρου σιροῦ, ὅστις και τὸν δυτικὸν τοῖχον τοῦ ἀνακτόρου ἔδλαψε 6) Ἐτέρωθι τοῦ ἄνω εὐρημάτων τετραγώνου χώρου κάμπτεται πάλιν πρὸς Α ὁ διάδρομος (τῆς πρὸς Β συνεχείας φρασσομένης ὑπὸ παχυτάτου, ἴσως συνθέτου, τοίχου ἐν τῷ σώματι τοῦ ὁποίου εἶχεν ὀρυχθῆ ἐπὶ τουρκοκρατίας βόθρος ἀποπάτου) και ἐν τῷ μικρῷ ἀθίκτῳ μέρει αὐτοῦ ἐνταῦθα συνελέγησαν περι τοὺς ὀγδοήκοντα έτερόστομοι ἀμφορεῖς, ὧν δύο ἀκέραιοι και φέροντες ἐπὶ τῆς κοιλίας ἐπιγραφὰς διὰ γραφῆς ἀδιαγνώστου ἀλλὰ συγγενοὺς πρὸς τὰς κρητικὰς. Τοιαῦτα ἀγγεῖα ὑπάρχουσι και ἄλλα ἐν τῇ ἀποθήκῃ ταύτῃ τοῦ ἀνακτόρου, ἀλλὰ εἶνε συντετριμμένα και ἄπλυτα και ὅπως ἐξήχθησαν ἐκ τῆς θέσεως ἐν ἣ ἔπεσον και ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν φοβεροῦ πυρός. Τὰ ἀγγεῖα πάντα προϊόντα τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἀνακτόρου εἶνε κοινὰ και ἦσαν πρὸς ἐμπορίαν πιθανώτατα προωρισμένα. Εἶνε διὰ ζωνῶν ἀπλῶς κεκοσμημένα και στεροῦνται καλλιτεχνικῆς ἀξίας. 7) Ἐντεῦθεν θύρα ἢ ἀνοιγμα θυροειδὲς ἄγει εἰς ἐπιμήκη αἴθουσαν, ἐν ἣ συνελέξαμεν ὄστρακα ἀγγείων ἀραιά. 8) Πρὸς Δ τῆς αἰθούσης ταύτης ἐξετείνετο ἄλλη ὁμοία πιθανῶς, ἀλλὰ ἢ ἐπιγενομένη ἐνταῦθα ἀνατροπὴ και καταστροφὴ συναπώλεσε και τοὺς τοίχους τοῦ οἰκοδομήματος. 9) Πρὸς Ἀ ὅμως ἀνοίγεται μεγάλη θύρα ἄγουσα εἰς ἐπιφανέστατον διαμέρισμα τοῦ ἀνακτόρου, εἰς τὸ μέγαρον. Ἄν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι εἰς τὸ δωματίον τῶν τοιχογραφημάτων και τὰ δύο πρὸς Δ αὐτοῦ κείμενα κυρίως εὑρέθησαν πολλὰ γυναικεῖα κοσμήματα (ὄρμοι ἐκ ψηφίδων, χρυσὰ κοσμήματα κλ.)

οἶα ἐλλείπουσιν ἐντελῶς κατὰ τὴν περὶ ἧς νῦν ὁ λόγος γειτονίαν, δυνάμεθα ἀδεῶς νὰ λέγωμεν ὅτι πρόκειται περὶ μεγάρου τῶν ἀνδρῶν. Δυστυχῶς εἶνε τοῦτο κατεστραμμένον ὑπὸ τῆς ὁδοῦ Πινδάρου, τμηθείσης βαθύτερον καὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου. Ἐσώθη μόνον ἡ ΝΔ γωνία καὶ ὁ δυτικὸς τοῖχος μετὰ τῆς πύλης εἰς τὸ σύνηθες μικρὸν ὕψος. Ὁ τοῖχος οὗτος εἶνε ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ κτηρίου ἐκ κοινῶν λίθων ἐκτισμένοι καὶ πρὸς Β τῆς εἰρημένης θύρας λεπτότερος ἢ κατὰ τὴν γωνίαν. Ὁ νότιος ὁμοῦς τοῖχος, οὗ μέρος σφύζεται ἀποτελοῦν τὴν ΝΔ γωνίαν, εἶνε ἐκ πελεκητῶν δόμων πώρου· χωρίζονται δ' οἱ δόμοι διὰ κενοῦ νῦν χώρου ὀριζοντίου καλῶς γωνιασμένου, ὅστις ἐπληροῦτο ἄλλοτε ὑπὸ δοκῶν τετραγώνων ἀποτελουσῶν ξυλοδεσίαν τῶν τοίχων, καθὼς συμβαίνει ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν Μυκηναίων.

Τὸ ἀξιολογώτατον τῶν εὐρημάτων τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης εἶνε βεβαίως τὰ ἀγγεῖα μετ' ἐπιγραφῶν. Εἰς τί θὰ ἀγάγη ἡ μελέτη αὐτῶν, ἅς μὴ βιαζώμεθα νὰ προλέγωμεν· ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ὅτι ἡ παράδοσις ἢ συνδέουσα τὸ ὄνομα τοῦ Κάδμου πρὸς τὰ γράμματα δὲν εἶνε ἐντελῶς μῦθος, ὡς οὐδ' ἡ ἄλλη ἢ λέγουσα περὶ τοῦ ὄρμου τῆς Ἀρμονίας ἀφ' οὗ τόσας χιλιάδας ψηφίδων ἐξ ὄρμων εὔρομεν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ.

Ἡ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ παρουσία ἀποθηκῶν πλήρων βιομηχανικῶν προϊόντων ἐργαστηρίου ἰδιοκτῆτου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀνακτόρῳ, δηλοῖ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐφρόντιζε νὰ αὐξάνῃ τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ δι' ἐπιχειρήσεων βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν, ἢ δὲ γειννάσις τῶν ἀποθηκῶν πρὸς τὸ μέγαρον καὶ κατὰ μῆκος τοῦ διαδρόμου, ὅστις ἤγεν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὸν γυναικῶνα, δηλοῖ ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἀνεμειγνύετο καὶ εἰς τὴν πώλησιν τῶν προϊόντων τούτων.

Α. Δ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΠΑΓΑΣΩΝ

Μετὰ ὑπερτριετῆ διακοπὴν ἐξεκολούθησα κατὰ τοὺς δύο προτελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους τούτου τὰς ἐν Δημητριάδι— Παγασαῖς ἀνασκαφὰς ἐντολῇ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Καὶ πρῶτον μὲν ἀνεζήτησα τὴν εὐρεσιν τοῦ πλουσίου νεκροταφείου τῆς Δημητριάδος καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφερόμενον ἐν αὐτῷ τάφον τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πόλεως βασιλέως Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Πρὸς τοῦτο ἐξερεύνησα τὸ ὑπ' ἐμοῦ πρὸ ἑτῶν ἀνακαλυφθὲν μέγα νεκροταφεῖον νοτίως τῆς ἀρχαίας πόλεως παρὰ τὰ σήμερον «Καλύδια Ἀλυκῶν» καλούμενα. Ἐκ τῶν ὑπερπεντήκοντα ὅμως ἀποκαλυφθέντων τάφων τῆς Γ' καὶ ἐντεῦθεν π. Χ. ἑκατονταετηρίδος μικροῦ λόγου ἄξια εὐρήματα ἦλθον ἐκ φῶς, ἐν οἷς ἄγλυφα χαλκᾶ κάτοπτρα, πῆλινα ἀγγεῖα καὶ ἀγαλμάτια κοινοῦ τύπου, πλὴν ἐνὸς παριστῶντος θεράπαιναν κρατοῦσαν κάτοπτρον, καὶ τινὰ χρυσώματα πτωχᾶ, κατατεθέντα ἐν τῷ μουσεῖῳ Βόλου. Ἄλλ' ἐξηκρίθωσα, ὅτι παρὰ τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο ὑπάρχει μέγας ἐπιμήκης τύμβος, ὅστις δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ ἐνέχη τὸν ζητούμενον βασιλικὸν τάφον. Καὶ ἐπεχείρησα μὲν τὴν ἐξερεύνησιν αὐτοῦ ἐφέτος, ἀλλὰ τὸ ἔργον μου ἔμεινεν ἡμιτελές, ἀπαιτουμένης πρὸς περάτωσιν αὐτοῦ μελίζονος δαπάνης. Ἐπίσης ἀνεζήτησα τὸν ἐκεῖ που εἰκαζόμενον ναὸν τῆς Πασικράτας, γνωστὸν ἐκ προγενεστέρων εὐρημάτων μου ἀξιολογητάτων· νομίζω δὲ ὅτι εὗρον τὰ ἴχνη αὐτοῦ εἰς τὸ ὕψωμα τὸ ὑπερκείμενον τοῦ μνημονευθέντος τύμβου, ὅπερ κατέχεται ὑπὸ βυζαντιακοῦ κτίσματος καὶ μεγάλων κεκονιαμένων χριστιανικῶν τάφων μηδὲν ἐνεχόντων. Καὶ τοῦ ναοῦ τούτου ἡ ἀποκάλυψις ἀπαιτεῖ σημαντικὴν δαπάνην. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀνεῦρον πολλὰ βάρη

καί τινας στήλας ἐπιτυμβίους μετ' ἀναγλύφων καὶ ἐπιγραφῶν λόγου ἀξίων. Τέλος ἐβεβαίωσα διὰ δοκιμαστικῆς σκαφῆς, ὅτι ἕτερος μέγας πύργος ἐνέχει πολυαριθμούς ἐγχρώμους στήλας· ἐπειδὴ δμως ἢ μὲν ἀποκάλυψις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ σήμερον μεγάλην δαπάνην, χῶρος δὲν ἐν τῷ μουσεῖῳ Βόλου πρὸς τοποθέτησιν αὐτῶν δὲν ὑπάρχει πλέον, ἀνέδαλον τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον.

Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΝ ΑΛΥΖΙΑ

Ἡ ἐφετινὴ ἐνταῦθα ἀνασκαφὴ τοῦ κατὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἡρακλέους ἡρώου ἐπερατώθη πρὸ ὀλίγου. Τὸ ἔργον δὲν ὑπῆρξεν εὐκολον ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐπικρατήσασαν κακοκαιρίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μονίμους φυσικὰς δυσχερείας τοῦ τόπου. Ἐπειδὴ τὸ ἐρείπιον ἀπέχει 20 περίπου μέτρα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἦτις ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὑψώθη, ὡς πανταχοῦ κατὰ τὴν Μεσόγειον, τὸ ὑπὸ τῶν παλαιῶν πατούμενον ἔδαφος εὑρίσκεται συχνακίς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰ ἐρευνώμενα κτίσματα καὶ οἱ λίθοι κατακλύζονται εἰς τὸ βάθος ὑπὸ τῶν ὑψηλότερον σήμερον βεόντων ὑδάτων. Παρὰ τὰς δυσκολίας ταύτας ἡρευνήθη ὀριστικῶς ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν νοτιὰ πλευρὰ τοῦ μνημείου καὶ νέας ἐκερδίσασμεν ἐνδείξεις, ὡς πρὸς τὸ ἀρχιτεκτονικὸν μέρος.

Ἡ προπερὺσι γενομένη ἀνασκαφὴ τῆς ἐταιρείας κατέδειξεν, ὅτι ὁ παρὰ τὸν Ἡράκλειον λιμένα τῆς Ἀλυζίας γνωστὸς σωρὸς μαρμάρων δὲν ἀνήκεν, ὡς ὑπετίθετο εἰς τὸ περίφημον διὰ τὰ ἐκεῖ ἀνατεθέντα ἔργα τοῦ Λυσίππου ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλ' εἰς μέγα ἐπιτάφιον μνημεῖον τοῦ β' μ. Χ' αἰῶνος. Ἄλλ' ὅμως συγχρόνως ὑπεδείχθη τότε, ὅτι ὁ νεώτερος τάφος ἐγένετο δαπάναις τοῦ ἀρχαίου Ἡρακλείου, διότι μερικὰ ἐκ τῶν μαρμάρων παρουσίαζον ὀπισθεν καλλίστην ἰωνικὴν ἐργασίαν τοῦ Δ' αἰῶνος. Λαμπρὸν εὔρημα τῆς ἀνασκαφῆς ὑπῆρξεν ἡ ἀνεύρεσις ὄλων σχεδὸν τῶν συντριμμάτων μαρμαρίνου γωνιαίου ἀρωτηρίου, μεταφερθέντος καὶ συγκροτηθέντος ἐν τῷ Ἐθν. Μουσείῳ. Ὡς πρὸς τὴν ἀναπαράστασιν ὑπέθεσα, ὅτι τὸ μαιωσιεῖον ἦτο ἐν μικρογραφίᾳ παρόμοιον πρὸς τὸ περίφημον μνημεῖον τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἢ ἀκριδέστερον πρὸς τὸ ἐν Ἐάνθῳ τῆς Λυκίας μνημεῖον τὸ λεγόμενον τῶν Νηρηΐδων,

Διὰ τῆς ἐφετινῆς ἀνασκαφῆς ἡ ἀναπαράστασις τροποποιεῖται οὐσιωδῶς. Ἐντὶ τοῦ ὑποτεθέντος ναΐσκου ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τετραγώνου δάθρου, ὑπῆρχε μόνον ἀπλοῦν στηθαῖον ἐξ ὀρθοστατῶν κοσμούμενον κατὰ τὰς γωνίας δι' ἀκρωτηρίων διέδρων, ὡς τὸ τοῦ 1919. Ἐφέτος εὐρέθη ὑπὸ τὴν ΝΔ γωνίαν τὸ καλύτερον διατηρηθὲν ἀκρωτήριον αὐτῆς, ὡς ἤδη ἀνήγγειλα πρὸς τὴν ἔταιρειαν. Τὸ μέσον ἐκόσμει ἀετὸς κρατῶν διὰ τοῦ βράμφους στέφανον καὶ οὕτω, συμφώνως πρὸς τὸ ἐφετινὸν εὕρημα, θὰ συμπληρωθῇ καὶ τὸ χάσμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀποκειμένου. Τὸ ὄλον κτίσμα ὁμοιάζει πρὸς μέγαν τετράγωνον ὧμον μὲ τέσσαρας κάτω θαυμίδας, καὶ ἰωνικὸν ἄνω θριγκόν, ἐφ' οὗ τὸ στηθαῖον μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων. Ἐπιφανῆ κοσμήματα ἦσαν κάτω μὲν γρύπες κατὰ τὰ 4 ἄκρα τῆς β' βαθμίδος ἄνω δὲ οἱ ἀετοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν φυτικῶν συμπλεγμάτων τῆς κορωνίδος.

Ἐξ ἄλλων χωριστῶν εὕρημάτων τῆς ἀνασκαφῆς ἀξιόλογος εἶναι βωμὸς μαρμαρίνος στρογγύλος, ὕψ. 0, 43, κοσμούμενος διὰ παγκάρπων καὶ βουκρανίων ἀναγλύπτων. Τὸ σημαντικὸν εἶναι κυλινδρική ὀπή (διαμ. 0, 09) διήκουσα ἐκ τῶν ἄνω μέχρι τῆς βάσεως τοῦ βωμοῦ, ἐμφαίνουσα τὴν διὰ ταύτης διαρροὴν τῶν νεκρικῶν χοῶν.

Κ. Α. ΡΩΜΑΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΙΕΡῶ ΤΟΥ ἈΣΚΛΗΠΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

Κατὰ τὸ λήγον ἔτος 1921 ἐπερατώθη ἡ ἀνασκαφή τοῦ ἐτέρου τῶν δύο συνεχόμενων, ὡς φαίνεται, μεγάλων παρὰ τὴν δεξαμενὴν τοῦ Ἀντωνίου οἰκοδομημάτων, τῶν διὰ μερικῆς σκαφῆς ἀπὸ τοῦ 1920 ἀνακαλυφθέντος.

Τὸ ἀνασκαφέν οἰκοδόμημα εἶνε ἐκεῖνο, οὔτινος δύο αἴθουσαι εἶχε φανῆ τότε ὅτι εἶχον τὸ ἔδαφος ἐπεστρωμέναν διὰ μωσαϊκῶν. Ἐφέτος ἀπεκαλύφθησαν ἐν πρώτοις τὰ ἐδάφη τῶν δύο αἰθουσῶν καὶ ἐσχεδιάσθησαν τὰ μωσαϊκὰ διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Ὑπουργείου Γ. Εὐγενίου, εἶτα δ' ἐπεχώσθησαν ταῦτα μικρὸν διὰ χῶματος, ἵνα μὴ καταστραφῶσιν ἀκάλυπτα μένοντα. Ἀκολούθως δ' ἀπεκαλύφθη τὸ ὅλον οἰκοδόμημα συγκείμενον ἐξ ἑννέα δωματίων καὶ αἰθουσῶν, ὧν τέσσαρες, πολυτελῶς διασκευσμένοι, ἀποτελοῦσι δικμέρισμα χρησιμεύον πρὸς λήψιν θερμῶν καὶ ψυχρῶν λουτρῶν. Μαρμάριναι μεγάλαι πλάκες ἐκάλυπτον τὰ ἐδάφη τῶν αἰθουσῶν καὶ τοὺς πυθμένεας τῶν λεκανῶν· διὰ μαρμαρίνων δὲ πλακῶν ἦσαν ἐπενδεδυμένοι καὶ οἱ τοῖχοι τῶν αἰθουσῶν καὶ τὰ τοιχώματα τῶν δεξαμενῶν. Αἱ θερμῶν λουτρῶν αἴθουσαι ἔχουσιν ὑπὸ τὸ δάπεδον ταπεινὸν ὑπόγειον ὑποβάσταζόμενον ὑπὸ 100 περίπου μέχρις 120 ἐν ἐκάστη αἰθούσῃ κιονίσκων καὶ στηλιδίων ἐξ ὀπτῶν πλίνθων. Οὕτω σχηματίζονται ὑπὸ τὰς αἰθούσας *θπόκανστα*, εἰς ἃ εἰσήγετο καὶ διὰ σωλήνων ἐν ταῖς τοίχοις ἀνήρχετο εἰς τὰς τοῦ λουτροῦ αἰθούσας *θερμὸς ἀήρ*. Τοιοῦτον κατασκευάσμα καὶ τοιοῦτον σύστημα λουτρῶν διὰ θερμοῦ ἀέρος ἦτο ἄγνωστον ἐν Ἑλλάδι, ἐφευρέθη δ' ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐφηρμόσθη ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς θέρμαις. Ἐν ταῖς αἰθούσαις δέ, εἰς ἃς εἰσήρχετο ὑποκάτωθεν ὁ θερμὸς ἀήρ, ὑπάρχουν καὶ μικραὶ δεξα-

μεναὶ ἢ λεκάναι πρὸς ὑποδοχὴν ψυχροῦ ὕδατος, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἐν αὐταῖς συνδυασμὸς θερμῶν καὶ ψυχρῶν λουτρῶν. Ἄλλη δὲ αἴθουσα ἐχρησίμειεν ἀποκλειστικῶς διὰ ψυχρὰ λουτρά. Τὸ ὕδωρ ἔρρεεν εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς πλησίον κειμένης δεξαμενῆς τοῦ Ἀντωνίνου διὰ μολυβδίνων σωλήνων, ὧν περισωθέντα δύο μεγάλα τεμάχια ἐξήχθησαν καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ Μουσεῖῳ.

Εὐρήματα δ' ἐγένοντο ἀναθηματικά τινες ἐπιγραφαὶ καὶ δύο τεμάχια πηλίνων κεραμίδων φέροντα ἐντετυπωμένην ἐπιγραφὴν τετραγώνοις γράμμασιν: Ἀσκληπιοῦ: Ἄλλη μεγάλη κεραμὶς φέρει ἐντυπον ἐπιγραφὴν AN//////////O (=ἴσως Ἀν[τωνεῖν]ο[υ]). Τὰ σημαντικώτατα ὅμως τῶν εὐρημάτων εἶνε τὰ μωσαϊκά. Τὸ ἕτερον τούτων ὁμοιάζει, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, κατὰ τε τὰ σχήματα καὶ τὸ σύστημα τῆς διακοσμῆσεως πρὸς τὰ μωσαϊκά τοῦ κατὰ τὰ προηγηθέντα ἔτη ἀποκαλυφθέντος ἐν τῷ Ἱερῷ Βασιλικοσχήμου περὶ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην οἰκοδομήματος (ΑΕ 1918). Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτον σύστημα διακοσμῆσεως ἀπαντᾷ πού καὶ ἐν χριστιανικοῖς μνημείοις καὶ δὴ ἐν τῇ Βασιλικῇ τῆς Νικοπόλεως, δῆλον γίνεται ὅτι τοιαύτη διακόσμησις ἔλκει τὴν καταγωγὴν οὐχὶ ἐκ Χριστιανικῆς ἀλλ' ἐκ τῆς Ἑλληνορρωμαϊκῆς τέχνης. Ἐξ ἄλλου δέ, ἐπειδὴ τὸ μνημονευθὲν ἐν τῷ Ἱερῷ Βασιλικδοσχημον οἰκοδόμημα, τὸ μετὰ τοῦ εἰς ἀψίδα ἀπολήγοντος μεσαίου διαμερίσματος, ὁμοιάζει ἀκριδῶς χριστιανικῇ Βασιλικῇ, προστίθεται συμβολὴ εἰς λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς καταγωγῆς τῆς Χριστιανικῆς Βασιλικῆς, κρατύνεται δηλ. ἡ γνώμη, ὅτι αὕτη δὲν ἐδημιουργήθη κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους, ἀλλὰ κατὰ γὰρ ἐκ τῆς Ἑλληνορρωμαϊκῆς Βασιλικῆς τῶν μ.Χ. χρόνων.

Ἦρξατο δὲ καὶ ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ ἑτέρου τῶν δύο συνεχόμενων οἰκοδομημάτων διὰ τῆς ὀλοσχεροῦς μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους ἀνασκαφῆς τοῦ χώρου τοῦ παρὰ τὸν στυλοδάτην τῆς προσόψεως τοῦ περιστυλίου. Ἀποκαλυφθέντων οὕτω κατὰ βάθος τῶν ἀποτελούντων τὸν στυλοδάτην μεγάλων λίθων ἐφάνη, ὅτι οὗτοι φέρουσιν ἀναθηματικὰς ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν

συνάγεται, ὅτι προέρχονται, ἐκ δύο ἐν τῷ Ἱερῷ μεγάλων οἰκογενειακῶν μνημείων, συγκειμένων ἐξ ἀγαλμάτων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν τούτων, ἃ ἀνίδρυσαν συγγενεῖς αὐτῶν. Παρὰ τὸν στυλοδάτην τοῦτον ἔκειτο τὸ ἀποκαλυφθὲν βάθρον ἀγάλματος τοῦ Ἀντωνίου, ὃ ἀνίδρυσεν ἡ ἱερὰ τῶν Ἐπιδαυρίων πόλις.

Τὰς τελευταίας δ' ἡμέρας, ἀφορμῆς δοθείσης ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ ἀναφανέντων νῦν ὑποκαύσιων, ἐγένετο καὶ σκαφικὴ ἔρευνα ἐν τῇ βορειοδυτικῇ πλευρᾷ τοῦ περιδόλου τοῦ Ἱεροῦ, ἔνθα εἶχεν ἀνακαλυφθῆ ἀπὸ τοῦ 1908 ἡμισκαμμένον νῦν οἰκοδόμημα χρησιμεῦον ὡς λουτρῶν, ἐδείχθη δὲ ὅτι καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα χρησιμεῦον ὡς λουτρῶν ἔχει ὑπόκαυστα καὶ πρὸς τούτοις ὁμοιάζει σχεδὸν κατὰ τὴν ὅλην διάταξιν τῷ ἐφέτος ἀποκαλυφθέντι. Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι ἐν τοῖς μ.Χ. χρόνοις ἤσκειτο ἐν τῷ Ἱερῷ συστηματικὴ ὑδροθεραπεία, εἰς ἣν ὑπεδάλλοντο οἱ ἀσθενεῖς.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Αἱ ἐπὶ διατείαν διακοπεῖσαι ἀνασκαφαὶ Νικοπόλεως ἀνελήφθησαν ἐκ νέου ἐφέτος ἀπὸ τοῦ τέλους Αὐγούστου μέχρι τῶν μέσων περιόπου Ὀκτωβρίου δαπάναις ὡς πάντοτε τῆς ἡμετέρας ἐταιρείας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέσκαψα καὶ πάλιν τὸν ἐν ἔτει 1913 ὑπ' ἐμοῦ ἀνακαλυφθέντα ἐπὶ τοῦ ὄρους Μιχαλίτση ναδὸν τοῦ Ἱερωῶς καὶ Ποσειδῶνος, ἵνα ἀνεύρω καὶ τὰς λοιπὰς πλευράς, ὄντως δὲ ἀπεκαλύφθησαν ὀλόκληροι αἱ πρὸς Ἄ καὶ Δ. ἐν μέρει δὲ ἡ βορεινή. Πλὴν τούτου ἀνευρέθησαν πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἀποτμήματα γλυπτῶν καὶ τινες ὀγκόλιθοι ἐκ τῆς μεγάλης λατινικῆς ἐπιγραφῆς.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης ἠρξάμην τῆς ἐξερευνησεως ἐτέρου μεγάλου ἀρχαιολογικοῦ χώρου, ὅπου ἐφαίνοντο ἔχνη μεγαλοπροποῦς κτιρίου ἕνεκα τοῦ μεγέθους τῶν ἐγκατεσπαρμένων ὀγκόλιθων. Ὄντως μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἀνασκαφήν ἐπὶ ἓνα καὶ πλεόν μῆνα ἤχθησαν εἰς φῶς δύο πλησίον ἀλλήλων κείμενα εὐμεγέθη κτίρια, ἅτινα ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν καὶ ψηφιδωτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἦσαν χριστιανικαὶ οἰκοδομαὶ τῶν πρώτων μ.Χ. αἰώνων καὶ σύγχρονοι σχεδὸν πρὸς τὴν περιφέρειαν ὑπ' ἐμοῦ πρὸ τετραετίας ἀνακαλυφθεῖσαν Χριστιανικὴν Βασιλικὴν Δουμετίου. Διότι καὶ οἱ κέραμοι καὶ αἱ πλίνθοι φέρουσι τὰς αὐτὰς σχεδὸν σφραγίδας καὶ τὰρχιτεκτονικὰ μέλη εἰςὶ λίαν ὅμοια καὶ τέλος τὰ ψηφιδωτὰ μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν ἔχουσι τοιαύτην ὁμοιότητα, ὥστε νομίζει τις ὅτι ὑπὸ τῶν αὐτῶν τεχνιτῶν ἐποιήθησαν. Δὲν ὑπολείπονται δὲ οὐδὲ κατὰ τὴν τέχνην, διότι καὶ ταῦτά εἰσιν ἐπίσης ἐξόχως καλλιτεχνικά. Τὸ δὲ περιεργον

εἶνε ὅτι δὲν ἀφίστανται καὶ πολὺ τὰ κτίρια ταῦτα ἀπὸ τῆς εἰρημένης Βασιλικῆς, διότι εὑρηγται μόλις περὶ τὰ 200 μ. μακρὰν τῆς μεγάλης Δεξαμενῆς, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἐκτισμένη ἡ Βασιλικὴ Δουμετίου.

Κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς πληθύος τῶν σταυρῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν συμβόλων καὶ γλυφῶν εἶκασα ὅτι τὰ κτίρια ταῦτα ἦσαν ναοί, πιθανὸν δὲ καὶ βασιλικαί, πλὴν μέχρι τῆς διακοπῆς τῶν ἀνασκαφῶν εἰς οὐδέτερον τούτων ἀνευρέθη τὸ ἱερὸν ἢ ἡ μεγάλη ἀψίς, ἐν ἣ τοῦτο περιλαμβάνεται.

Πολὺ πιθανὸν τὰ κτίρια ταῦτα νὰ ἦσαν Βαπτιστήρια, διότι εἰς ἀμφοτέρωθεν εὐρέθησαν μαρμάρου λάρνακες καὶ κολυμβήθραι. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ Νικόπολις ὑπῆρξε μέγας πυρῆν χριστιανισμοῦ καὶ τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τινὰ χρόνον παρουσίαν τοῦ θεοσπενύστου Ἀποστόλου Παύλου. Σπουδαῖον εὑρημα εἶνε καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ μεγάλου ψηφιδωτοῦ, ἕπερ ἔχει μῆκος 12 μ. πρὸς 6,30 μ., ἀνεύρεσις πληθύος πλακούντων ἐξ ὑέλιδου πολυχρώμου μάξης. Τοιοῦτοι τεθραυσμένοι εἰς μικρὰ τεμάχια εὐρέθησαν εἰς μεγάλους σωρούς, ἐχρησίμευσαν δὲ πρὸς κατασκευὴν τῶν ψηφιδωτῶν. Τοῦτο εἶνε λίαν πολυτελὲς εὑρημα, διότι ὀψέ ποτε, ὅταν ἐπισκευασθῶσι τὰ περιφημα καὶ μοναδικὰ ψηφιδωτά, οἱ ἡμέτεροι τεχνῖται θὰ ἔχωσιν ἔτοιμον τὸ ὑλικὸν πρὸς ἐκκοπὴν ψηφιδῶν παντὸς χρώματος καὶ μεγέθους.

Συγχρόνως πρὸς τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην εἰργάσθη ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ μικρῷ Μουσεῖῳ, ἕπερ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῶν ἀνασκαφῶν Νικοπόλεως κατήρτισα ἐν Πρεβέζῃ. Τοῦτο ἤδη τῆ φροντίδι μου μετεκομίσθη εἰς τὰ ἰσόγεια τοῦ Δημαρχείου Πρεβέζης, ἕπου ἐταξινομήσα πάντα τὰ εὑρήματα Νικοπόλεως καὶ λοιπὰ ἀρχαῖα. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ Μουσεῖον ἐπλουτίσθη λίαν, διότι μετέφερα ἐκ Νικοπόλεως τὰς πρὸ ἐτῶν ἀνακαλυφθείσας μεγάλας λάρνακας καὶ πληθὺν ἄλλων εὑρημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ θαυμαστὸν λέοντα ἐκ μαρμάρου ὀκλάζοντα, ὡς τὸν ἐν Χαίρωνείᾳ, ἐπὶ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι σπουδαιότατον ἔργον συνετελέσθη κατὰ

τὴν περίοδον ταύτην. Τῇ ἐπιμόνω δηλ. ἐνεργείᾳ μου καὶ δι' ἐπανελημμένων ἐγγράφων καὶ ἐπιστολῶν κατώρθωσα νὰ πείσω τὸν Διοικητὴν τοῦ ἐν 'Ιωαννίνοις Ε' Σώματος Στρατοῦ Στρατηγὸν κ. 'Α. Μπαΐραν ὅπως ἀποστείλῃ ἀξιωματικὸν τοῦ Μηχανικοῦ εἰς Νικόπολιν πρὸ κατασκευῆν τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ὅντως ὁ ἀποσταλεὶς ἐφεδρὸς μηχανικὸς κ. Ν. Δούβλαρης μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ κ. Γ. Βράσκου, ἐργασθέντες ἐπὶ εἰκοσάήμερον περίπου, ἔφεραν εἰς πέρας τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον τόσας εἶχον καταβάλλει ἐπὶ ἑπταετίαν ἐνεργείας καὶ τοσάκις εἶχεν ἀναγραφῇ εἰδικὴ πίστωσις ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Δ. Συμβουλίου.

Α. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΝΑΓΟΥ ΧΙΟΥ

Εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς νήσου Χίου, τὴν ἐστραμμένην πρὸς ἀνατολὰς, σχηματίζονται μικροὶ ὄρμοι κάτω ὑψηλῶν βουνῶν μετὰ μικρῶν κοιλάδων πλουσίων εἰς ὕδατα καὶ βλάστησιν. Εἰς ἀπόστασιν μιᾶς περίπου ὥρας πρὸς Β. τῶν Καρδαμύλων ἀνοίγεται πρὸς Ἀ. τοιοῦτος ὄρμος σχηματίζων αὐλῶνα μικρᾶς ἐκτάσεως, ὀνομαζόμενος Ναγός.

Ἐκ δυσμῶν κατέρχεται ἀποτόμως κλιτὺς κλάδων τοῦ Πελλιναίου, ὅπερ ἐκτείνει πρὸς Β. καὶ Ν. χαμηλοτέρους βραχίονας προβάλλοντας τὴν ἄκρην αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ αὐλῶνος τούτου καὶ παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ ὄρους ἀναδύσκει ἄφθονος πηγὴ ἀρδεύουσα τὴν κάτω αὐτῆς κοιλάδα, ἣτις ἀειθαλῆς ἐκ τῶν ἐσπεριδοειδῶν θαυμασίαν παρέχει θέαν καὶ ἀναψυχὴν κατὰ τὸ θέρος (Πρὸλ. Krumbacher, Griech. Reise σ. 190).

Ἡ θέσις αὕτη πολλὰ περισφύζει λείψανα ἀρχαίας οἰκήσεως, ἅτινα εἰς τοὺς εὐφαντάστους Καρδαμυλλίους παρέσχον ἀφορμὴν εἰς δημιουργίαν ὠραιοτάτων παραδόσεων (Πρὸλ. Γ. Μαδιᾶ Λαογραφ. Τόμ. Ε' σ. 218 καὶ Γ. Ζολώτα—Σάρου, Ἱστορία τῆς Χίου Α' σ. 447). Πρὸ πολλοῦ ἔχει εὑρεθῆ αὐτόθι καὶ ἡ ὑπὸ Ζολώτα γενομένη γνωστὴ ἱερὰ ἐπιγραφὴ τοῦ ναοῦ (Ἀθηνᾶς τόμ. Κ' σ. 184-189 καὶ ἡ συνέχεις αὐτῆς Ἀθηνᾶς ΚΑ' σ. 465) Ὁ μνηκρίτης Ζολώτας, εἰς ὃν τὰ πλεῖστα τῶν περὶ Χίου γνωστῶν ὀρεῖλοντι, πολλάκις ἐπισκεφθεὶς τὸ μέρος εἶδε καὶ τὰ διάφορα αὐτόθι λείψανα, περὶ ὧν καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ περιηγηταὶ εἶχον κάμει λόγον (Πρὸλ. Ζολώτα—Σάρου ἐνθ. ἀν. σ. 132 ἐς.). Πράγματι δὲ ὀλίγον κατωτέρω τῆς πηγῆς σφύζονται ἕξι κατὰ χώρον μεγάλοι ὀγκό-

λιθοὶ ὀρθογώνιοι συνδεδεμένοι πρὸς ἀλλήλους διὰ μεμολυθωμένων σιδηρῶν συνδέσμων σχήματος χελιδονουράς, ἀποτελοῦντες ἕως ποτέ τοῖχον καὶ ἐπικλινῆς ἢ βαθμιδωτὸν δάπεδον πρὸ κανονικὴν διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων καὶ προφύλαξιν τῶν καλλιεργημένων κτημάτων καὶ τοῦ ἄλλους τοῦ ναοῦ ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν χειμῶνα χειμαρρῶδους καὶ ἐπικινδύνου βροχῆς αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ τάφοι ἔχουσιν εὐρεθῆ περίξ κατὰ τοὺς πρὸς Β. λόφους καὶ μάλιστα πρὸ τινων ἐτῶν ἀνεσκάφη τάφος ἢ τύμβος μετὰ πολλῶν μονοχρῶμων ἀγγείων, ὧν τὰ θραύσματα σφύζονται ἔτι παρὰ τὴν θέσιν «Ἀνέμη» ἐν τῷ κτήματι Θεοδώρου Ζάγκαρη. Ἐκ τάφου πιθανῶς προέρχεται καὶ τὸ πῆλινον τεμάχιον (Εἰκ. Γ, 3), ὃν τμήμα πίθου. Φέρει κοίλας ῥαβδώσεις, κατὰ τὴν ἔνωσιν δ' αὐτῶν ἔλικας μετ' ἀνθεμίων. Λέγεται δ' ἐν Καρδαμύλοις ὅτι καὶ ἡ ὑπὲρ τὴν θύραν τῆς ἀγ. Μαρκέλλης ἐντετοιχισμένη ἐπιγραφή ἐκ Ναγοῦ ἐκομίσθη· αὕτη εἶναι στοιχηδὸν γεγραμμένη κατὰ τὸν δ' π. Χ. αἰῶνα καὶ περιέχει κατάλογον ἰωνικῶν ὀνομάτων. Εἶναι δ' ἄλλως γνωστὸν ὅτι πολὺ ὕλικὸν αἰκοδομήσιμον μετεκομίσθη ἐκ Ναγοῦ εἰς Καρδάμυλα, ὡς καὶ ὁ Ζολώτας ἀναφέρει (ἐνθα ἀν. σ. 282 καὶ σελ. 132, Piacenza). Τέλος πρὸ δύο ἐτῶν ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Μαδιᾶς μετεκόμισεν εἰς τὸ Μουσεῖον Χίου κνήμην μαρμαρίνου ἀγάλματος εὐρεθεῖσαν ἐν τῷ κτήματι Ι. Μοραγλῆ (νῦν Μιχ. Δοντᾶ), ἐν ᾧ καὶ τοῖχοι ἀνεσκάφησαν ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου, ὧν οἱ ἐξαχθέντες λίθοι ἀπόκεινται ἐκεῖ φανεροί. Ἄλλὰ καὶ πρὸς Δ. τοῦ κτήματος τούτου, ἐνθα τὸ ἐκκλησιδίων τῆς Παναγίας, πολλοὶ ἀρχαῖοι δόμοι ἐφαίνοντο, ὁ δὲ Piacenza ἀναφέρει «ναὸν ἐκ λίθων τεφρῶν μεγάλων (μήκους ὀκτὼ σπιθαμῶν) κτλ.» καὶ ὁ Pockocke ὅδ ποδῶν μήκους καὶ 35 πλάτους, ὧν δύο βαθμιῖδες περὶ τὸν ναὸν» (Προβλ. Ζολώτα—Σάρου, Ἱστορία τῆς Χίου Α'. σ. 132).

Πάντα ταῦτα παρεκίνησάν με εἰς τὴν δοκιμαστικὴν ταύτην ἀνασκαφήν, ἧς τὴν δαπάνην πάνυ προθύμως ἀνέλαβεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἔταιρεία καὶ τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα διὰ βρυχέων καὶ προχείρως ἐκθέτω ἐνταῦθα.

Ὡς ἐν τῷ προχείρῳ διαγράμματι (Α) φαίνεται, πρὸς Ἀ. εὐρέθη τοίχου θεμέλιον μὲ διεύθυνσιν ἐκ Β. πρὸς Ν. καὶ πλάτους 3,80 ἐκ μεγάλων πλακῶν, ὧν αἱ μὲν ἐσωτερικαὶ εἶναι ἐκ πώρου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ κυανομέλανος λίθου. Αἱ πλάκες αὗται κεῖνται ἐπὶ ὑποστρώματος ἐκ πώρου καὶ σφίζονται μέχρι μήκους 9,65 περαιτέρω δὲ ἐξακολουθεῖ τὸ ἐκ πώρου ὑπόστρωμα εἰς μήκος 4,60 ἀκόμη. Ὑπεράνω τῶν πλακῶν τούτων ὑπῆρχεν ἄλλη σειρὰ ἀποτελοῦσα τὴν πρώτην βαθμίδα, ἣς τμήμα σφίζεται κατὰ τὴν Ν Ἀ. γωνίαν, (Εἰκ. Α, 1.), ἐνθα φαίνονται ἐπὶ τῆς πλακῆς τὰ λείψανα ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ἐπ' αὐτῆς δόμου ἀκολουθοῦντα τὴν κάτω ἀκμὴν αὐτοῦ, ὡς πολλαχοῦ συμβαίνει (Πρὸλ. Koldewey, Antike Baureste in der Insel Lesbos σ. 48). Δύο τοιούτων βαθμίδων λείψανα ἐσώθησαν κατὰ τὴν γωνίαν ταύτην, τῆς δὲ τρίτης τὴν ὑπαρξίν εἰκάζομεν ἀσφαλῶς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς δευτέρας σωζομένων χαραγμάτων, ἐξ ὧν μανθάνομεν καὶ τὸ πλάτος τῆς βαθμίδος, 0,40, ὅσον εἶναι καὶ τὸ τῶν λοιπῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλευράς. Φαίνεται ὅτι τῆς τρίτης βαθμίδος οἱ λίθοι εἶχον πάντες ἀφαιρεθῆ, καθ' οὓς χρόνους ἐπεσκέφθη τὰ ἐρείπια ὁ Pockocke, ὅστις ἀναφέρει μόνον δύο, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω.

Τῆς νοτίας πλευρᾶς ἡ συνέχεια δὲν ἐσώθη, συληθέντων τῶν λίθων, πλην μιᾶς πωρίνης πλακῆς 1,50 περαιτέρω τῆς γωνίας.

Πρὸς Δ. τῶν θεμελίων τούτων εὐρέθη ὁ τοίχος τοῦ σηκοῦ σφζόμενος ἐπὶ 15,50, ἐφ' οὗ ἐκτίσθη βραδύτερον ὁ μικρὸς ναῖσκος τῆς Παναγίας (Α,Δ) ἐκ λίθων αὐτοῦ τοῦ τοίχου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Ὁ τοίχος οὗτος, ἔχων διεύθυνσιν ἐξ Ἀ. πρὸς Δ. φθάνει εἰς βῆθος ἰσχνὸν (εἰκ Β,1) καὶ εἶναι κατεσκευασμένος διὰ πωρίνων καὶ ἄλλων λίθων ἀνιμῶς μέχρι τῆς εὐθυτηρίας, ἄνω τῆς ὁποίας ἄρχεται τὸ ὄρθρον μέρος. Ὁ ἐπὶ τῆς εὐθυτηρίας δόμος λήγει κάτω εἰς λοξὴν ἀπορρυγὴν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ ἄλλος δόμος, ἐπὶ τούτου δὲ φαίνεται ὅτι ἔδωκεν ὁ ὀρθοστάτης. Τὸ πᾶχος τοῦ τοίχου ὑπολογίζεται εἰς

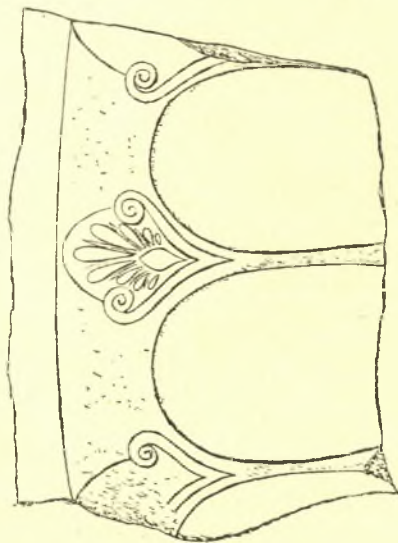
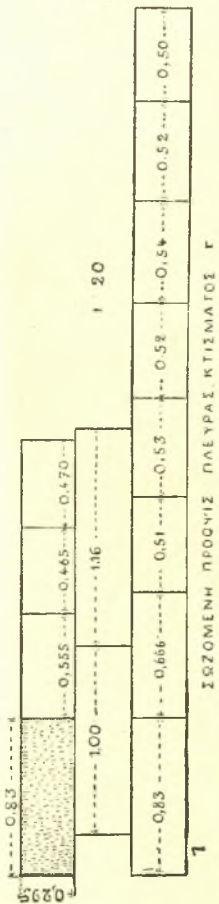
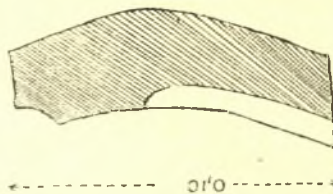
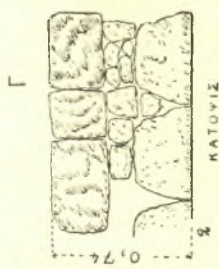
0,895, διότι εἰς κατὰ χώραν σωζόμενος λίθος τοίχου ἔχων τὸ πάχος τοῦτο εἶναι ἐντελῶς λελεασμένος ἔσωθεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναθυρώσεως.

Τοῦ ἀντιστοιχείου τοίχου τοῦ σηκοῦ εὐρέθησα μόνον θεμέλια ἐκ μεγάλων ἀνωμάτων λίθων. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοίχων σχηματίζεται μικρὸν ὀρθογώνιον κτίσμα (Α,Γ) ἐκ μικρῶν κανονικῶν λίθων. Ἡ πρόσοψις τῶν τοίχων τοῦ κτίσματος τούτου εἶναι κατὰ τὸ ἰσοδομικὸν σύστημα κατεσκευασμένη δι' ὀρθογωνίων λίθων ἰσοῦψῶν, ὧν ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι ἀδρῶς λελαξευμένη (Εἰκ. Γ, 1), ἡ δὲ κάτοψις αὐτῶν ἔχει ὡς ἐν Εἰκ. Γ, 2, τῆς ἐσωτερικῆς προσόψεως κατεσκευασμένης διὰ πωρίνων λίθων.

Οἱ δόμοι τοῦ θεμελίου τῆς Ἀ. πλευρᾶς συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ συνδέσμων σχήματος χελιδονουρᾶς (Εἰκ. Γ, 3α), οἱ δὲ τοῦ τοίχου τοῦ σηκοῦ δι' ὀρθογωνίων σχεδὸν συνδέσμων (Εἰκ. Γ, 3β), οἱ δὲ τοῦ μικροῦ ἐσωτερικοῦ τοίχου οὐδένα σύνδεσμον ἔχουσιν.

Ὡς βλέπει τις, ἐλάχιστα εἶναι τὰ σωζόμενα λειψάνα τοῦ κτιρίου τούτου, ὅπερ πιθανῶς ἦτο ναός. Ἡ καταστροφή εἶναι μεγίστη, ἀφαιρεθέντων ἐνιαχοῦ ἀπάντων τῶν λίθων, πανταχοῦ δὲ πέριξ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν κήπων ὑπάρχουσιν ἐντετοιχισμένοι λίθου ἐκ τοῦ ναοῦ, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ εἰς ἐρείπια σφζομένου πλησίον μύλου. Ἐκ τῶν ἀποκαλυφθέντων δὲ τούτων λειψάνων ἀδύνατον εἶναι νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ τοῦ ναοῦ, ὑπολογίζομεν μόνον τὸ πλάτος αὐτοῦ περίπου, γνωρίζοντες τὴν Ἀ. γωνίαν τῆς περιστάσεως καὶ τὸ πλάτος τοῦ σηκοῦ ($10,65 + 2 \times 6,15 =$ ἀπόστασις τοίχου ἀπὸ ἄκρου περιστάσεως), εἰς 23 περίπου μέτρα. Εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστα τὰ ὑπὲρ τὰς τρεῖς τοῦλάχιστον βαθμίδας μέρη, οὐδενὸς μέρους εὐρεθέντος ἐκ τῶν κιώνων ἢ τοῦ θριγκοῦ· μόνον πολλὰ τεμάχια μαρμάρων ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἄμορφα, πλήν τινων ἐχόντων ἀστράγαλον καὶ ἐγκοπὴν (Εἰκ. Β, 4).

Ἀξιωματικόν εἶναι τεμάχιον λίθου κυανομέλανος (Εἰκ. Β, 2) εὐρεθὲν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας παρὰ τὸ ἐκκλησιδίον. Τοῦτο

3
1,4

εἶναι ὀρθογώνιος λίθος κάτω ἀποκεκρουμένος ἔχων ἀριστερὰ κατ' ὀρθὴν γωνίαν λάξευσιν καθ' ὄλον τὸ πᾶχος. Ἐμπρὸς φέρει ἄνω κυμάτιον ὑποκάτω προεξέχοντος κανόνος ἀποκεκρουμένου, δεξιὰ λήγει πάλιν εἰς κανόνα ἐντελῶς ἀποκεκρουμένον. Δέν μοι εἶναι ἐντελῶς σαφῆς ἡ ἔννοια τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου μέλους.

Πρὸς τούτοις μεταξὺ τῶν λίθων πρὸ τοῦ τοίχου τοῦ σηκοῦ εὐρέθη καὶ μικρὸς βωμαϊκὸς βωμίσκος ἢ περιρραντήριον ἐκ κυανομέλανος λίθου ἔχων βραδωτὸν σῶμα καὶ λήγον κάτω καὶ ἄνω εἰς πλατὺν δίσκον, κάτω ἀποκεκρουμένον (ὑψ. 0,65, διάμ. ἄνω 0,49, πᾶχος ὑποστηρίγματος 0,25 περίπου).

Εἰς τὴν χρονολογίαν τοῦ ναοῦ βοηθοῦσι τεμάχιά τινα ἀγγείων εὐρεθέντα κατὰ τὰ θεμέλια αὐτοῦ, ἰδίᾳ κατὰ τὴν Ν. Ἄ. γωνίαν, ἔνθα περισυνελέγησαν μελαμβαφῆ τινα θραύσματα, ὧν τινα ἐκ βάσεων κυλίκων μετὰ πλαστικῶν δακτυλίων. Ταῦτα ἀναδιδάζουσι τὸ κτίριον μέχρι τῆς δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος τὸ πολὺ, ἀλλὰ ἡ ἀμελής κατασκευὴ τοῦ τοίχου, ἐν ᾧ τὸ ἰσοδομικὸν σύστημα δὲν εἶναι κανονικόν, δεικνύει ὅτι καὶ νεώτερον ἔτι δύναται νὰ ἔχη κατασκευασθῆ. Γενικῶς δὲ μᾶλλον ἐλληνοιστικῶν χρόνων ἔργον πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν τὸν ναόν, ὅστις ἱκανῶς μέγας ἀνυψοῦτο παρὰ τὴν δροσερὰν πηγὴν καὶ ἐν μέσῳ πυκνοῦ καὶ θαλλομανοῦντος ἄλσους.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΝ ΠΑΛΑΙΑ ΕΦΕΣΩ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ υποβάλω λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν ἐνεργηθειῶν, δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀριθ 356/155 ἐγγράφου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ἀνασκαφῶν μου ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Βυζαντινῆς Ἐφέσου χώρου, ὃν κατελάμβανε σεβάσμιον κτίσμα τῆς Μεσαιωνικῆς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας, ὁ Ναὸς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, κτισθεὶς κατὰ τὸν Βυζαντινὸν Ἱστορικὸν Προκόπιον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τὸν Β' μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ μεγάλου ναοῦ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ Μαυσωλείου τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἤρχισαν τῇ 26 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ ἔληξαν τῇ 18 Σεπτεμβρίου ἰδίου ἔτους, ἦτοι διήρκεσαν δύο περίπου μῆνας.

α') Κατάστασις τοῦ χώρου πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν.

Ἡ κατάστασις τοῦ χώρου, ἔνθα ἔκειτο ὁ ναὸς πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν ἦτο τοιαύτη: Ἐπὶ μεγίστου πλάτους 132 μ., ἦτοι ἐπὶ τοῦ πλάτους τοῦ ἐξωτερικοῦ κάστρου τοῦ λόφου, εἰς τὴν Β. πλευρὰν τοῦ ὀποίου καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἡρειπωμένου ναοῦ ὑψοῦται ἡ ἀκρόπολις, διεκρίνοντο μόνον μεγίστων διαστάσεων στερεώτατοι ὄγκοι ἐκ πλίνθων καὶ ἐρυθροῦ κονιάματος συνιστάμενοι καὶ προερχόμενοι ἐκ τῶν τοῦ ναοῦ· ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν πλίνθων των διακρίνονται ὡς μὴ κείμενοι κατὰ χώραν, ἀλλ' ὡς ἀποσπασθέντες ἐκ τῶν θόλων τοῦ ναοῦ καὶ ὡς ἔχοντες ἀντίστροφον πτώσιν, ὑπάρχουσι δὲ σαφῆ τὰ ἴχνη τῆς κατὰ καιροὺς ἀποσπάσεως ἐξ αὐτῶν

πλίνθων, ώς άλλως τε διακρίνει τις όμοιας πλίνθους και εις τó προαύλιον τού μόλις πρό είκοσαετίας άνιδρουθέντος παρά τά έρείπια ναϊδρίου και πρό πάντων εις τούς θόλους του κάτωθεν αυτού Σελδτζουκικού τζαμίου, τούς κατασκευασθέντας κατά τó 1375 έκ πλίνθων τού ναού.

Πλήν τών όγκων τούτων εύρίσκονται εις ώρισμένα σημεΐα και ιδίως κατά τήν Άνατολικήν πλευράν μεγάλοι τετραγωνικοί λίθοι έξ ίσοδομικού κτίσματος προερχόμενοι. Κατά χώραν έν μόνον σημεΐον διεκρίνετο, ήτοι αί κορυφαί μαρμαρίνων πλαισίων πύλης κείμενοι κατά τήν νοτίαν πλευράν και έναντι τού σημερινού ναϊδρίου.

β . Δοκιμαστικά έρευνα

Ός ήτο έπόμενον τó στάδιον τών δοκιμαστικών έρευνών ήρξατο άπό τής άποχωματώσεως τής πύλης ταύτης τού Ναού. άποτέλεσμα τής έρεύνης ταύτης ήτο ή άποκάλυψις τών πλαισίων τής πύλης έπιμελώς δια γλυφών κοσμουμένων και ή άνευρεσις τού κατωφλίου αυτής εις βάθος 3,50 άπό τού σημερινού έδάφους. Τó υπέρθυρον άνευρέθη τεθραυσμένον εις δύο τεμάχια, ήλθον δ' εις φώς και δύο τμήματα έπιστυλίου μετά γλυφών άπολήγοντος εις όδόντας εις έν δέ τούτων ύπάρχει κατά τó μέσον γεγλυμμένον τó ήμισυ ίσοσκελοϋς σταυροϋ.

Καθορισθείσης οϋτω τής έλαχίστης έπιχώσεως τού μνημείου έστράφη ή προσοχή πρός καθορισμόν τού πλάτους αυτού· πρός τούτο ύπεδοήθησεν ήμάς έτέρα κορυφή πλαισίου πύλης μόλις διαφανομένη εις άπόστκσιν 32 περίπου μέτρων Β. τής άνευρεθείσης έτέρας. Η κατά τó μέρος τούτο δοκιμαστική έρευνα έφερεν εις φώς τήν Β. πύλην τού ναού, κειμένην εις τó αυτό βάθος.

Τής πύλης ταύτης άνευρέθη μόνον τó άριστερόν πλαίσιον έκ λευκοϋ μαρμάρου, κοσμούμενον δια γλυφών κατωτέρας τέχνης τών πλαισίων τής νοτίας πύλης.

Τέλος ή δοκιμαστική έρευνα περιωρίσθη εις τόν καθορισμόν

της ἀψίδος πρὸς προορισμὸν τοῦ μήκουσ τοῦ ναοῦ. Αἱ δυσκολίαι τῆς δοκιμαστικῆς ταύτης ἐρεύνης ἦσαν ἀληθῶς ἀνυπέβλητοι· βαρύτατοι ἰσοδομικοὶ λίθοι ἐκάλυπτον τὸ μέσον τοῦ πρὸς ἀνατολὰς χώρου, καθιστῶντες δυσκολωτάτην τὴν ἔρευναν. Μετεχειρίσθημεν τὰ ἐργαλεῖα τῆς Αὐστριακῆς σχολῆς καὶ διὰ τοῦ ἰκωνωτάτου ἐπιστάτου Ν. Λαλούδη, ἀντιπροσώπου ἐν Ἐφέσῳ τῆς Αὐστριακῆς σχολῆς, ὃν καὶ ἡμεῖς προσελάδομεν ἐπιστάτην τῶν ἀνασκαφῶν, κατετοπίσθη ἰκανὸς ἀριθμὸς λίθων, ἐγκατεστήσαμεν δὲ καὶ τὸ ντεκοβίλ, ἵνα ῥίπτωνται εὐκολώτερον τὰ χῶματα Δ. τοῦ κάστρου.

Ἡ εὐθεῖα κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τομῆ, ἣν ἐχάρᾳμεν καὶ ἠκολουθήσαμεν, ὠδήγησεν ἡμᾶς πρῶτον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν κολοσσαίου πεσσοῦ ἰσοδομικῶς διὰ τετραγώνων λίθων ἐκτισμένου καὶ δεῦτερον εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ἐτέρου ὁμοίως ἐκτισμένου ἀλλὰ μικροτέρου, ἀπέχοντος τοῦ πρώτου 12 μ. Ὁ τελευταῖος πεσσὸς συνδέεται πρὸς πλινθόκτιστον τοῖχον, οὔτινος τὸ ἄκρον ἀπεδείχθη ὡς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναζητουμένης ἀψίδος τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἐβδομάδος διεκόπησαν αἱ δοκιμαστικαὶ ἔρευναι καὶ ἐγένετο ἔναρξις συστηματικῆς ἀνασκαφῆς ἐνὸς τῶν προσδιορισθέντων μερῶν τοῦ ναοῦ. Ἐκ τῶν δοκιμαστικῶν ἐρευνῶν ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἀνασκαφὴ ἐπεβάλλετο νὰ ἀρχίσῃ ἐκ δύο σημείων ἢ ἐκ τῶν ἀνευρεθεισῶν πυλῶν, αἵτινες ὑποτίθεται ὅτι εἶναι πύλαι νάρθηκος τοῦ ναοῦ ἢ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βήματος, οὔτινος διεφαίνετο ἡ θέσις. Καίτοι ἐπίπονον προεκρίναμεν νὰ ἀνασκάψωμεν τὸ ἱερὸν βῆμα καὶ οὕτως ἠρχίσαμεν τὴν συστηματικὴν ἀποχωμάτωσιν τοῦ χώρου τοῦ ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ μεγάλου πεσσοῦ μέχρι τοῦ Ἄν. ἄκρου τοῦ κάστρου.

γ'. Συστηματικὴ ἀνασκαφή.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐνεργηθείσης μέχρι τῶν μέσων τοῦ Ἰσταμένου μηνὸς ἀνασκαφῆς εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

Ἐπεκαλύφθη ἡ κεντρικὴ ἡμικυκλικὴ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξω-

τερικὴ ἀψίς τοῦ Ἱεροῦ βήματος τοῦ Ναοῦ διὰ πλίνθων καὶ ἐρυθρωποῦ κονιάματος ἐκτισμένη ἐπιμελέστατα καὶ ἐπενδεδυμένη ἐσωτερικῶς δι' ὀρθομαρμαρώσεως φεροῦσης γλυφάς, ἐξ ἧς διεσώθη μόνον τμήμα κατὰ τὸ ἀριστερὸν αὐτῆς ἄκρον.

Ἡ διάμετρος τῆς ἀψίδος εἶναι 12,20 ἐπομένως ἐξέχει τοῦ σώματος τοῦ ναοῦ πρὸς ἀνατολὰς 6,10 Ὅπισθεν τοῦ κέντρου τῆς ἀψίδος καὶ εἰς ἀπόστασιν μόλις 1,10 ἀπεκαλύφθησαν τὰ θεμέλια μεσαιωνικοῦ πύργου, ἀκολουθοῦντος τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Βυζαντινοῦ κάστρου καὶ σχηματιζομένου ἡμικυκλικῶς ἐξωτερικῶς.

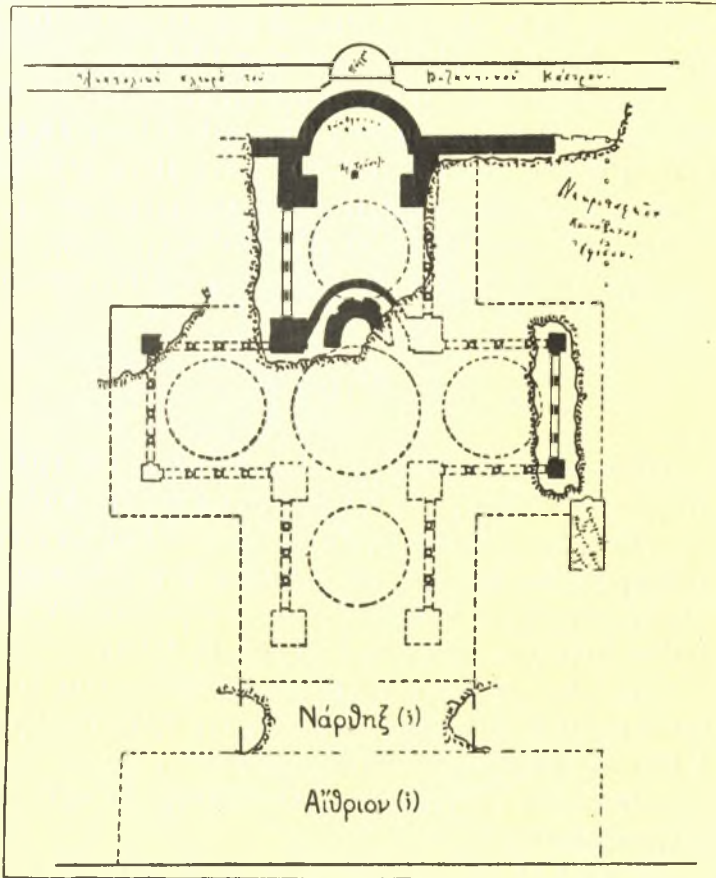
Ἡ ἡμικυκλικὴ ἀψίς τοῦ Ἱεροῦ βήματος τοῦ Ναοῦ ἄρχεται ἐκατέρωθεν ἀπὸ συμπλέγματα τοίχων διασωθέντα εἰς ὕψος 3 μ. (ἢ ἐπίχωσις κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὑπερβαίνει τὰ 5 μ.), ἐξ ὧν τὸ πρῶτον εἶναι πλινθόκτιστον, τὸ δὲ δευτέρον ἰσοδομικὸς διὰ λίθων ὑποδομημένος πεσσός, εἰς ὃν προσκολλᾶται ὁμοίως ἐκτισμένος τοῖχος συνδέων τὸν πεσσὸν πρὸς τὸν πλινθόκτιστον τοῖχον ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἄρχεται ἡ ἀψίς. Ἡ ἀψίς μετὰ τῶν τοίχων ἐν κατόψει σχηματίζουσι σταυρὸν (βλέπε συνημμένην ἀτόψιν).

Ἐκ τοῦ μέσου τῶν τελευταίων πεσσῶν ἄρχονται κιονοστοιχίαι καλῶς ὀπωσδῆποτε διατηρηθεῖσαι (ἀπεκαλύφθη ἐφέτος ἐντελῶς μόνον ἡ ἀριστερὰ κιονοστοιχία), συνιστάμεναι ἐκ βάθρου ὑψηλοῦ καὶ τριῶν κίωνων, ἐξ ὧν διατηρήθησαν εἰς τὴν θέσιν των αἱ ἰωνίζουσαι βάσεις (ὑψους 0,40) ἔχουσαι περίμετρον 2,80, ἀνευρέθησαν δὲ καὶ οἱ κυλινδρικοὶ κορμοὶ τῶν κίωνων (ὑψους 3,85) ἕκαστος καὶ διαμέτρ. 0,80), εἰς ἓνα δὲ τούτων, τὸν μόνον διασωθέντα ἀκέραιον, ὑπάρχει ἐκατέρωθεν σταυροῦ ἢ ἐπιγραφῆ:

ΘΕΟΛΟΓΕ ΒΟΗΘΕΙ ΤΟΥ ΣΟΥ ΔΟΥΛΟΥ
CICINIOY KAI THC ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ.

Ὅμοίως ἀνευρέθησαν καὶ δύο ἀκέραια κιονόκρανα καὶ ἐξτεθραυσμένα (μήκους 1,23 καὶ πλάτ. 0,85 ἕκαστον), σπου-

δαιότατα διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Βυζαντινῆς γλυπτικῆς, τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης ἐμφανιζόμενα καὶ συνιστάμενα ἐκ μεικτοῦ κιονοκράνου, ἔχοντος λωνιζούσας ἑλικας καὶ κυβοειδές σῶμα διὰ λίαν ταπεινῶς εἰργασμένων φύλλων ἀκάνθου ἐκατέρωθεν ἐγκολπίου καὶ ἠνωμένον ὕψηλόν ἐπίθημα ἔχον κατὰ τὸ

Πρόχειρος κάτοψις τοῦ ναοῦ τοῦ Θεολόγου ἐν Ἐφέσῳ.

μέσον σταυρὸν ἢ μονόγραμμα ἐντὸς κύκλου. Τὰ κιονόκρανα διασώζουσιν ἔχνη χρώματος, φαίνεται δ' ὅτι ἦσαν ἐζωγραφημένα. Ἐκ τῶν τετραυσμένων διακοσμήσεων τοῦ ἐπιθήματος

(ἰωνικὸν κυμάτιον ἢ ἀστράγαλος) προδίδονται ὡς εἰλημμένα ἐξ ἀρχαιοτέρου, ῥωμαϊκῶν πιθανώτατα χρόνων, ἐπιστυλίου.

Αἱ κιονοστοιχίαι βαίνουσι πρὸς δυσμὰς καὶ καταλήγουσιν εἰς μεγάλους ἰσοδομικῶς διὰ τιτανολίθων ἐκτισμένους πεσσοὺς, ἐκάστη πλευρὰ τῶν ὁποίων ἔχει 4 μ. ἤτοι ἕκαστος τούτων ἔχει περίμετρον 16 μ. Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ πεσσοῦ τοῦ Ἱεροῦ βήματος μέχρι τοῦ μεγάλου πεσσοῦ εἶναι 12,65

Τὸ ἀνοιχθὲν δὲ ἐφέτος μεταξὺ τῆς ἀψίδος καὶ τῶν κεντρικῶν κιονοστοιχιῶν μέρος (μήκους 36 μ. καὶ πλάτους 12,25) ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφηρέθησαν 2.800 κυβικά μέτρα χώματος, παρουσίασε διάταξιν καὶ ἔφερον εἰς φῶς εὐρήματα ἱκανοποιητικώτατα καὶ σπουδαιότατα διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τὸν θρησκευτικὸν καθόλου βίον τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

δ'. Εὐρήματα.

Οὕτως εἰς ἀπόστασιν 3 μ. ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς ἀψίδος ἀνευρέθησαν τὰ στηρίγματα τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου, τὸ μόνον διασωθὲν λείψανον ἐκ τοῦ μεγαλοπρεποῦς συνθρόνου τοῦ ναοῦ συνιστάμενα ἐκ δύο τετραγωνικῶν στύλων δι' ἠνωμένων ἡμικιονίων κοσμουμένων καὶ ἐκ πρασινωποῦ μαρμάρου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο προφανῶς ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος.

Εἰς ἀπόστασιν πάλιν 7,30 ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου ἀνευρέθη ὁ τετράπλευρος κιονίσκος τῆς ἁγίας Τραπέζης ὁ ὑποβαστάζων τὴν πλάκα αὐτῆς, στηριζόμενος διὰ τεσσάρων σιδηρῶν δεσμῶν ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους, οὕτινος ἱκανὰ τμήματα διεσώθησαν.

Τέλος 9,50 ἀπὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης ἦλθεν εἰς φῶς κτίσμα, ἔχον τὴν ὄψιν μαυσωλείου ἢ στρογγύλου ναῖδρου ἐντὸς τοῦ μεγάλου ναοῦ καὶ πρὸς τὸ ἱερὸν βῆμα εὐρισκομένου· ἀπὸ τοῦ μεγάλου δηλ. πεσσοῦ ἐξέρχεται κυκλικὸς τοῖχος πάχους 0,84 διασώζων ἐξωτερικῶς εἰς πλεῖστα μέρη τὴν ὀρθομαρμάρωσιν αὐτοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 1,30 ἀπ' αὐτοῦ

ἕτερος παχύτερος τοῖχος (1,93) ἀκολουθεῖ τὴν κυκλικὴν διεύθυνσιν τοῦ πρώτου· μεταξύ τούτων σχηματίζεται διάδρομος ἐστρωμένος διὰ μαρμαρίνων πλακῶν. Εἰς τὸ πάχος τοῦ δευτέρου τοῖχου καὶ κατὰ τὴν πλευρὰν τὴν βλέπουσαν πρὸς τὴν ἀψίδα, ὑπάρχουσι τρεῖς κόγχαι, ἐν αἷς ἀνευρέθησαν ἴχνη τοιχογραφιῶν.

Ἀπὸ τοῦ δευτέρου τοῖχου σχηματίζεται ὑψηλὸν δάπεδον ἐστρωμένον διὰ μαρμαρίνων πλακῶν (μέρη τούτων διασώζονται) καὶ κατὰ τὸ μέσον διὰ λαμπροῦ μωσαϊκοῦ, οὔτινος μόνον τὸ πλαίσιον καὶ ἡ κεντρικὴ ἐρυθρωπὴ πλάξ διεσώθη.

Εἰς τὸν διάδρομον τοῦ κτίσματος τούτου εἰσῆρχετο τις διὰ πυλίδος, τμήμα τοῦ ἀριστεροῦ πλαισίου τῆς ὁποίας διεσώθη, κειμένης ἀριστερὰ μεγάλης πύλης, ἐξ ἧς ζιευτηρήθη τὸ κατώφλιον, μήκους 1,95 καὶ πλάτους 0,80, διασῶσαν καὶ τὸν ἀριστερὸν σιδηροῦν ὄλμον, εἰς ὃν εἰσῆρχετο ἡ στρόφιγξ τῶν θυροφύλλων.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ κτίσματος τούτου εἶναι δυσκολωτάτη πρὸς τῆς τελείας ἐξερευνήσεως αὐτοῦ, ἥτις ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον ἐφέτος νὰ συντελεσθῇ. Κατ' ἀρχὰς ὑπετέθη ὅτι ἦτο ὁ ἄμβων τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀνευρεθέντος κτίσματος τὰ πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς μαυσωλεῖα τῆς ἀρχαιότητος (τὸν λεγόμενον τάφον τοῦ Λουκᾶ ἐν Παλαιᾷ Ἐφέσῳ κ. ἄλ.) ἐπιτρέπουσι νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι πρόκειται περὶ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρομένου τάφου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἄγουσι πλὴν τῶν διακοσμήσεων αὐτοῦ καὶ ἡ θέσις τοῦ κτίσματος, ἥτις εἶναι ἔναντι τοῦ βήματος, ἀποκλείεται δὲ τοῦ λοιποῦ μέρους τοῦ ναοῦ διὰ τῶν πεσσῶν καὶ τῶν τοίχων τῆς ἀψίδος καὶ διὰ κιονοστοιχιῶν μεταξύ τῶν ὁποίων εὕρισκοντο ὑψηλὰ θωράκια, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐγκοπῶν τῶν βάσεων αὐτῆς, ἐκ τῶν ὁπῶν τῶν ἀνευρεθέντων κορμῶν καὶ ἐκ τμημάτων θωρακίων κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἀνευρεθέντων. Ἐρευνήσαντες μάλιστα τὸν κεντρικὸν χώρον τοῦ κτίσματος τούτου, ἀνεύρομεν ὑπὸ τὸ δάπεδον καὶ εἰς βάθος 1,20 πλινθόκτιστον τοῖχον ἐπιμελῶς ἐκτισμένον καὶ εἰσχωροῦντα εἰς τὸ

κέντρον τοῦ ναοῦ· ἴσως πρόκειται περὶ κρύπτῃς, ἣν δὲν ἠδυνάμεθα, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, νὰ ἐρευνήσωμεν ἕνεκα τῶν ἐπικαθημένων ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους ὄγκων, διὸ καὶ ἐκαλύψαμεν διὰ χωμάτων τὸ μέρος, ἵνα διευκρινήσωμεν τοῦτο κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

Τὰ εὐρήματα, ἅτινα ἔφερον εἰς φῶς ἢ ἀφαίρεισις τῆς μεγάλης ἐπιχωματώσεως, ἦσαν κυρίως ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ ναοῦ. Πλὴν τῶν μερῶν δηλ. τῶν κιονοστοιχιῶν ἀνευρέθησαν:

α'.) Δέκα μεγάλα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου τμήματα (μήκους 2,18 ἕκαστον, πλάτους 1,35 καὶ πάχους 0,50) πλουσίως γεγλυμμένον γέισου τῆς ἀψίδος. Ταῦτα φέρουσιν εἰς μίαν τῶν στενῶν πλευρῶν τὴν ἐπιγραφὴν $CXE\Delta F A.B.$, ἀρχιτεκτονικὰ προφανῶς σημεῖα, εἰς δὲ τὴν ἐτέραν διακρίνονται καλῶς γεγλυμμέναι ταινίαι ἰωνικοῦ ἐπιστυλίου προδίδουσαι ὅτι τὰ μάρμαρα ταῦτα ἐλήφθησαν ἐκ ναοῦ τῆς ἀρχαιότητος.

β') Ὀκτὼ τμήματα ἐπιστυλίων (μήκους 2,12) ἕκαστον πλάτους 1,14 καὶ πάχους 0,32 μεθ' ὁμοίως ἐργασμένων γλυφῶν, ἄγνωστον ποῦ τοποθετημένα.

γ'.) Ἑπτὰ βάθρα (μήκους $0,90 \times 0,90$ πάχους 0,37) μετὰ ταπεινοτέρων γλυφῶν.

δ'. Τεσσαράκοντα βάθρα ἀπλᾶ, πιθανώτατα ἐκ τοῦ ἐνισχυτικοῦ ἰσοδομικοῦ τοίχου τοῦ ἱεροῦ βήματος καταπεσόντα (μήκους 1,10 ἕκαστον $\times 0,55 \times 0,26$) προερχόμενα δὲ πιθανώτατα ἐκ τῶν βαθμίδων τοῦ Ἀρτεμείου. Πολλὰ τούτων ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ ὡς βαθμίδες τοῦ συνθρόνου τοῦ ναοῦ.

Πλὴν τούτων ἀνευρέθη πλῆθος ζεύξεων καὶ κυλινδρικῶς ἐργασμένων μαρμαρίνων πλακιδίων, ἅτινα συνεπλήρουν τὴν διακόσμησιν τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τοῦ ναοῦ, ὡς πλαίσια αὐτῆς τοποθετούμενα, ἀπειρία δὲ τεθραυσμένων πλακῶν λειψάνων τῆς θαυμασίας ὀρθομαρμαρώσεως ἐκ λευκοῦ, κυανοῦ, ἐρυθρωποῦ καὶ πρασινωποῦ μαρμάρου, ταξινομηθέντα εἰς οἰκίσκον, παρὰ τὸν χῶρον τῶν ἀνασκαφῶν κείμενον καὶ εἰς πρόχειρον μουσεῖον τῶν ἀνασκαφῶν ἤδη μεταβληθέντα, παραχωρηθέντα δ' εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῆς κοινότητος Ἐφέσου.

Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ εἶναι χαρακτηριστικώτερον διὰ τὸν πλοῦτον τῆς διακοσμήσεως τοῦ ναοῦ, εἶναι ἡ ἀνεύρεσις πλήθους μωσαϊκῶν εἰς τεμάχια ἢ διαλελυμένας ψηφίδας, περισυλλεγέντων καὶ ταξινομηθέντων εἰς κιώτια τοποθετημένα ἤδη ἐν τῷ οἰκίσκῳ.

Ὅμοιως ἀνευρέθησαν πολλὰ ποικιλόσχημα μαρμάρινα πλακίδια, λείψανα εὐθετικῆς διακοσμήσεως (incrustation), ὁμοίως εἰς κιώτια ἐν τῷ οἰκίσκῳ ταξινομηθέντα.

Ὅμοιως ἀνευρέθησαν τρεῖς λύχνοι καὶ ἐν θυμιατήριον πήλινον, ἰδιορρύθμου σχήματος, μέγας ἀριθμὸς σιδηρῶν δεσμῶν καὶ μολύβδων ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν λίθων καὶ τῶν βάσεων τῶν κίωνων προερχόμενοι καὶ ἐρμηνεύοντες τὴν ἰσοδομικὴν τοιχοδομίαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τεθραυσμένα ὑάλινα δοχεῖα διαφόρων ἐποχῶν ἐκ τῶν κανδηλῶν τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλων προερχόμενα καὶ ἱκανὰ εἶδη κεραμικῆς διαφόρων χρόνων ἤτοι Βυζαντινὰ καὶ τῶν πρώτων Τουρκικῶν χρόνων πινάκια ταξινομηθέντα ὁμοίως εἰς κιώτια καὶ ἀποκείμενα ἐν τῷ οἰκίσκῳ. Ἐκ τῶν θωρακίων ἀνευρέθησαν ἱκανὰ χαρακτηριστικὰ μέλη συνεοῦντα ἑλληνιστικὰ καὶ ἀνατολικὰ διακοσμητικὰ θέματα.

Ἐπιγραφικὸν ὕλικὸν Βυζαντινῶν χρόνων ἐλάχιστον δυστυχῶς ἀνευρέθη μὴ δυνάμενον πρὸς τὸ παρὸν νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τοῦ ναοῦ· μόνον ῥωμαϊκῶν χρόνων ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή ἐντετοιχισμένη εἰς πεσσὸν τοῦ ἀριστεροῦ κλίτους, ὅπου ἐγένοντο δοκιμαστικαὶ ἔρευναι ὀλίγῃ πρὸ τοῦ πέρατος τῶν ἀνασκαφῶν πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ σχεδίου τοῦ ναοῦ, ἔχει σημασίαν τινὰ διὰ τοὺς ἀναγραφομένους ὄρους.

Ὅμοιως εἰς μάρμαρον ἐντετοιχισμένον παρὰ τὴν ἀψίδα τοῦ ναοῦ ἀνεφάνησαν γραφαὶ διὰ ἐρυθροῦ καὶ μέλανος χρώματος γεγραμμέναι καὶ ἀναγράφουσαι ὀνόματα προσκυνητῶν Βυζαντινῶν καὶ ξένων καὶ τὰ ἔτη δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν 1341 καὶ 1387.

Τὰς πλίνθους τοῦ ναοῦ ἐταξινόμησα κατ' εἶδος καὶ τὰς ἐλάχιστας μετὰ σφραγίδων ἀνευρεθείσας ἐτοποθέτησα ἐν τῇ

καταρτισθείση συλλογῇ· παρὰ ταύτας ἔθεσα τοὺς ἀνευρεθέντας μαρμαρίνους κεράμους, πιθανώτατα ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου προερχομένους καὶ χρησιμοποιηθέντας ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἀντὶ πλίνθων κατὰ τὴν τοιχοδομίαν.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς τῶν ἐφετεινῶν εὐρημάτων τῆς γενομένης ἀνασκαφῆς διὰ δαπάνης 15 χιλ. δραχμῶν, αἷτινες ἐχορηγήθησαν ἡμῖν ὑπὸ τῆς ὑπάτης Ἀρμοστείας καὶ εἰς τὴν εὐόδωσιν τῆς ὁποίας συνετέλεσαν ὁμολογουμένως οἱ δι' αἰτήσεως ἡμῶν ἀποσταλέντες εἴκοσιν ἀιχμάλωτοι, καταδεικνύεται ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀνασκαπτομένου μνημείου καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς συνεχείας τῶν ἀνασκαφῶν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ Θεολόγου τῆς Ἐφέσου θὰ προσφέρωσι μεγάλην συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν ἡμῶν περὶ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, τῶν μεγαλοπρεπῶν κτισμάτων τῶν ἠχοδομημένων εἰς τὰς χώρας τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν αὐτοκρατορίας διὰ δαψιλοῦς δαπάνης τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ἀκμαίου θρησκευτικοῦ βίου καὶ τῶν τελετῶν τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης.

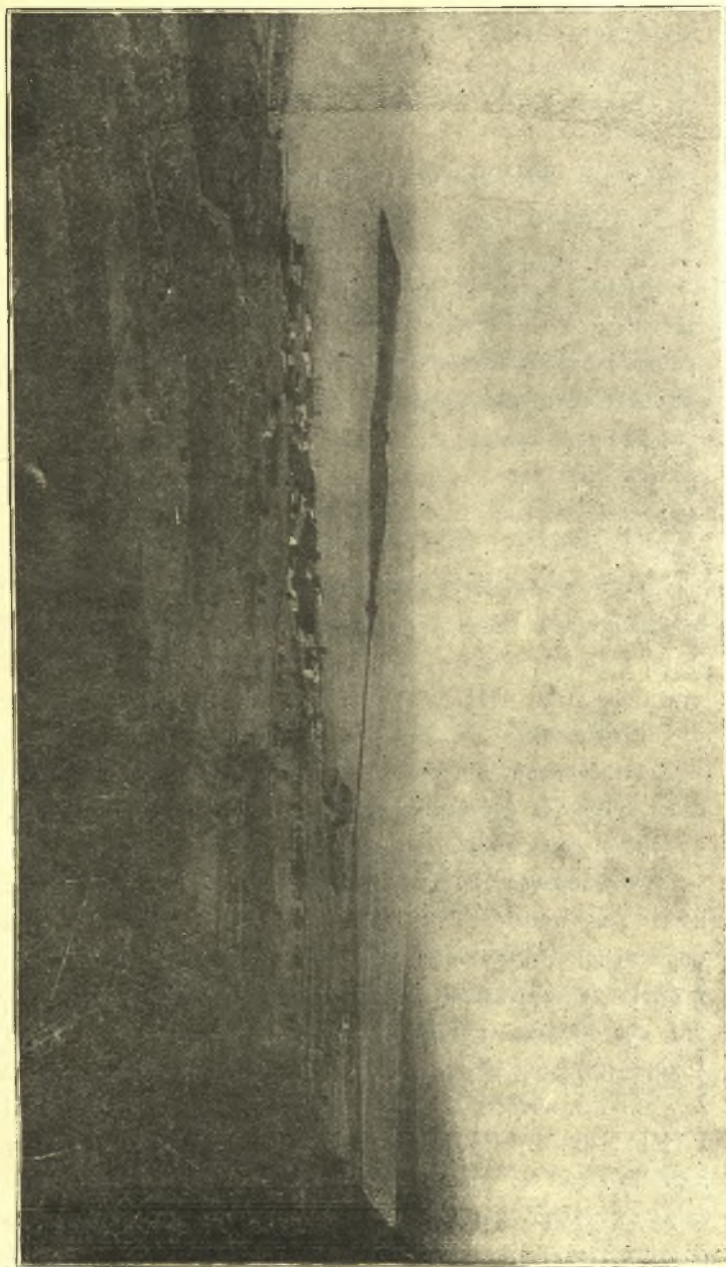
ΓΕΩΡΓ. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Σημειώσεις. Τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω σελ. 57 κατόφει τοῦ ναοῦ διὰ μέλανο, χρώματο; σημειούμενα ἀνεσκήφθησαν, τὰ δι' ἐστιγμένων γραμμῶν εἶνε ὑποθετικὴ ἀποκατάστασις τοῦ μνημείου γενομένη ἐπὶ τῇ βίσει: τῶν δοκιμαστικῶν ἐρευνῶν.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΚΛΑΖΟΜΕΝΑΙΣ

Ἡ ἐν Ἰθύναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, ἔχουσα ὑπ' ὄψει αἰτησίην μου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέθετον τοὺς λόγους τοὺς συνηγοροῦντας ὑπὲρ ἀνασκαφικῆς ἐρεύνης ἐν Κλαζομεναῖς καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς ἐργασίας διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν, ὡς καὶ τὰς βασίμους ἐλπίδας, τὰς ὁποίας κατόπιν αὐτοψίας εἶχον σχηματίσει περὶ τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκβάσεως τῆς ἐν τῷ χώρῳ μεταξὺ Βουρλῶν καὶ Σκάλας Βουρλῶν ὡς καὶ ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐρεύνης, ἐνέκρινε προθύμως τὴν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀνάληψιν ἀνασκοφῆς δι' ἐμοῦ ἐν Κλαζομεναῖς. Ὁ ἐν Σμύρνῃ Ὑπατος Ἀρμοστής κ. Στεργιάδης, παρ' οὗ ἐζητήθη ἡ ἄδεια τῆς ἀνασκαφῆς, οὐχὶ μόνον ἐνέκρινε τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ ἀνέλαθεν αὐτὸς τὴν δαπάνην αὐτῆς θέσας ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, οὕτω δὲ ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἀρχίσω τὴν ἀνασκαφὴν ἀρχομένου τοῦ Αὐγούστου 1921.

Ὁδηγούμενος ὑπὸ πληροφοριῶν τῶν ἐντοπίων περὶ γενομένων κατὰ καιροὺς τυχαίων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων εἰς διάφορα σημεῖα τῆς μεταξὺ Σκάλας Βουρλῶν καὶ Βουρλῶν χώρας, ἢ ὁποία κατελαμβάνετο ἄλλοτε κατὰ κοινὴν σήμερον ἐκδοχὴν ὑπὸ τῆς ἀρχαίας πόλεως Κλαζομενῶν, ἐξέλεξα ὡς σημεῖον δοκιμαστικῆς σκαφῆς πρὸς εὑρεσιν τάφων τὴν παρὰ τὴν Σκάλαν καὶ ΝΔ. αὐτῆς 20' περίπου ἀπέχουσαν θέσιν ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙΑ, καὶ δὴ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν μικροῦ λεκανοπεδίου, ἔχοντος τὸ στόμιον αὐτοῦ ἐστραμμένον πρὸς τὸν ΒΑ. καίμενον κόλπον τῆς Σμύρνης Ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖνος εἶναι γαλιεστριμένης δὲ ὀτρύνει ἀρρεῖσι ἀρχαιοεῖτης ἐποχῆς

Εικ. 1. Ἄποψις τῆς Σκάλας Βουρλῶν μετὰ τῆς νηίδος τοῦ ἀγ. Ἰωάννου.

καὶ διὰ τεμαχίων πηλίνων σαρκοφάγων, αἱ ὁποῖαι ἤδη ἀπὸ ἐτῶν γνωσταί, ἀποτελοῦσι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἰδίᾳ τοῦ τμήματος τούτου τῆς Ἐρυθραίας ἀπὸ τῶν Βουρλῶν ἢ Βρουύλων διὰ τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ Σμυρναϊκοῦ κόλπου.

Ἦδη κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς δοκιμῆς ἦτο εὐτυχῆς ἡ σκαπάνη νὰ εὑρεθῆ ἐν βάθει 0.50-0.80 πρὸ ἀθρόας παρουσίας πηλίνων σαρκοφάγων καὶ ἀφθόου διασπορᾶς ὀστράκων ἀγγείων.

Ἡ ἐργασία ἐξηκολούθησε μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου, διακοπεῖσα ἐν τῷ μεταξύ ἐπὶ βραχὺ ἔνεκα τῆς ἀρξαμένης συγχρόνως δευτέρας δοκιμαστικῆς σκαφῆς ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀπεκάλυψα μέγα μέρος τοῦ νεκροταφείου μετὰ τεσσαράκοντα περίπου σαρκοφάγων πηλίνων κεκοσμημένων, οὐχὶ νεωτέρων τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος. Αἱ σαρκοφάγοι αὗται, τῶν ὁποίων αἱ πλείους ἔχουσι μῆκος δύο περίπου μέτρων, δὲν εἶναι κατὰ σειρὰν τινα ἢ τάξιν τεθειμέναι, ἀλλὰ μᾶλλον εἶναι ἄνευ συστήματος, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ ἐπάλληλοι, ὥστε ἐνιαχοῦ τὰ στρώματα κατὰ τῶν διαδοχικῶν ταφῶν νὰ φθάνωσι τὰ ἕξ, δὲν ἀποκλείεται δὲ νὰ ἦσαν καὶ περισσότερα, ἐὰν δεχθῶμεν, ὅπως εἶναι πιθανώτατον, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν νεωτέρων καλλιέργεια κατέστρεψεν ἐν τοῦλάχιστον στῶμα. Ἡ ἐπαλληλία αὕτη τῶν ταφῶν εἶναι μὲν πολύτιμος, διότι δεικνύει ἐναργῶς τὴν μακρὰν ὀψωδῆποτε διάρκειαν τοῦ νεκροταφείου, ἀλλ' εἶναι καὶ λυπηρά, διότι πολλαχοῦ αἱ νεώτεροι ταφαὶ κατέστρεψαν ἐν μέρει τὰς παλαιότερας, ἔνεκα δὲ τούτου ἐπροξενήθη φθορὰ καὶ διατάραξις τῶν πραγμάτων, ὥστε δὲν εἶναι εὐκολον σήμερον νὰ καθορίσωμεν ἐντὸς τῆς γενικῆς χρονολογικῆς περιόδου τοῦ νεκροταφείου καὶ ἄλλας χρονικὰς ὑποδιαίρεσεις. Ἄλλ' ἀσχετῶς πρὸς τοῦτο καὶ καθ' ἑαυτὰ τὰ εὐρήματα εἶναι ἄξια πάσης προσοχῆς. Αἱ σαρκοφάγοι πᾶσαι, ὅσαι σφῆξουσιν τὰ στόμια αὐτῶν, ἔχουσιν αὐτὰ κεκοσμημένα. Ἡ διακόσμησις εἶναι ποι-

κίλη. Συχνή εἶναι ἢ ἀπλή κυματοειδῆς γραμμὴ ἐπὶ τῶν μακρῶν πλευρῶν, διπλῆ δὲ ἐπὶ τῶν στενῶν. Ἐπειτα ἔχομεν τρίγωνα, μαιάνδρους, ζωοφόρους ἐναλλασσομένων ἀνθέων καὶ καλύκων λωτοῦ καὶ τέλος συμπλέγματα σφιγγῶν, λεόντων καὶ βοῶν. Κτερίσματα δὲν εὐρέθησαν ἐντὸς τῶν ἀδιαταράκτων σαρκοφάγων, ἀλλ' εὐρέθησαν πολλὰ τεμάχια ἀγγείων ἐκτὸς τῶν σαρκοφάγων καὶ ἐντὸς τῶν πέριξ χωμάτων. Σκελετοὶ περιείχοντο ἀνὰ εἰς ἐν ἐκάστη. Μία δὲ μόνη εἶχε δύο. Ὡς καλύμματα ἐχρησίμευον πλάκες πύρινοι. Μία τῶν σαρκοφάγων εἶχε κάλυμμα ἐπίσης πῆλινον πάχους δύο περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου μονοκόμματος.

Εἰκ. 2. Τάφοι Κλαζομενῶν.

Ἄλλὰ καὶ τὰ σχήματα τῶν σαρκοφάγων ποικίλλουσιν ἄλλαι εἶναι ἀπλῶς παραλληλεπίπεδοι ἔχουσαι τὰ στόμια παραλληλόγραμμα, τὰ δὲ χεῖλη ὀλίγον πεπλατυσμένα καὶ τὰς γωνιάστρογγύλας ἢ γωνιώδεις, ἄλλαι ἔχουσι τὰ χεῖλη ἐσχηματισμένα εἰς πλατύτερα πλαίσια, ἄλλαι δὲ τέλος ἔχουσι τὰ στόμια τραπεζιόσχημα μετὰ ἐντεχνοτέρων τῶν πλαστῶν τῶν

στομίων. Καθ' ὅλου δὲ ἡ ὄλη ὄψις τοῦ νεκροταφείου μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν ἦτο ἐντελῶς ἀλλοία ἢ ὁποῖαν θὰ ἀνέμενέ τις ἔχων ὑπ' ὄψει τὰ γνωστὰ δείγματα τῶν Κλαζομενίων σαρκοφάγων, ὅσαι διὰ τοῦ ἐμπορίου ἐφθασαν κατὰ καιροὺς εἰς τὰ διάφορα ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου. Ἡ σύστασις τῆς νεκροπόλεως ἀντανανκᾶ τὴν συγκρότησιν τῆς κοινωνίας τῶν ζώντων μετὰ τῆς ποικίλης αὐτῆς περιουσιακῆς διαβαθμίσεως. Διότι, ἐκτὸς τῆς μεταξὺ τῶν σαρκοφάγων παρατηρουμένης διαφορᾶς, εὐρέθησαν καὶ πολλοὶ ἀπλοὶ σκαπτοὶ ἢ λακκοειδεῖς τάφοι ἀναμειγμένοι μετὰ τῶν ἐν σαρκοφάγοις ταφῶν, πενιχρότεροι καὶ ἔχοντες ὡς μόνον γνώρισμα ἀμφορέα εἴτε ἐντελῶς ἀκόσμητον εἴτε κεκοσμημένον δι' ἀπλῶν ταινιοσχῆμων κοσμημάτων. Τινὲς τῶν ἀμφορέων τούτων εἶχον τὸν πυθμένα διάτρητον, ἀποτελοῦντες, οὕτω νέα τεκμήρια τῆς παναρχαίας συνηθείας, τὴν ὁποῖαν περιέγραψα ἐν τῇ πραγματεῖα μου: De profusionum receptaculis sepulcralibus (Βιβλιοθήκη τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας τόμ. 21 ἔτους 1921), ἄλλοι εὐρέθησαν ὄντες αὐτοὶ οὗτοι τάφοι καὶ περιέχοντες ὄστᾶ.

Ὡσαύτως ἔχομεν καὶ τρία παραδείγματα ταφῆς ἐντὸς μεγάλων πίθων κειμένων, τῶν ὁποίων εἰς περιεῖχε τέσσαρα κρανία καὶ σιδηροῦν μαχαίριον (πρβ. εἰκ 2).

Τελευταίαν κατὰ σειράν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ σημασίαν, μνημονεύω τὴν συγκομιδὴν τῶν ὀστράκων ἀγγείων, ἡ ὁποία ὑπῆρξεν ὄντως καὶ πλουσία καὶ διδακτικὴ.

Εἶδη ἀγγείων συνάγονται ἐκ τῶν εὐρημάτων: ἡ πρόχους (τριφυλλίστομος καὶ μή), ὁ σκύφος, ἡ κύλιξ, τῆρινάκιον, ὁ ἀρύβαλλος.

Εἰς ταῦτα δὲ πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ παραδείγματα μεγαλητέρων ἀγγείων, ἅτινα ἐμνημόνευσα ἀνωτέρω, τὸν ἀμφορέα, πλειόνων τύπων, καὶ τὴν ὕδριαν.

Ὡς πρὸς τὴν διακόσμησιν τῶν ἀγγείων, τῆς ὁποίας συστηματικώτερα ἐξέτασις καὶ δι' ἀπεικονίσεων διασάφησις δὲν εἶναι ἐνταῦθα δυνατὴ, ἀρκοῦμαι μόνον νὰ εἶπω ὅτι κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν μελέτην τὴν ἀκολουθήσασαν τὴν ἀνασκαφὴν,

διέκρινα δὲκτὼ περίπου τρόπους, εἰς τε τὸ ποιὸν καὶ τὴν σύνθεσιν πλειόνων χρωμάτων ὡς καὶ εἰς τὸ εἶδος τῶν κοσμημάτων ἀποβλέπων. Τὴν κατάταξιν δὲν ἐννοῶ ὡς ἀντιπροσωπεύουσιν ἀναγκαίως καὶ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσιν τὴν χρονικὴν διαδοχὴν. Μία ὁμοῦ τοῦλάχιστον τῶν τάξεων τούτων ἢ φέρουσα γεωμετρικὴν ἐκ βόμβων δικτυωτῶν διακόσμησιν καὶ διὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν αὐτῇ χρησιμοποιουμένου χρώματος φαίνεται λείψανον παλαιότερας τοῦ βου αἰῶνος περιόδου. Ἄλλα καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις δεικνύουσι διαφορὰν τοῦ ποιῶ τοῦ χρώματος καὶ τοῦ πηλοῦ. Καὶ τῆς πολυχρωμίας καὶ τῶν ἐπιθέτων χρωμάτων (λευκοῦ-κόχρου) ἔχομεν παραδείγματα ὡς καὶ τῆς πρὸς δῆλωσιν τῶν λεπτομερειῶν ἐγγαράξεως καὶ τῆς ἐφ' ὄλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου ἐπιστρώσεως λευκοῦ ἐπιχρίσματος, ὡς ἐδάφους καὶ διακοσμῆσεως. Ὡς πρὸς τὰ θέματα τῆς διακοσμῆσεως, ἣτις ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἀπλῶν γραμμῶν, τεθλασμένων ἢ ἀκτινοειδῶν, καὶ καταλήγει εἰς τὴν παράστασιν ζώων καὶ ἀνθρώπων μέχρι μελανομόρφου κύλικος, τὰ εὐρήματα ἔρχονται εἰς ἐπικύρωσιν καὶ διαφώτισιν ἐν τισὶ δὲ καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐκ τῶν εὐρημάτων τῆς Σάμου, Ῥόδου, Ναυκράτιος, Δάφνης, Χίου καὶ ἄλλων, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν Κλαζομενῶν ἤδη γνωστῶν πορισμάτων, ἐνισχύουσι δ' ἔτι μᾶλλον τὴν περὶ τῶν Κλαζομενῶν ὡς κέντρου κεραμικοῦ εὐρυτάτης ἐπιδράσεως γνώμη.

Μετὰ τῆς αὐτῆς εὐτυχίας τῆς σκαπάνης ἐξηκολούθησαν αἱ ἐργασίαι καὶ ἐπὶ τῆς πρὸ τῆς Σκάλας Βουρλῶν ΝΗΣΙΔΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, περισσότερον γνωστῆς εἰς τὸν πολὺν κόσμον ἐκ τοῦ ἐκεῖ εὑρισκομένου ἀπὸ τεσσαρακονταετίας περίπου λοιμοκαθαρηρίου, παρὰ διὰ τὴν ἄλλην αὐτῆς ἱστορικὴν σημασίαν.

Μέρος καλοῦ ἰσοδομικοῦ τοίχου διαφαινομένου ἐν τῷ βᾶθει Τουρκικοῦ προχώματος, ὕψους 2 περίπου μέτρων, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἀνασκάπτοντᾶ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἐνδειξιν, ὄντως δὲ ἡ ἐργασία ἐξακολουθήσασα ἐπὶ μακρὸν μετὰ τὴν πρώτην εὐθὺς ἀμέσως ἐκ τῶν εὐρημάτων προελθοῦσαν

Εἰκ. 3. Πλακάστρωτος ὁδὸς ἐπὶ τῆς νηαίδος πόλεως Κλαζομενῶν.

ἐνθάρρυνσιν, ἀπεκάλυψεν εἰς μῆκος ἑκατὸν πεντήκοντα περί-
που μέτρων ὠραίαν πλακόστρωτον ὁδόν, σφῆζουσιν κατὰ τὸ
πλείστον τὴν στερεὰν αὐτῆς πλακοστρωσίαν μετὰ ὠραίων λαξευ-
τῶν βείθρων κατὰ τὸ ἕτερον αὐτῆς κρᾶσπεδον καὶ πλειόνων
παροδίων οἰκιῶν ἐν λειψάνοις κατὰ τὴν δυτικὴν αὐτῆς πλευράν.
Ἡ ἐπίχουσις εἶναι ἐνιαχοῦ ὕψους 3,60, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ τὸ ἐπί-
πεδον τῆς ὁδοῦ εὐρέθη πλησιέστατα πρὸς τὴν σημερινὴν ἐπι-
φάνειαν τοῦ ἐδάφους, ἐκεῖ ἐνθα οὐδεὶς ὑπόπτειε τὴν ὑπαρξιν
αὐτῆς. Ἰξίον προσοχῆς εἶναι, ὅτι ἐν τινι σημείῳ ἡ ἐργασία
ἀπεκάλυψε καὶ διχασμὸν τῆς ὁδοῦ, ὅστις σαφῶς δεικνύει ὅτι
εἴμεθα ἐν μέσῃ πόλει καὶ θέλει πολὺ βοηθήσει εἰς τὴν κατὰ
τὴν δευτέραν περίοδον πρόοδον τῆς ἐρεῦνης. Τὸ πλάτος τῆς
ὁδοῦ, ὅπως ἐκ τινων σημείων ἀσφαλῶς συνάγεται, δὲν ὑπερέ-
βαινε τὰ τέσσαρα μέτρα, ἡ ὅλη δὲ αὐτῆς ὄψις ἀναμιμνήσκει
τὴν ὁδοποιίαν ἄλλης γνωστοτάτης Μικρασιατικῆς πόλεως, τῆς
Πριήνης, ἡ ὁποία διέσωσεν ἡμῖν ἄρτιον σχεδὸν τὸ σχέδιον
Ἑλληνικῆς πόλεως τῶν μετ' Ἀλέξανδρον χρόνων. Εἰς τοὺς
ὑστέρους δὲ ἀκριβοῦς ἐκείνους χρόνους φαίνεται ὅτι ἀνήκει καὶ
ἡ ὁδὸς τῶν Κλαζομενων. Οὐχὶ δὲ ἀσήμαντος χρονολογικὴ ἐν-
δειξις εἶναι, ἐκτὸς τῶν ὀστράκων Ἑλληνιστικῶν ἀγγείων καὶ
νομισμάτων τῶν αὐτῶν χρόνων, καὶ λαμπρὸν ὄντως ψηφιδω-
τόν, τὸ ὁποῖον ἀκέραιον ἀπεκαλύφθη ἐντὸς διαμερίσματος μιᾶς
τῶν παροδίων οἰκιῶν. Καὶ τὸ σχέδιον καὶ ἡ συμμετρία καὶ
ἡ ἐκλογὴ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ κανονικότης τῆς ἐκτελέσεως
ἀποτελοῦσι διὰ τὸ ψηφιδωτὸν χαρακτηριστικὰ πλεονεκτήματα
καὶ γνωρίσματα τῆς περιόδου ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης,
τὰ ὁποῖα ἀξίως ἐξηκολούθησαν νὰ διαδίδωσιν ἔπειτα οἱ Ῥω-
μαῖοι. Ἐντὸς στεφάνου πολυχρώμου παρίσταται ἡ Ἀμφι-
τρίτη καθήμενη ἐπὶ ἵπποκάμπου, ζωηρῶς καλπάζοντος πρὸς
ἀριστερὰ καὶ ἐλίссοντος εἰς διπλοῦν κύκλον τὴν σφριγῶσαν
οὐράν του· ἡ θεὰ φέρει σκῆπτρον, ὃ δὲ πέπλος αὐτῆς κολποῦ-
ται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν σχηματίζων οἶονεὶ πλαίσιον αὐτῆς. Ὁ
στέφανος εἶναι ἐγγεγραμμένος ἐντὸς τετραγώνου, κατὰ τὰς γω-
νίας τοῦ ὁποῖου παρίστανται πετόμενα τέσσαρα θαλάσσια πηθα-

Εἰκ. 4. Ψηφιδωτὸν Ἀμφιπόλης.

νώτατα πτηνά, λευκά μετ' ἐρυθρῶν τῶν ποδῶν καὶ τοῦ ῥάμφους.

Περὶ τὸ τετράγωνον τοῦτο εἶναι ἄλλη ζώνη μετὰ γρυπῶν καὶ ἀνθεμίων καὶ ἔπειτα ἄλλη μία ἔχουσα συνεχῆ σπειροειδῆ μαϊάνδρον, ὅστις πλαισιώνει τὴν ὄλην παράστασιν. Πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας, τῆς ὁποίας σφίζεται καλῶς τὸ μαρμάρινον κατώφλιον, ὑπάρχει προσκεκολλημένη αὐτοτελῆς παράστασις νεαρᾶς κόρης φεροῦσης πτέρυγας ψυχῆς, ἧτοι τῆς Ψυχῆς, προσπαθούσης νὰ ἀμυνθῆ κατὰ τοῦ ἐκ δεξιῶν θέλοντος νὰ κεντήσῃ αὐτὴν διὰ δόρατος Ἐρωτος. Τὸ σύνολον περιέχεται ὑπὸ πλατέος λευκοῦ πλαισίου, ἡ δὲ ὄλη ψηφιδωτὴ ἐπιφάνεια ἔχει ἔκτασιν 20 περίπου τ. μ.

Περαιτέρω ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλευρᾶς τῆς ὁδοῦ ἀπεκαλύφθη διαμέρισμα ἄλλης οἰκίας εἰς βάθος 3,60 ἀπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ἔχον καὶ αὐτὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον μετὰ γεωμετρικῆς διακοσμῆσεως πολυχρώμου, ἀλλ' οὐχὶ τῆς τελειότητος τοῦ πρώτου ψηφιδωτοῦ.

Καταλείπομεν τὴν σημαντικὴν ταύτην ἀποκάλυψιν τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Κλαζομενῶν, διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν τῆς νήσου, ὅπου ἤδη πρὸ 2 ἐτῶν εἶχον παρατηρήσει ἴχνη κτισμάτων καὶ ψηφιδωτοῦ, τὸ ὅποion εἶχε κατὰ μέγα μέρος διαβρώσει ἢ θάλασσα. Ἡ ἐργασία δὲν ὑπῆρξε καὶ ἐνταῦθα ἀτυχῆς, ἀλλ' ἀπεκάλυψε μέγα οἰκοδόμημα μήκους μὲν 50 περίπου μέτρων, πλάτους δὲ 20 μ., ἔχοντος τὴν εἴσοδον ἐκ δυσμῶν, ἀνὰ μίαν δὲ μεγάλην κόγχην κατὰ τὰς μικρὰς πλευρὰς καὶ τὴν ἀπέναντι τῆς εἰσόδου στενήν. Ἡ φύσις τοῦ οἰκοδομήματος δὲν εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ καθορισθῆ, φαίνεται δ' ὅμως τοῦτο μᾶλλον ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου χαρακτῆρος. Παρ' ὄλην τὴν φθορὰν τὴν ὁποίαν ἔχει ὑποστῆ διὰ τῶν αἰώνων, τὰ περισωθέντα λείψανα εἶναι ἐπαρκεῖς μάρτυρες τῆς παρελθούσης πολυτελείας. Τὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον, τὸ ὅποion καταλαμβάνει στενήν λωρίδα διαμερίσματος βλέποντος πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἀπέναντι γραφικωτάτην ἀκτὴν, ἔχει καὶ τοῦτο ὑποστῆ ἱκανὴν φθορὰν, διεσώθη ὅμως ὑατοῦ μέρος ἐπαρκοῦν πρὸς ἀναπαράστασιν τοῦ συνόλου. Τὸ

ὄλον αὐτοῦ μῆκος θὰ ἦτο περίπου 12 μέτρων, τὸ δὲ πλάτος 3· ἢ διακόσμησις εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γεωμετρική, ἀποτελουμένη ἐξ ὠραίου πολυχρώμου πλοχμοῦ εἰς τὸ ἐν ἐπίμηκες διαμέρισμα καὶ ἐκ τετραγώνων καὶ ῥόμβων εἰς τὸ ἄλλο σωζόμενον τετραγωνικόν, τὸ καὶ μεσαῖον μέρος τοῦ σχεδίου, τοῦ ὁποίου ἐλλείπει νῦν καταστραφὲν ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν ἐκ τῆς διαδρώσεως τῆς θαλάσσης τὸ ἄλλο ἐπίμηκες μέρος τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ πρῶτον. Ἡ κεντρικὴ αὕτη διακόσμησις πλαισιούται κατὰ τὰς μακρὰς πλευρὰς ὑπὸ ὠραίας περιπλοκάδος κισσοῦ, κατὰ δὲ τὴν σφζομένην στενὴν πλευρὰν πρὸς δυσμὰς ἔχει μεγαλειτέραν περιπλοκάδα μετ' ἀναλόγως μεγαλητέρων φύλλων καὶ συμμετρικῶς ἀντιμέτωπα καθήμενα δύο παγώνια ἐκατέρωθεν σφζομένου ἐν μέρει κρατῆρος. Παρὰ τὴν κανονικότητα τοῦ σχεδίου καὶ τὴν δεξιότητα τῆς ἐκτελέσεως, τὴν ὄλην ἐντύπωσιν τοῦ ψηφιδωτοῦ τούτου τάπητος καθιστᾷ ἐξαιρετικὴν ἢ ἀπαλότης τῶν χρωμάτων, τῶν ὁποίων κανὲν οὐδὲ ἐν ζωηρὸν, οὐδὲ ἡ γειννάσις πρὸς ἄλληλα ἀκαλαίσθητος καὶ ἐνοχλητικὴ. Ἄνοικτὸν κίτρινον καὶ λευκόφαιον καὶ ῥόδιον καὶ ὑποκύανον καὶ μέλαν καὶ ὠχρόλευκον συνδυάζονται μετὰ λεπτότητος αἰσθήματος χρωματικοῦ οὐχὶ κοινοῦ εἰς μίαν συνολικὴν συμφωνίαν ἀδιατάρακτον Ἄλλὰ τὴν πολυτέλειαν τοῦ οἰκοδομήματος μαρτυροῦσι καὶ τὰ λείψανα τῆς διὰ πολυχρώμων μαρμάρων ἐπιστρώσεως ἄλλων διαμερισμάτων ὡς καὶ τῆς ἐν μέρει ὠσαύτως διασωθείσης ὀρθομαρμαρώσεως (τῶν τοίχων), ἀμφοτέρων πλουσίων καὶ εἰς σχέδια καὶ εἰς ὕλικόν. Ἐκ κινήτων τινων εὐρημάτων καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς οἰκοδομίας, φαίνεται, ὅτι τὸ ἀποκαλυφθὲν οἰκοδόμημα ἀνήκει εἰς τοὺς χρόνους τῆς Ῥωμαιοκρατουμένης Ἑλλάδος, ὅτε ὁ εὐπορος Κλαζομένιος ὁ δοὺς εἰς αὐτὸ τὴν σφζομένην αὐτοῦ σήμερον μορφήν, ἐπωφελήθη καὶ παλαιότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου οἰκοδομήματα, τῶν ὁποίων μέρος ἐπεσκεύασε δι' ἐπιχώσεως καὶ γομώσεως εἰς ἰσχυρὸν κατὰ τῆς διαδρωτικῆς δυνάμεως τῶν κυμάτων προτείχισμα.

Τελευταῖον ἀναφέρω τὸ ἐπὶ τοῦ Β Α. λόφου τῆς νήσου ἔργον·

εἰς τὸ ὅποιον μὲ εἴλκυσεν ἢ ἄλλοτε ὑπ' ἐμοῦ παρατηρηθεῖσα ἐκεῖ ὑπαρξίς κανονικῆς λαξεύσεως τοῦ βράχου ἔν τισι σημείοις. Ἡ ἀφθονος ἀγρία βλάστησις καὶ ἡ ἐπίχωσις δὲν ἐπέτρεπον τὴν πρώτην ἐκείνην φορὰν ἀκριβεστέραν πρόχειρον ἀντίληψιν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν γενομένην νῦν ἐκεῖ ἀνασκαφικὴν ἔρευναν, ἡ δ' ὕψις τοῦ μικροῦ πεδίου τοῦ λόφου, ὡς καὶ τῶν κλιτύων αὐτοῦ, ἔλαβεν ἐντελῶς ἄλλην ἔκφρασιν. Ἀπεκαλύφθη τὸ ὄλον συγκρότημα τῶν λαξευμάτων καὶ σποραδικῶς ἐν τῇ βράχῳ τειχάρια καὶ πλακοστρωσία, ὡς καὶ χρησιμοποίησις τοῦ αὐτοφυοῦς λίθου πρὸς βάστασιν κίωνων, ἐξ ὧν δυνάμεθα, παρ' ὅλην αὐτῶν τὴν μηδαμινότητα ἀσφαλῶς νὰ συμπεράνωμεν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐκεῖ οὐχὶ μεγάλων μὲν διαστάσεων, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ μικρᾶς σημασίας κτίσματος. Καὶ τὸ περίοπτον τῆς θέσεως καὶ ὁ προσανατολισμὸς τοῦ ἰδρύματος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς κατευθυνομένου καὶ ἡ ἀναμφισβήτητος εἰς αὐτὸ πρόσοδος ἀπὸ ἀνατολῶν εἶναι τῆς ἱερότητος τοῦ τόπου ἀσφαλῆ τεκμήρια. Κατὰ τὴν Β. κλιτὸν τοῦ λόφου τούτου εὐρέθησαν διάφορα διαμερίσματα μακροτέρου κτίσματος, ἐντὸς δὲ αὐτῶν πλείστα πῆλινα εἰδῶλια καὶ μέγιστον μέρος καθημένης γυναικός, ἀλλὰ καὶ ἄλλων τύπων, τῶν ὁποίων μερικὸι πολὺ ἐνδιαφέροντες. Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν μεταξὺ τῶν εἰδωλίων τούτων ἡ Ἑλληνιστικὴ περίοδος, ἀλλὰ δὲν ἐλλείπουσιν ἐξ αὐτῶν καὶ τινὰ ἀρχαῖκά δείγματα, ἀσφαλεῖς μάρτυρες τῆς ἡλικίας τοῦ ἱεροῦ. Κάτω περιελαμδάνετο ὁ βράχος ὑπὸ ἀναλήμματος, ὅπου δὲν ἦτο ὁ ἴδιος κατακορύφως λελαξευμένος εἰς μορφὴν τοίχου, ἐσχηματίζετο δὲ οὕτω μικρὰ τις ἀκρόπολις ἐξέχουσα καὶ περίοπτος, ἐπιβλητικὴ δὲ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς εἰς Κλαζομενὰς καταπλέοντας ἐξ οἰουδήποτε σημείου τοῦ κόλπου τῆς Σμύρνης. Ἐκ τῶν εὐρεθειῶν ἐκεῖ ἐπιγραφῶν μία μνημονεῖει ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ὡς τόπον, οὕτως εἰπεῖν, δημοσιεύσεως, εἶναι δὲ πιθανώτατον ὅτι τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου ἱερὸν κτίσμα εἴτε μικρὸς τις ναὸς εἴτε βωμὸς ἦτο τοῦτο, ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς θεᾶς τῆς Σοφίας ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν τοῦ Ἀναξαγόρου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

Κ Α Τ Α Σ Τ Α Σ Ι Σ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
κατὰ τὸ ἔτος 1921.

Α'.

Εξεδόθησαν τὰ ἑξῆς :

- 1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1918 τεύχος δ' εἰς 500 ἀντίτυπα.
- 2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1919 εἰς 500 ἀντίτυπα
- 3) De profusionum receptaculis sepulcralibus, scripsit Georgius P. Oeconomus, εἰς 547 ἀντίτυπα.

Β'.

Ἐπωλήθησαν τὰ ἑξῆς :

- 1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1913 τόμοι 2, τοῦ 1914 τόμ. 3, τοῦ 1915 τόμ. 12 καὶ 1 τεύχος γδ', τοῦ 1916 τόμ. 22 καὶ 1 τεύχος γδ', τοῦ ἔτους 1917 τόμ. 24, τοῦ 1918 τόμ. 19 καὶ 6 τεύχη α γ', τοῦ ἔτους 1919 τόμ. 17.
- 2) Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1912 ἀντίτυπον 1, τοῦ 1913 ἀντίτ. 2, τοῦ 1914 ἀντίτ. 5, τοῦ 1915 ἀντίτ. 4.
- 3) Κατάλογος τοῦ ἐπιγραφικοῦ μουσείου, τόμος 1ος τεύχος 1ον ὑπὸ H. G. Lolling, ἀντίτ. 1.
- 4) Ἐπιγραφαὶ τῆς Μακεδονίας τεύχος 1ον, ὑπὸ Γεωργίου Π. Οἰκονόμου ἀντίτ. 1.
- 5) Τὸ ἐν Ἐπιδαυρῷ ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, ὑπὸ Π. Καββαδία, ἀντίτ. 2.

Γ'.

Διενεμήθησαν, διετεθήσαν ἐπ' ἀνταλλαγῆ, ἐδωρήθησαν τὰ ἑξῆς :

- 1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1918 τεύχος δ' διενεμ. ἀντίτ. 114, διετεθ. ἀντίτ. 22, ἐδωρ. ἀντίτ. 1.
- 2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1919 διενεμ. τόμ. 128, διετεθ. τόμ. 22, ἐδωρ. τόμ. 1.
- 3) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1914 διενεμ. τόμ. 2, ἐδωρ. τόμ. 1, τοῦ 1915 διενεμ. τόμ. 3, ἐδωρ. τόμ. 1, τοῦ 1916 διενεμ. τόμ. 6, ἐδωρ. τόμ. 1, τοῦ 1917 διενεμ. τόμ. 7 ἐδωρ. τόμ. 1, τοῦ 1918 α-γ' διενεμ. τεύχη 11, ἐδωρ. τεύχος 1.
- 4) Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1913 ἐδωρ. ἀντίτ. 1, τοῦ 1914 διενεμ. ἀντίτ. 2, ἐδωρ. ἀντίτ. 1, τοῦ 1915 διενεμ. ἀντίτ. 4, ἐδωρ. ἀντίτ. 1.
- 5) Δελφῶν τοπογραφία, ὑπὸ Ἀντ. Κεραμοπούλλου, διενεμ. ἀντ. 6.
- 6) Τὸ Σούνιον, ὑπὸ Β. Στάη, διενεμ. ἀντίτ. 5.
- 7) De profusionum receptaculis sepulcralibus, scripsit Georgius P. Oeconomus, διενεμ. ἀντίτ. 38, διετεθ. ἀντίτ. 50, ἐδωρ. ἀντίτ. 25

ΠΙΝΑΚΙΟΝ ΤΩΝ ΠΑΕ (1837 - 1921)

Τόμου ἀριθμησις νέα	Ἔτος	Τίτλος Πρακτικῶν ἐν συνόψει	Σελίδ.	Τιμὴ Δραχ.
		(Περίοδος Α': 1837-1849)		
1 3	1837,1837/8, 1838/9	Σύνοψις Πρακτικῶν (Α'-Γ' συνεδριάσεως) Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	93	--
4	1839-1840	Πρακτικὰ Δ' συνεδριάσεως Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	77	--
5	1840-1841	Πρακτικὰ Ε' Γενικῆς συνεδριάσεως Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	87	—
6	1841-1842	Πρακτικὰ Ζ' (γράφει: F') Γενικῆς συνεδριάσεως Ἀρχαιολογ. ἑταιρείας.	31	5
7-11	1842-1847	(Δὲν ἐξετυπώθησαν ἰδιαιτέρως).	—	—
1-11	1837-1846/7	Σύνοψις Πρακτικῶν Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας. Ἔκδοσις Β'.	325	—
12	1847-1848	Πρακτικὰ ΙΒ' Γενικῆς συνεδριάσεως Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	31	—
13	1848-1849	Πρακτικὰ ΙΓ' Γενικῆς συνεδριάσεως Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	37	5
		(Περίοδος Β': 1858-1869/70).		
14	1858-1859	Συνοπτικὴ ἔκθεσις πράξεων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας.	43	5
15	1859-1860	Γενικὴ συνέλευσις μελῶν Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1860.	18+6	5
16	1860-1861	Γενικὴ συνέλευσις μελῶν Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1861.	37	5
17	1861-1862	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1862.	26	5
18	1862-1863	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1863.	20	5
19	1863-1864	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1864.	11	5
20	1864-1865	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1865.	16	—
21	1865-1866	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1866.	16	5
22	1866-1867	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1867.	15	5
23	1867-1868	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας 1868.	16	5

Ἰόμου ἀριθμησις νέα	Ἔτος	Τίτλος Πρακτικῶν ἐν συνόψει	Σελίδες	Τιμὴ Δρχ.
24	1868-1869	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας 1869.	19	5
25	1869-1870	Δύο γενικαὶ συνελεύσεις ἐταίρων Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας 1870. (Περίοδος Γ': 1870/71-1919).	20	5
26	1870-1871	Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας	39	—
27	1871-1872	» » »	26	10
28	1872-1873	» » »	51	10
29	1873-1874	» » »	66	10
30	1874-1875	» » »	58	10
31	1876	» » »	56	10
32	1877	» » »	48	10
33	1878	» » »	48	10
34	1879	» » »	40	10
35	1880	» » »	69	10
36	1881	» » »	43+40	10
37	1882	» » »	103	10
38	1883	» » »	67	10
39	1884	» » »	96	10
40	1885	» » »	71	10
41	1886	» » »	84+38	10
42	1887	» » »	68	10
43	1888	» » »	72	10
44	1889	» » »	71	10
45	1890	» » »	100+θ'	10
46	1891	» » »	90+θ'	10
47	1892	» » »	136	10
48	1893	» » »	136	10
49	1894	» » »	93	10
50	1895	» » »	200	10
51	1896	» » »	126	10
52	1897	» » »	107	10
53	1898	» » »	110+27	10
54	1899	» » »	111+XXXI	10
55	1900	» » »	102+XXVII	10
56	1901	» » »	51+XXVII	10
57	1902	» » »	92+XXIX	10
58	1903	» » »	64+XXVIII	—
59	1904	» » »	63+XXVIII	—
60	1905	» » »	94+XXVI	—
61	1906	» » »	180	—
62	1907	» » »	188	15
63	1908	» » »	228	15
64	1909	» » »	326	15
65	1910	» » »	283	15
66	1911	» » »	359	15
67	1912	» » »	369	15

Τόμου ἀριθμησις νέα	Ἔτος	Τίτλος Πρακτικῶν ἐν συνόψει	Σελίδες	Τιμὴ Δργ.
68	1913	Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας	253	15
69	1914	» » »	260+IX	15
70	1915	» » »	244+IX	15
71-74	1916-1919	» » »	101+25+41+82	20
<i>Περίοδος Δ' : 1920 κ. ε.</i>				
75	1920	Πρακτικὰ Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας	κθ'+178	15
76	1921	» » »	κθ'+81	15

Σημ. Τὸ Πινάκιον συνετάθη ἐπιμελεῖς τοῦ ἐκ τῶν Συμβούλων τῆς ἐταιρείας κ. Ἀντ. Χ. Χατζῆ.

Αριθμ.	Όνομα	Επίσημο	Πατρικόν
1	Α. Α. Α.		
2	Β. Β. Β.		
3	Γ. Γ. Γ.		
4	Δ. Δ. Δ.		
5	Ε. Ε. Ε.		
6	ΣΤ. ΣΤ. ΣΤ.		
7	Ζ. Ζ. Ζ.		
8	Η. Η. Η.		
9	Θ. Θ. Θ.		
10	Κ. Κ. Κ.		
11	Λ. Λ. Λ.		
12	Μ. Μ. Μ.		
13	Ν. Ν. Ν.		
14	Ξ. Ξ. Ξ.		
15	Ο. Ο. Ο.		
16	Π. Π. Π.		
17	Ρ. Ρ. Ρ.		
18	Σ. Σ. Σ.		
19	Τ. Τ. Τ.		
20	Υ. Υ. Υ.		
21	Φ. Φ. Φ.		
22	Χ. Χ. Χ.		
23	Ψ. Ψ. Ψ.		
24	Ω. Ω. Ω.		

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίς	
γ	Στήλη εὐεργετῶν.
ε	Διοικητικόν συμβούλιον.
ζ ιβ	Ἐπιτίμιοι ἑταῖροι.
ιγ-ιη	Τακτικοὶ ἑταῖροι.
ιθ-κα	Γενικὸς ἰσολογισμὸς.
κγ-κF	Ἐκθέσεις ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας.
κζ-κθ	Συνέλευσις τῶν ἑταίρων.
<hr/>	
1-21	Ἐκθέσις τῶν πεπραγμένων τῆς εταιρείας.
2	Ἀποβιώσαντες ἑταῖροι.
3	Ἐκλογή ἐπιτιμίων, ἰσοβίων, τακτικῶν ἑταίρων.
4-5	Οἰκονομικὴ κατάστασις. Λυσικράτειον.
5-6	Λυσικράτειον, Ὠδεῖον Περικλέους.
6-7	Ὠδεῖον Περικλέους, Ἀμφιάρειον.
7-8	Ἀνασκαφὴ ἀνακτόρου Κάδμου ἐν Θήβαις.
8-9	» » » , Δημητριάς.
9-10	» Δημητριάδος, Ἐπίδαυρος.
10-11	» Ἐπίδαυρου, Ἄλυζια.
11-12	» Ἄλυζίας, Νικόπολις.
13	» Ναγοῦ Χίου, Ἴωνία.
14-16	» Ἐφέσου.
16	» » , Κλαζομεναί.
17-19	» Κλαζομενῶν.
19	Διαλέξεις καὶ δωρεαί.
20-21	Δωρεαί, δημοσιεύματα, ἐπίλογος.
23	Ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν.
25-26	Ἄ. Φιλαδελφείως, ἀνασκαφὴ περὶ τὸ Λυσικράτειον.
27-29	Γ. Καστριώτου, τὸ Ὠδεῖον τοῦ Περικλέους.
30-31	Β. Λεονάρδου, Ἀμφιαρείου Σκαφαί.
32-34	Ἄ. Κεραμοπούλλου, ἀνασκαφὴ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Κάδμου ἐν Θήβαις.
35-36	Ἄ. Σ. Ἀρβανιτοπούλου, περιλήψεις ἐκθέσεως ἀνασκαφῶν Παγασῶν.
37-38	Κ. Ῥωμίου, ἀνασκαφὴ ἐν Ἄλυζια.

- 39-41 Π. Καββαδία, περί τῶν ἐν τῷ Ἱεροῦ τῆς Ἐπιδαύρου ἀνασκαφῶν.
 42-44 * Α. Φιλαδέλφειος, ἀνασκαφαὶ Νικοπόλεως.
 45-52 † Δ. Εὐαγγελίδου, ἀνασκαφὴ Ναγοῦ Χίου μετὰ τριῶν ὀλοσελίδων εἰκόνων.
 53 62 Γ. Σωτηρίου, ἀνασκαφαὶ ἐν Παλαιᾷ Ἐφέσῳ, μετὰ ὀλοσελίδου διαγράμματος.
 53 Κατάστασις τοῦ χώρου πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν.
 54 Δοκιμαστικαὶ ἔρευναι.
 55-58 Συστηματικὴ ἀνασκαφή.
 58-62 Ἐβρήματα.
 63-74 Γ. Π. Οἰκονόμου, ἀνασκαφαὶ ἐν Κλαζομενοῖς, μετὰ τριῶν ὀλοσελίδων καὶ μιᾶς ἐν τῇ κειμένῳ εἰκόνας.
 65-68 Νεκροταφεῖον Κλαζομενῶν, σαρκοφάγοι, ἀγγεῖα.
 68 * Ἐρευναι ἐπὶ τῆς νησίδος τοῦ ἁγ. Ἰωάννου.
 70-72 Πλακώστρωτος ὁδὸς, ψηφιδωτῶν Ἀμφιτρίτης.
 72-73 Ψηφιδωτῶν Ψυχῆς καὶ Ἐρωτος, μέγα οἰκοδόμημα μετὰ λαμπροῦ ψηφιδωτοῦ.
 74 Μικρὰ ἀκρόπολις μετὰ ἱεροῦ Ἀθηνᾶς.
 75 Κατάστασις τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἐταιρείας.
 77-79 Πινάκιον τῶν ΠΑΕ ἀπὸ 1837-1921 ὑπὸ Α. Χ. Χατζῆ.

Συνεπληρώθη ἡ ἐκτύπωσις τῶν ΠΑΕ τοῦ 1921 τῆ 8 9 23.

ΤΥΠΟΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — 1007
